AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

AON 5314/2001

Płk dr Józef KISIEL

PRZYGOTOWANIE I PROWADZENIE DZIAŁAŃ ROZPOZNAWCZYCH W WALCE I OPERACJI

WARSZAWA 2001

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

KATEDRA ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO I ARMII OBCYCH

AON 5314/2001

Płk dr Józef KISIEL

PRZYGOTOWANIE I PROWADZENIE DZIAŁAŃ ROZPOZNAWCZYCH W WALCE I OPERACJI

(Materiał do studiowania)

WARSZAWA **2001**

Powielenie i oprawa: Akademia Obrony Narodowej – Wydział Wydawniczy, zam. nr 612/2001

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE

W teoretycznej myśli wojskowej badającej problemy rozpoznania wojskowego w Wojsku Polskim mają miejsce w ostatnim okresie czasu istotne zmiany mające na celu dostosowanie strony teoretycznej i praktycznej (procedur) rozpoznania, czyli tego wszystkiego co wiąże się z celem, istotą, funkcjami i zadaniami rozpoznania oraz z działalnością rozpoznawczą specjalnie zorganizowanych i przygotowanych sił (wojsk rozpoznawczych), do wymogów współczesnej nauki, w tym nauki wojennej, a także do najnowszych ustaleń przyjmowanych w innych liczących się armiach NATO.

Zmiany wymaga między innymi dotychczasowe podejście do takich pojęć jak: „Rozpoznanie wojskowe", „Organizacja rozpoznania", „Prowadzenie rozpoznania". Z kolei pojęcia „Informacja", „Walka informacyjna" jako coś nowego, dotychczas różnie interpretowane, wymagają ujednolicenia.

Organizacja rozpoznania w dotychczasowym rozumieniu normowała kwestie związane z planowaniem rozpoznania oraz wdrażaniem do realizacji ustaleń planowania.[1] Nie inaczej było z organizacją walki zbrojnej. Dopiero wydany w 1994 r. Regulamin działań taktycznych wojsk lądowych nadał przedsięwzięciom takim jak: planowanie walki, organizowanie walki, doprowadzenie do gotowości wojsk, przygotowanie pasa działań bojowych nazwę **„Przygotowanie walki"[2]**, rezygnując ostatecznie z nazywania tychże

---

[1] *Organizacja i prowadzenie rozpoznania na szczeblach taktycznych. Zasady ogólne.* Podręcznik, wyd. ASG WP, Warszawa 1985, s. 141.

[2] *Regulamin działań taktycznych wojsk lądowych*, część I (związek taktyczny, oddział), wyd. Sztab Gen. WP, Warszawa 1994, s. 103.

organizacją walki. Zastąpienie w tym przypadku wyrazu organizacja wyrazem przygotowanie jest z naukowego punktu widzenia jak najbardziej słuszne.

Organizacja w nauce oznacza bowiem tyle, co: zorganizowana grupa ludzi o wspólnym programie i celu, instytucja społeczna, partyjna itp., forma, system, budowa (substancji, organizmu), konstytucja (fiz., psych.), usposobienie, natura.[3]

Wychodząc z tak rozumianego terminu **„organizacja",** w rozpoznaniu wojskowym będzie ona oznaczała strukturę organizacyjną sił rozpoznania, strukturę systemu rozpoznania, na pewno jednak nie jego planowanie, stawianie zadań (organizowanie) czy kontrolę. Natomiast nic nie stoi na przeszkodzie, aby przedsięwzięcia mające na celu stworzenie systemu rozpoznania nazywać podobnie jak w walce zbrojnej – **przygotowanie działalności rozpoznawczej (działań rozpoznawczych)**, względnie **ukierunkowanie** biorąc strukturę cyklu rozpoznawczego.

Inny problem, to dowolna jak dotychczas interpretacja terminu **prowadzenie rozpoznania, obecnie działań rozpoznawczych.** Do tej pory było ono głównie utożsamiane z wykonywaniem zadań przez elementy rozpoznawcze. Wiele osób, najczęściej nie związanych w żaden sposób z rozpoznaniem (szeroko rozumianym), uważało dotychczas, że komórki rozpoznawcze S2 i G2 sztabów takiej działalności nie prowadzą. Z takim podejściem oczywiście trudno się zgodzić, więc wyjaśnienie na czym polega prowadzenie działalności rozpoznawczej przez komórki S2 i G2 sztabów, powinno ostatecznie wszelkie nieporozumienia usunąć.

Opracowanie wychodzi na przeciw problemom wymienionym wyżej, a nurtujących przede wszystkim studentów. Ujmuje ono w sposób syntetyczny zagadnienia przygotowania działań rozpoznawczych, gromadzenia,

---

[3] Kopaliński Wł. *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych*, wydanie XVI rozszerzone, wyd. Wiedza Powszechna, Warszawa 1989, hasło **organ, organizacja**, s. 369.

opracowania i rozpowszechniania informacji; właściwości prowadzenia działań rozpoznawczych w walce i operacji przez sztabowe komórki S2 i G2, oraz przez wojska rozpoznawcze szczebla taktycznego i operacyjnego.

Wyjątkowo szerokie zajęcie się przez autora problemem ukierunkowania a w tym planowania działań rozpoznawczych w działaniach taktycznych i operacyjnych wynika z ogromnego znaczenia planowania (składowa fazy ukierunkowanie) w całym cyklu rozpoznawczym (fazy cyklu rozpoznawczego – patrz rys. nr 1) oraz z faktu, iż studenci grup zintegrowanych w czasie ćwiczeń głównych zajmują się w zasadzie planowaniem działań rozpoznawczych nie wnikając w kwestie stawiania zadań, nie mówiąc o ich prowadzeniu. Nie dotyczy to oczywiście oficerów reprezentujących pion rozpoznania wojskowego.

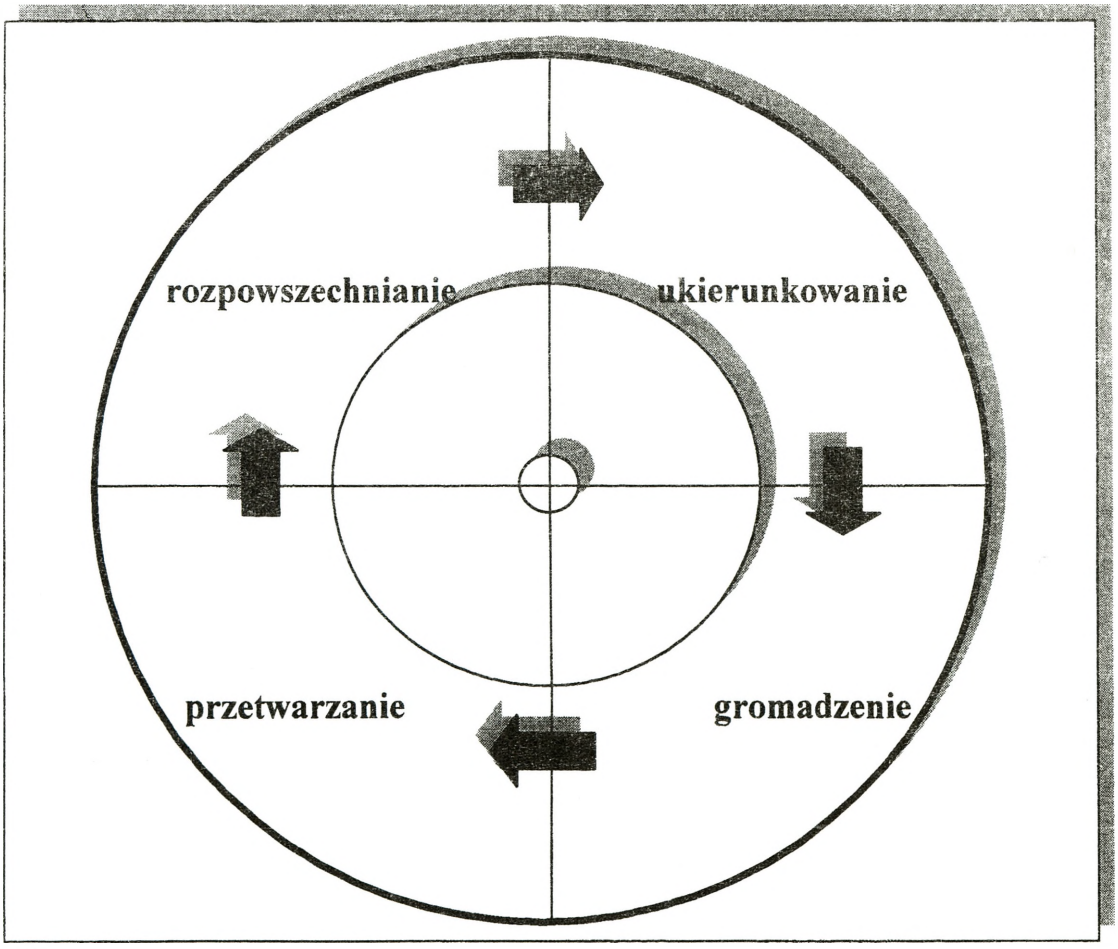

Rys. 1. Cykl rozpoznawczy

1. UKIERUNKOWANIE DZIAŁAŃ ROZPOZNAWCZYCH W WALCE I OPERACJI

Ukierunkowanie działań rozpoznawczych zarówno na szczeblu taktycznym jak i operacyjnym jest jednym z najważniejszych etapów cyklu rozpoznawczego i zarazem procesu dowodzenia. Rozpoczyna się zwykle po otrzymaniu zadania bojowego i kończy z chwilą postawienia zadań rozpoznawczych ich wykonawcom.

Praktycznie może być ono inicjowane otrzymaniem wstępnego zarządzenia operacyjnego,[4] a wraz z nim aneksu „Rozpoznanie" lub rozkazu operacyjnego, na podstawie którego szef zespołu rozpoznania rozpoczyna realizację przedsięwzięć wchodzących w skład ukierunkowania działań rozpoznawczych.

Ukierunkowując działania rozpoznawcze na danym szczeblu dowodzenia, szef zespołu rozpoznania powinien brać pod uwagę również inne rodzaje wojsk oraz to, że posiadają one własny (autonomiczny) potencjał walki informacyjnej, którego działania powinni przygotować zgodnie z kierunkami ustalonymi przez dowódcę ogólnego i szefa zespołu rozpoznania.

Po drugie, skoro system działań rozpoznawczych tworzony na szczeblu taktycznym i operacyjnym ma zapewnić warunki do wykonania zadania bojowego, to bezsporne wydaje się uczestnictwo w jego przygotowaniu również

[4] *Metody i treść pracy zespołów funkcjonalnych na stanowisku dowodzenia wojsk lądowych (Główne problemy)* wyd AON, Warszawa 2000, s. 29.

osób odpowiedzialnych za działalność rozpoznawczą rodzajów wojsk, a także udział ich pododdziałów rozpoznawczych w strukturach ogólnego systemu działań rozpoznawczych. Innymi słowy, zespół rozpoznania ponosi odpowiedzialność za synchronizację i koordynację wszelkiej działalności rozpoznawczej na danym szczeblu dowodzenia.

Proces ukierunkowania działań rozpoznawczych powinien być zakończony w takim czasie w stosunku do terminu osiągnięcia gotowości do działań, aby utworzony system rozpoznania był w stanie zapewnić informacje rozpoznawcze wymagane przez dowódcę, zanim jeszcze wojska zmechanizowane i pancerne rozpoczną działania taktyczne (operacyjne).

Można zauważyć, że faza ukierunkowania działań rozpoznawczych jest równocześnie realizowana w trzech obszarach zadań.

Obszar pierwszy – decyzyjny, obejmuje działalność dowódcy ogólnego oraz podporządkowanych mu komórek S2 i G2 mającą na celu stworzenie systemu, poprzez który będzie możliwe pozyskiwanie informacji rozpoznawczych. Działalność tej grupy osób (grupa dowódcy) zgodnie z układem cyklu decyzyjnego mieści się w fazach planowanie i stawianie zadań[5], co powoduje, że na ukierunkowanie działań rozpoznawczych składają się: **ustalenie położenia, planowanie działań rozpoznawczych, stawianie zadań, kontrola.**

Obszar drugi – wykonawczy obejmuje działalność etatowych pododdziałów i oddziałów zwiadowczych podporządkowanych dowódcom ogólnym, oraz pododdziałów rozpoznawczych innych rodzajów wojsk. Ma na celu wszechstronne przygotowanie tychże do rozwinięcia systemu działań rozpoznawczych i wykonanie otrzymanych zadań.

Obszar trzeci – przysposabiający obejmuje oddziaływanie na środowisko pola walki (teren, infrastruktura, demografia) różnorodnych

[5] *Metody i treść pracy* ...op. cit., rys. 1.3.2, s. 29.

czynników, mające na celu stworzenie optymalnych warunków do wykonania zadań przez poszczególne elementy systemu działań rozpoznawczych a także zapewnienie im podstawowych warunków bezpieczeństwa i warunków żywotności podczas działań w oderwaniu od wojsk własnych.

W dalszej części tego rozdziału zostaną przybliżone czytelnikowi szerzej jedynie działania mieszczące się w pierwszym obszarze, czyli planowanie działań rozpoznawczych, stawianie zadań oraz kontrola, z pominięciem fazy ustalenie położenia.

Z uwagi na to, że cykl rozpoznawczy a w nim planowanie oraz stawianie zadań mają charakter ciągły, wymaga się dla pełnej ich realizacji posiadania w zespołach rozpoznania centrum dowodzenia takiej ilości ludzi, która zapewni pracę w systemie zmianowym, pozwoli obsadzić zapasowe stanowisko dowodzenia, a także umożliwi w warunkach ograniczonego czasu przygotowania walki lub w sytuacji otrzymania zadnia w toku realizacji wcześniejszego, kierowanie działalnością rozpoznawczą i jednoczesne planowanie działań w myśl nowego zadania.

1.1. Planowanie działań rozpoznawczych

Planowanie działań rozpoznawczych jest najważniejszą fazą cyklu decyzyjnego realizowanego przez zespoły rozpoznania. W mniejszym zakresie uczestniczą w nim również dowódcy ogólni, oraz szefowie sztabu. Nie należy zapominać i o tym, że działania rozpoznawcze planują również decydenci (dowódcy, szefowie) innych rodzajów wojsk (rakietowych i artylerii, inżynieryjnych, obrony przeciwchemicznej, obrony przeciwlotniczej) w zakresie siebie dotyczącym.

Przez planowanie działań rozpoznawczych należy rozumieć proces integracyjno - koordynacyjny potencjału rozpoznania wszystkich rodzajów wojsk, stosownie do aktualnej sytuacji taktycznej lub operacyjnej, otrzymanego

zadania, środowiska pola walki, mający na celu stworzenie systemu, zdolnego do zdobywania danych, gromadzenia, opracowania i rozpowszechniania informacji o przeciwniku (rozpoznawczych i bojowych).

Stąd nasuwa się wniosek, że w planowaniu działań rozpoznawczych należy uwzględniać takie czynniki jak: sytuacja taktyczna (operacyjna), potrzeby informacyjne i zadania rozpoznawcze wynikające z zadania bojowego i wytycznych dowódcy, decyzja i zamiar dowódcy, koncepcja działań rozpoznawczych wyższego szczebla dowodzenia, skład etatowego i nieetatowego potencjału rozpoznania oraz jego możliwości bojowe.

Zasadniczym celem planowania działalności rozpoznawczej jest wypracowanie decyzji do działań rozpoznawczych (ustalenie zakresu zadań i kolejności ich realizacji, wybór wykonawców, sposobów i terminów wykonania zadań rozpoznawczych), rozwiązanie problemów koordynacji i zabezpieczenia (bojowe i logistyczne) działań rozpoznawczych, stworzenie systemu zarządzania działaniami rozpoznawczymi oraz sporządzenie planu działań rozpoznawczych (planu poszukiwania informacji), który powinien umożliwić:

a). w etapie ukierunkowania działań:

- wypracowanie i postawienie zadań rozpoznawczych;
- sformułowanie zasadniczych problemów koordynacji działań;
- rozwiązanie głównych problemów zabezpieczenia bojowego i logistycznego;
- stworzenie systemu dowodzenia i łączności działaniami rozpoznawczymi.

b). w etapach: gromadzenie, opracowanie, rozpowszechnianie informacji:

- kierowanie (dowodzenie) działaniami rozpoznawczymi;
- weryfikację wypracowanych ocen zagrożenia;
- działalność informacyjną zespołu rozpoznania.

Mówi się także, iż planowanie działań rozpoznawczych powinno służyć zintensyfikowaniu i skoordynowaniu działalności sił i środków wszystkich rodzajów rozpoznania w jeden spójny system, zgodny z decyzją i zamiarem dowódcy ogólnego, dostosowany do sytuacji i możliwości wojsk rozpoznawczych, umożliwiający terminowe zasilanie sztabu w informacje o przeciwniku,[6] niezbędne do wypracowania kolejnych decyzji, sterowania środkami rażenia i kierowania ruchem wojsk (głównie na niższych szczeblach dowodzenia). Ponadto powinno być ukierunkowane na zintegrowanie i skoordynowanie działalności sił i środków rozpoznania w ramach systemu rozpoznania danego szczebla organizacyjnego oraz na zapewnienie warunków do bezkolizyjnej współpracy z systemem wyższego rzędu, tu przełożonego, oraz analogicznymi systemami działań rozpoznawczych podwładnych.

Planowanie działań rozpoznawczych powinno zapewnić:

- pełne i efektywne wykorzystanie możliwości etatowego potencjału rozpoznania;
- elastyczny manewr siłami i środkami rozpoznania dla potęgowania wysiłku działań rozpoznawczych w miejscu i czasie decydującym o sukcesie w walce i operacji;
- objęcie działalnością rozpoznawczą możliwie maksymalnej ilości obiektów przeciwnika, szczególnie w punktach ciężkości, rejonach kluczowych, punktach decydujących;
- żywotność systemu kierowania działaniami rozpoznawczymi.

Planowanie działań rozpoznawczych obejmuje następujące fazy[7] (patrz rys. nr 2).

- **ocena sytuacji rozpoznania**
- **podjęcie decyzji do działań rozpoznawczych**
- **opracowanie planu działań rozpoznawczych**

---

[6] *Biuletyn informacyjny nr 2 (162)*, Sztab Gen. WP, Warszawa 1995, s. 79.
[7] Przyjęto podobnie jak w: *Metody i treść pracy...*, op. cit., s. 35 .

• **opracowanie aneksu „Rozpoznanie"**

A zatem, w efekcie procesu planowania działań rozpoznawczych powstaje decyzja do działalności rozpoznawczej, plan działań rozpoznawczych oraz załączniki (aneksy) do rozkazu operacyjnego. Zasadniczym aneksem jest aneks **„Rozpoznanie"** a ponadto, w zależności od szczebla dowodzenia opracowuje się takie aneksy, jak: **„Walka elektroniczna", „Działania psychologiczne", „Operacje specjalne"** itp.

W chwili obecnej trudno jest mówić o jakiejś konkretnej metodzie planowania działań rozpoznawczych.

Z doświadczeń wielu ćwiczeń taktycznych z wojskami i ze studentami widać dość wyraźnie, że najczęściej stosowaną metodą planowania działań rozpoznawczych jest równoczesne planowanie ich na kilku szczeblach dowodzenia (**dotychczas tzw. metoda równoległa**). Metoda ta w porównaniu z innymi stosowanymi dotychczas (kolejna, mieszana) daje najwięcej korzyści, bowiem pozwala osiągnąć znaczny zysk czasowy. Zaoszczędzony w ten sposób czas może być wykorzystany przez wojska rozpoznawcze np. na ćwiczenie najtrudniejszych sposobów wykonania zadań, studia terenu, dodatkowe szkolenie bojowe, rozbudowę inżynieryjną rubieży i rejonów rozwinięcia podsystemów rozpoznania i elementów rozpoznawczych itp.

⇒ ***Ocena sytuacji rozpoznania***

Etap ten spełnia kluczową rolę w planowaniu działań rozpoznawczych, podobnie jak faza planowania w cyklu rozpoznawczym.

Analogicznie do cyklu decyzyjnego ocena sytuacji rozpoznania obejmuje (patrz rys. nr 2):

- analizę zadania rozpoznawczego (potrzeb informacyjnych);
- ocenę czynników mających wpływ na wykonanie zadań, wypracowanie wariantów koncepcji działań rozpoznawczych;
- rozważenie i porównanie różnych wariantów koncepcji rozpoznania.

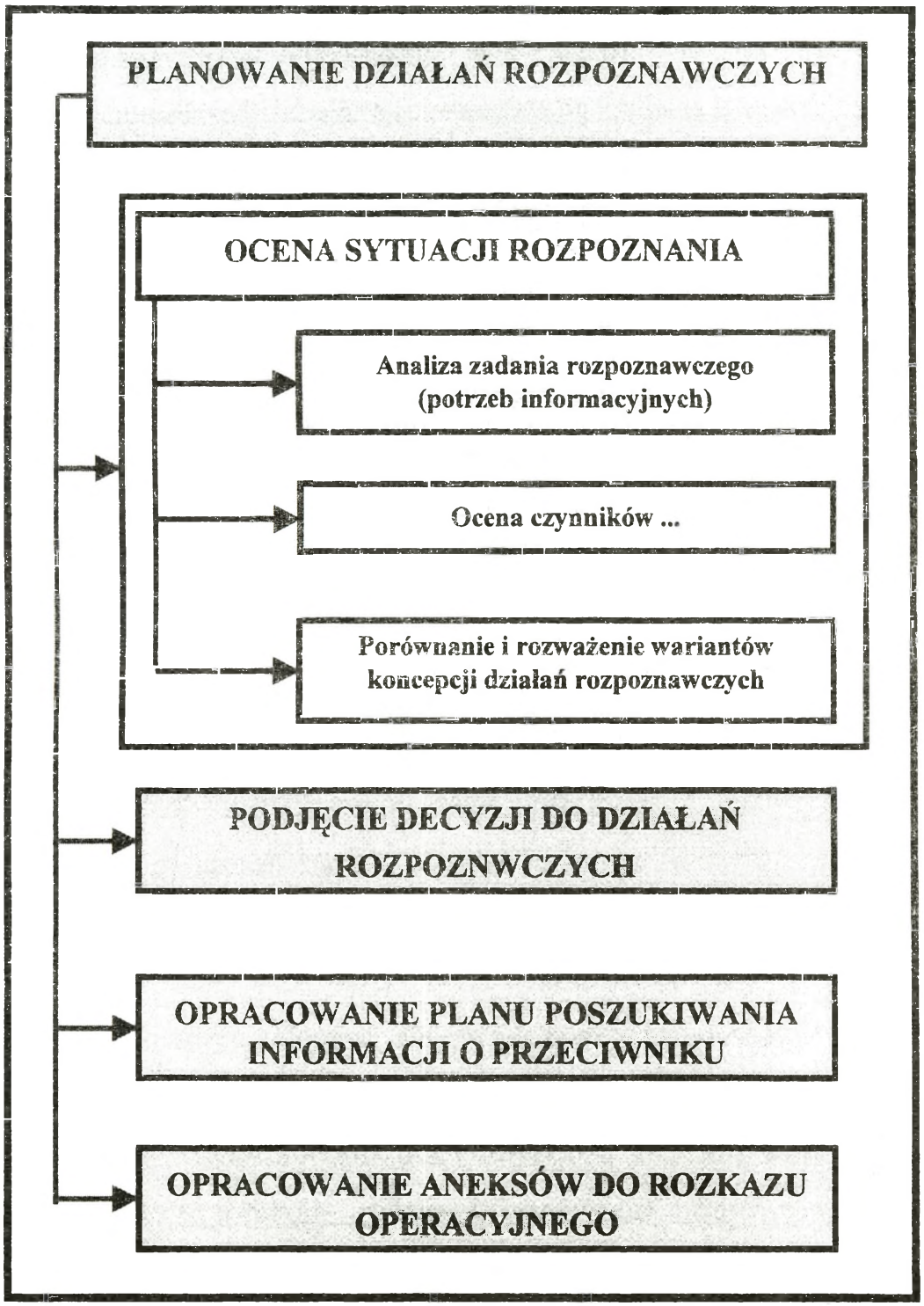

Rys. 2. Układ fazy „planowanie" cyklu rozpoznawczego

#Analiza zadania (zadań) rozpoznawczego (potrzeb informacyjnych)

Szef zespołu rozpoznania przystępuje do analizy zadania rozpoznawczego z chwilą jego otrzymania, względnie bezpośrednio po tym, jak sam je zdefiniuje (nie czekając na rozkaz).

Zadanie rozpoznania trafia do zespołu rozpoznania po dwóch liniach, tzn. z wyższego szczebla dowodzenia poprzez aneksy: „Rozpoznanie", „Walka elektroniczna" i inne (w zależności od szczebla dowodzenia), oraz od własnego dowódcy - w formie ustnych wytycznych.

Każdy dowódca ogólny zanim wyda wytyczne szefowi zespołu rozpoznania powinien wspólnie ze sztabem[8]:

- przeanalizować sytuację przeciwnika i określić potrzeby informacyjne;
- określić priorytety potrzeb;
- przeanalizować siły, jakimi dysponuje do prowadzenia walki informacyjnej i wybrać najbardziej skuteczne i efektywne w działaniu;
- określić, jakie informacje należy pozyskać od przełożonego i sąsiadów (z ich stref odpowiedzialności rozpoznawczej) i złożyć na nie stosowne zapotrzebowania, mając oczywiście na uwadze niezbędne terminy ich otrzymania.

Brak zadania nie może być dla zespołu rozpoznania przyczyną zaniechania jakichkolwiek działań zmierzających do pozyskania informacji, choćby z tego względu, że potrzeby informacyjne oraz wynikające z nich zadania i tak zrodzą się, w wyniku analizy środowiska działań, niepełnej wiedzy o przeciwniku, w tym o jego położeniu i możliwym działaniu, analizy myśli przewodniej dowódcy i zamiaru przyszłego działania.

Analizę zadania rozpoznawczego jak zaznaczono wyżej, prowadzi szef zespołu rozpoznania. Czyni to osobiście lub we współpracy z innymi osobami

[8] Na podstawie: *Regulamin działań taktycznych ATP 35B*, tłumaczenie 1997, s.2-25.

funkcyjnymi zespołu rozpoznania, równolegle z analizą zadania prowadzoną przez dowódcę, względnie po jej zakończeniu.

Analiza zadania jako czynność oceny sytuacji rozpoznania jest niczym innym, jak tylko sprecyzowaniem w postaci pytań: co?, w jakim celu?, do kiedy?, gdzie? należy wykonać, aby spełnić potrzeby informacyjne. Tak sformułowane pytania pozwalają prowadzić ją (analiza zadania) w sposób uporządkowany.

Należy zatem zastanowić się nad wypełnieniem pytań sensowną treścią. Mając na względzie cel każdej analizy zadania, zasadne wydaje się szukanie w analizie zadania rozpoznawczego odpowiedzi choćby na takie problemy, jak:

- co jest treścią zadania rozpoznawczego wyższego szczebla dowodzenia i własnego dowódcy, jaką rolę w jego realizacji ma spełnić system działań rozpoznawczych tworzony na bazie zespołu rozpoznania i wojsk rozpoznania?;
- czego wymaga od systemu działań rozpoznawczych przełożony, do kiedy chce to mieć?;
- czy istnieją ograniczenia w swobodzie działania rozpoznawczego, jeśli tak, to jakie? (czas, ograniczenia w dostępie do źródeł informacji, nie można, np. wykorzystać potencjału rozpoznawczego sąsiada w przedzie, środowisko walki nie sprzyja działaniom rozpoznawczym, nie przewiduje się wzmocnienia etatowego potencjału rozpoznania);
- co już wiem o przeciwniku (szeroko rozumiany) z otrzymanego zadania, a czego nie?.

Efektem analizy zadania rozpoznawczego w zespole rozpoznania powinny być:

- cel działań, i wynikające z niego zadania rozpoznawcze.
- kalkulacja czasu.
- wytyczne do pracy poszczególnych osób funkcyjnych zespołu rozpoznania.

- zarządzenie przygotowawcze dla sił rozpoznania.
- dokonany wstępny podział zadań, tzn. poczynione ustalenia: za co odpowiadają wojska rozpoznawcze, które zadania realizują inne wojska własnego szczebla dowodzenia, które potrzeby informacyjne należy zaspokajać ze źródeł działających poza strefą odpowiedzialności rozpoznawczej.

Cel działań rozpoznawczych powinien precyzować ***oczekiwany finalny efekt przygotowywanej działalności rozpoznawczej, np. zapewnić informacje o przeciwniku niezbędne dowódcy i sztabowi do planowania walki (operacji), powzięcia decyzji i dowodzenia wojskami.***

Zadania rozpoznania (ogólne i cząstkowe) powinny z kolei określać ***obiekty działań rozpoznawczych (do oceny sytuacji i rażenia ogniowego) własnego systemu oraz innych systemów, z podziałem na obiekty, o których dane rozpoznawcze trzeba zdobyć, oraz obiekty, o których informacje należy pozyskać.***

Kalkulacja czasu

Czas obok przestrzeni i sił działań rozpoznawczych jest istotnym ograniczeniem w swobodnym działaniu zespołu rozpoznania. Dlatego też ujęcie zasadniczych przedsięwzięć osób funkcyjnych i grup zespołu rozpoznania w ramy czasowe jawi się dla szefa zespołu jako coś, co musi być skorelowane z kalkulacjami czasowymi dowództwa, dodatkowo uszczegółowione i poszerzone przez własne czynności.

Kalkulacja czasu dla zespołu rozpoznania powinna obejmować:

- terminy odpraw sztabu i wewnętrznych w zespole;
- terminy przygotowania danych do planowania działań rozpoznawczych przez poszczególne grupy;
- termin przygotowania i przekazania zarządzeń przygotowawczych dla jednostek rozpoznania;

- termin opracowania i przedstawienia do akceptacji przez szefa zespołu rozpoznania dokumentów planistycznych;
- termin opracowania aneksów do rozkazu operacyjnego.

W wyniku przeprowadzonej analizy zadania szef zespołu rozpoznania oraz szefowie poszczególnych grup powinni:

♣ **znać:** miejsce i rolę systemu działań rozpoznawczych w analogicznym systemie sztabu nadrzędnego; miejsce rolę systemu działań rozpoznawczych w zadaniu realizowanym przez własny szczebel dowodzenia; potrzeby informacyjne dowódcy i umieć je zaspokoić; rolę i miejsce podległych dowódcy wojsk rozpoznawczych w systemie działań rozpoznawczych; terminy odpraw koordynacyjnych i odprawy decyzyjnej;

♣ **mieć:** treść wytycznych dla osób funkcyjnych zespołu rozpoznania i treść zarządzenia przygotowawczego; sprecyzowane zadania do własnego działania; przygotowane informacje i wnioski na informowanie operacyjne (o ile analiza zadania rozpoznawczego jest prowadzona równolegle z analizą zadania prowadzoną przez dowódcę);

♣ **umieć:** określić miejsce i rolę działań rozpoznawczych innych rodzajów wojsk w przygotowywanej walce informacyjnej.

Wiedza, którą posiadł zespół rozpoznania poprzez ustalenie położenia i analizę zadania rozpoznawczego, daje podstawę przygotowania materiału na informowanie operacyjne.

Informowanie operacyjne powinno pozwolić na zapoznanie oficerów sztabu ze środowiskiem obszaru działań, składem, położeniem i dotychczasowym działaniem przeciwnika, jego ugrupowaniem bojowym i stopniem realizacji dotychczasowego zadania, możliwym rozwojem sytuacji w skali taktycznej bądź operacyjnej, uzmysłowić sztabowi położenie i możliwości bojowe etatowego potencjału rozpoznania, a co za tym idzie, gdzie będzie skierowany punkt ciężkości działań rozpoznawczych oraz jaki powinien być

udział sił rozpoznania rodzajów wojsk w tworzonym systemie walki informacyjnej.

W zespole rozpoznania nie prowadzi się w zasadzie odrębnego informowania operacyjnego. Natomiast wszelkie ustalenia wynikające z informowania operacyjnego sztabu są brane pod uwagę w analizie zadania rozpoznawczego, o ile prowadzi ją szef zespołu rozpoznania po tym przedsięwzięciu, w przeciwnym razie przekazuje je swoim podwładnym w trybie roboczym.

Na okoliczność informowania operacyjnego powinny być sporządzone w zespole rozpoznania takie dokumenty jak: oleata przeszkód terenowych i warunków pogodowych, sytuacja przeciwnika, sytuacja wojsk rozpoznania, tabele obrazujące strukturę przeciwnika i jego potencjał bojowy, itp.

O ile dowódca zdecyduje się na danie wytycznych oficerom sztabu dopiero po informowaniu operacyjnym a nie po analizie zadania, to ich treść dla szefa zespołu rozpoznania może być następująca[9]:

- problemy IPB, w których będzie uczestniczył dowódca osobiście, potrzeby informacyjne, terminy ich realizacji;
- jakie są realne możliwości bojowe dysponowanego potencjału walki informacyjnej?;
- tematy i zakres współpracy z zespołem planowania centrum dowodzenia;
- wskazanie osób (osoby) odpowiedzialnych za kierowanie systemem działań rozpoznawczych;
- wskazanie sił i środków przewidzianych do wzmocnienia (wsparcia) etatowego potencjału rozpoznania.

 # Ocena czynników

Zespół rozpoznania prowadzi ocenę czynników jakoby dwutorowo.

---

[9] Kisiel J.: *Informacyjne przygotowanie pola walki,* wyd. AON, Warszawa 2000, s. 61,62.

Po pierwsze grupa oceny przeciwnika analizuje te czynniki, które bezpośrednio wpływają na realizację zadania własnego wynikającego z rozkazu operacyjnego i wytycznych dowódcy, tj. środowisko (teren, warunki pogodowe, demografia, infrastruktura) i przeciwnik.

Po drugie grupa planowania i kierowania działaniami rozpoznawczymi rozpatruje czynniki podobne jw. z rozszerzeniem o wojska własne, siły OT i układ niemilitarny, pod kątem spełnienia potrzeb informacyjnych zawartych w wytycznych dowódcy i aneksach „Rozpoznanie", „Walka elektroniczna" oraz innych, mające ułatwić wypracowanie koncepcji działań rozpoznawczych oraz powzięcie ostatecznej decyzji co do sposobu ich prowadzenia.

Jak nie trudno zauważyć, ocena czynników jest niczym innym jak częścią procesu informacyjnej preparacji pola walki (IPB), mieszczącą się w realizacji głównie przedsięwzięć biernych tego procesu.

Analiza środowiska działań ma ogromne znaczenie dla skuteczności działań rozpoznawczych, żywotności systemu rozpoznania oraz terminowości realizacji zadań. Celem analizy środowiska jest określenie wpływu na działalność rozpoznawczą takich elementów środowiska jak teren, warunki pogodowe, sytuacja demograficzna, ponadto zdefiniowanie przedsięwzięć, niezbędnych do wykonania aby dostosować środowisko do prawidłowego funkcjonowania systemu działań rozpoznawczych.

⇒ **Analiza terenu** powinna pozwolić na: wskazanie rejonów prawdopodobnego rozmieszczenia obiektów (celów) rozpoznania, wybór rejonów zainteresowania NAI i punktów kontrolnych Point NAI; dokonanie wyboru miejsc dogodnych do rozwinięcia poszczególnych elementów systemu działań rozpoznawczych ze względu na maskowanie i ukrycie, szybkie opuszczenie rejonu w razie zagrożenia; podpowiedzieć kierunki najdogodniejsze do przenikania sił rozpoznania w ugrupowanie przeciwnika oraz powrotu we własne ugrupowanie po wykonaniu zadania; zdecydować o

sposobach wykonania zadań i wykorzystania techniki rozpoznawczej (optoelektronika, elektronika, czujniki, środki rozpoznania powietrznego; określić minimalne czasy niezbędne do wykonania zadań.

⇒ **Analiza warunków pogodowych** – uwzględnia te same czynniki pogody jak w IPB na rzecz decyzji, jednak wnioski w swej treści są odmienne. Na przykład rozwijanie systemu działań rozpoznawczych jest łatwiejsze i bezpieczniejsze w warunkach trudnych (zachmurzenie pełne, zamglenia, silny wiatr, duże opady atmosferyczne) oraz nocą bezksiężycową. Samo zdobywanie danych przez obserwację naziemną oraz przy wykorzystaniu śmigłowców rozpoznawczych i bezpilotowych samolotów rozpoznawczych wymaga pogody „dobrej", ale wykonanie napadu, wypadu lub zasadzki jest łatwiejsze w trudnych warunkach atmosferycznych. Analiza pogody powinna także umożliwić określenie długotrwałości działania sił rozpoznania w oderwaniu od wojsk własnych oraz zdefiniowanie potrzeb co do rodzaju i ilości dodatkowego wyposażenia (ubiory, żywność, medykamenty, sprzęt do pokonywania terenu itp.) neutralizującego negatywny wpływ pogody na system działań rozpoznawczych.

⇒ **Analiza sytuacji demograficznej** – polega na poznaniu struktury narodowościowej ludności cywilnej w strefie odpowiedzialności rozpoznawczej, zasadniczych kierunków orientacji politycznej, ilości, rodzaju i programów partii politycznych i stowarzyszeń, ewentualnych ugrupowań o radykalnych poglądach politycznych czy społecznych; wytypowaniu środowisk sprzyjających własnym działaniom i wrogo nastawionych; określeniu obszarów (rejonów), w których można liczyć na pomoc ze strony ludności cywilnej, gdzie ludność pozostaje obojętna i gdzie przyjmuje postawy jednoznacznie wrogie; wyborze osób umożliwiających nawiązanie kontaktu ze społecznością lokalną, określeniu zakresu i sposobu świadczenia ewentualnej pomocy z jej strony w prowadzonych działaniach, względnie ustaleniu potrzeb przez nią

oczekiwanych; ustaleniu stanu rezerw osobowych, rodzajów specjalności wojskowych i możliwości wykorzystania do działań rozpoznawczych (w działaniach na obszarze własnego kraju); treści oraz metod i sposobów oddziaływania na postawy i zachowania ludności w strefie odpowiedzialności rozpoznawczej.

Sytuacja przeciwnika – istotą tej analizy jest wytypowanie możliwych zagrożeń dla działań rozpoznawczych we własnym ugrupowaniu oraz w ugrupowaniu przeciwnika, zarówno w okresie przygotowawczym jak i w toku działań; wybór obiektów działań rozpoznawczych i ustalenie ich struktury wewnętrznej, określenie elementów, które pozwolą obiekt zidentyfikować, metod i sposobów działań eliminujących brak wiarygodności; poznanie struktury, wyposażenia, możliwości bojowych a także metod działania systemu walki informacyjnej przeciwnika, po to, aby chronić własny system informacyjny. Analiza sytuacji przeciwnika daje wiedzę niezbędną do wykonania oleaty zdarzeń i matrycy zdarzeń.

Sytuacja wojsk własnych – analiza ta dotyczy zarówno potencjału działań rozpoznawczych jak i wojsk nie rozpoznawczych pod kątem możliwości i zakresu prowadzenia działań rozpoznawczych.

Analiza potencjału rozpoznania polega na: ustaleniu rzeczywistego stanu tegoż potencjału, stopnia jego ukompletowania, położenia i realizowanych zadań; określeniu faktycznych możliwości bojowych w takich zagadnieniach, jak: pokrycie strefy odpowiedzialności rozpoznawczej, ilość jednocześnie rozpoznawanych obiektów, dokładność położenia obiektów, wiarygodność i terminowość danych; stwierdzeniu stanu wyszkolenia specjalistycznego i przygotowania do działań oraz możliwości mobilnych podsystemów i elementów działań rozpoznawczych. Wnioski z przeprowadzonej analizy powinny pozwolić na: wypracowanie realnego zakresu zadań; odpowiedni dobór wykonawców poszczególnych zadań i właściwy podział pomiędzy nich

strefy odpowiedzialności rozpoznawczej; sprecyzowanie realnych terminów wykonania zadań; ustalenie ewentualnych potrzeb co do wzmocnienia lub wsparcie sił rozpoznania.

Analiza sytuacji wojsk własnych polega na określeniu możliwości wsparcia z ich strony działań rozpoznawczych poprzez np. umożliwienie bezkolizyjnego wejścia sił rozpoznawczych w ugrupowanie przeciwnika, rozwinięcie niektórych elementów rozpoznawczych w ich ugrupowaniu, wydzielenie pododdziałów innych niż rozpoznawcze do prowadzenia działań rozpoznawczych, zaś w stosunku do sił powietrznych, to możliwość wydzielenia środków transportu powietrznego (śmigłowce transportowe) do przerzutu wojsk rozpoznawczych w ugrupowanie przeciwnika, zaopatrywanie w środki materiałowe, ewakuacja rannych i chorych itp.

Sytuacja sił OT i układu niemilitarnego – jej analiza powinna dać odpowiedź na takie zagadnienia jak: czy możliwy jest udział tych sił w systemie działań rozpoznawczych, jakie formy i metody praktycznej współpracy mogą mieć zastosowanie, które z ogółu zadań rozpoznawczych może realizować rozpoznanie terytorialne i układ niemilitarny, w jakim czasie możliwe jest włączenie systemu rozpoznania tych sił w ogólny system działań rozpoznawczych.

Z powyższego względu analiza powinna obejmować m. in. takie zagadnienia, jak:

- dyslokacja sił rozpoznania terytorialnego i układu niemilitarnego w strefie odpowiedzialności rozpoznawczej i ich podległość
- organizacja i wyposażenie oraz praktyczne możliwości bojowe
- doświadczenie bojowe i umiejętność prowadzenia działań dywersyjnych, rozpoznawczych i przeciwrozpoznawczych
- znajomość środowiska działań w strefie odpowiedzialności.

Czynnik czasu – jego analiza jest niezmiernie istotna w działaniach rozpoznawczych, bowiem od niej zależy, czy zespół rozpoznania będzie w stanie udzielić wyczerpujących odpowiedzi na zapytania dowódcy w wymaganym przez niego czasie, na ile dysponowany czas może ograniczyć swobodę działania zespołu rozpoznania i wojsk rozpoznawczych, jakie przedsięwzięcia należy podjąć, aby zadania cząstkowe zrealizować w wymaganym terminie, jak ustawić kolejność wykonania zadań (priorytety), kiedy (mając na uwadze proces dowodzenia) należy rozwinąć system działań rozpoznawczych (przed powzięciem decyzji, po jej przyjęciu i opracowaniu stosownych dokumentów bojowych).

Wnioski z oceny czynników po pierwsze uszczegółowiają ustalone w wyniku analizy zadania rozpoznawczego:

- cel i zakres zadań rozpoznawczych;
- podział zadań (podział strefy odpowiedzialności rozpoznawczej) pomiędzy wykonawców;

po drugie pozwalają na wybór:

- obiektów działań rozpoznawczych;
- punktów i rejonów szczególnego zainteresowania;
- terminów i kolejności realizacji zadań;
- wykonawców zadań.

Innymi słowy staja się częścią koncepcji działań rozpoznawczych.

Ocenę czynników prowadzi grupa planowania i kierowania zespołu rozpoznania, jednakże przy stałej współpracy pozostałych grup.

Koncepcja działań rozpoznawczych

Na podstawie wniosków z analizy zadania rozpoznawczego, wniosków z oceny czynników, wariantów działania wojsk własnych powstaje koncepcja (koncepcje) działań rozpoznawczych – przyszły plan poszukiwania informacji.

Koncepcja działań rozpoznawczych powinna ujmować:

- cel działań rozpoznawczych i zakres zadań (z uwzględnieniem zadań priorytetowych);
- rejony szczególnego zainteresowania NAI, punkty kontrolne Point NAI, rejony zastrzeżone;
- wykonawców zadań i ocenę ich możliwości;
- podział strefy odpowiedzialności rozpoznawczej pomiędzy wykonawców zadań, określenie dla nich zadań cząstkowych oraz terminów ich realizacji;
- sposoby wykorzystania sił do prowadzenia działań rozpoznawczych;
- zasadnicze problemy koordynacji oraz zabezpieczenia bojowego i logistycznego działań rozpoznawczych.

Powyższe zagadnienia mogą być wyrażone graficznie, pisemnie bądź z zastosowaniem obu form jednocześnie. Ogólny schemat powstawania koncepcji działań rozpoznawczych przedstawiono na rys. nr 3.

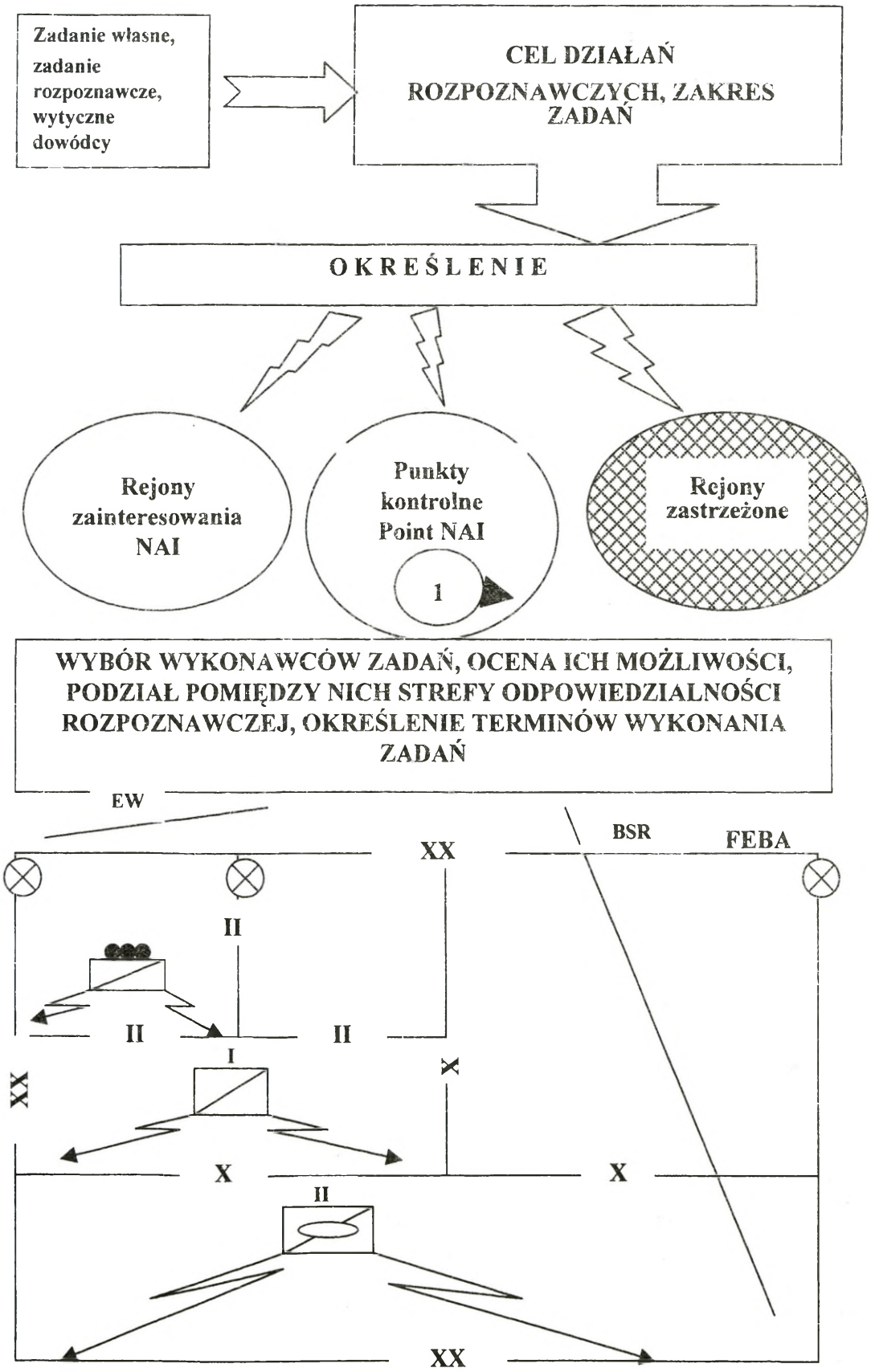

Rys. 3. Schemat powstawania koncepcji działań rozpoznawczych

Zakres zadań - odzwierciedla zadania otrzymane w rozkazie operacyjnym (aneksy: Rozpoznanie; Walka elektroniczna; inne), zadania narzucone przez własnego dowódcę (szefa sztabu) a przekazane w formie wytycznych, wreszcie zadania wypracowane przez szefa zespołu rozpoznania, a będące efektem przeprowadzonej oceny środowiska i oceny przeciwnika.

Zadania rozpoznawcze mogą być formułowane dwojako: tzn. jako gotowe cele (obiekty) działalności rozpoznawczej, np. *„rozpoznać rozmieszczenie SD ..DZ, śledzić zmianę jego położenia..."*; lub jako coś, co dopiero podczas jego szczegółowej analizy da się przełożyć na cele lub obiekty rozpoznania, np. *„rozpoznać ugrupowanie bojowe ...BZ, wykryć rozmieszczenie SD brygady, dywizjonu artylerii, odwodu ogólnego ..., śledzić zmianę ich położenia"*. Tak zdefiniowane zadanie powoduje, że aby je wykonać, należy nie tylko określić rejon rozmieszczenia brygady, ale również ustalić położenie wszystkich ważnych z punktu widzenia dalszych działań jej elementów ugrupowania bojowego, a nawet środków ogniowych i punktów obserwacyjnych.

Zadanie rozpoznawcze w swej treści będzie zależne zwykle od tego, jak głęboko dokonano oceny zagrożeń, oraz na jakim szczeblu organizacyjnym formułuje się je. Na niskich szczeblach dowodzenia (brygada i batalion) zadania rozpoznawcze powinny być konkretne, a uzyskane dane przydatne do rażenia ogniowego (rozpoznanie celów). Na szczeblu dywizja i wyżej przeważać będą zadania o znacznym stopniu ogólności, na tyle jednak precyzyjne, aby zdobyte dane i uzyskane informacje mogły służyć podejmowaniu decyzji (rozpoznanie sytuacji). Formułując zadania rozpoznawcze należy pamiętać również o tym, że poza przeciwnikiem powinny dotyczyć także środowiska walki, w minimalnym zakresie na najniższych szczeblach dowodzenia, a w zdecydowanie większym na najwyższych szczeblach dowodzenia.

Obszary zainteresowania NAI, rejony zastrzeżone, punkty kontrolne (Point NAI) – ustalenie ich ma istotne znaczenie dla zachowania punktu ciężkości działań rozpoznawczych, prowadzenia działań zgodnie z przyjętymi priorytetami, terminowego (wyprzedzającego) reagowania na działania przeciwnika, nadzorowania obszaru działań bojowych, bezpieczeństwa ważnych elementów systemu działań rozpoznawczych.

- **Obszar szczególnego zainteresowania NAI[10] (Named Area of Interest)** służy do skoncentrowania uwagi na określonym wariancie działania przeciwnika. Jest to rejon, w którym element systemu działań rozpoznawczych jest w stanie określić sposób działania przeciwnika poprzez wyszukiwanie, rozpoznawanie i śledzenie konkretnych obiektów rozpoznania. Znajdowanie ich będzie potwierdzało słuszność dokonanych ocen, zaś brak efektów będzie wymuszał konieczność ponownego prowadzenia procesu IPB i inicjowanie od nowa cyklu rozpoznawczego.

Obszary NAI wyznacza się w strefie odpowiedzialności rozpoznawczej danego szczebla dowodzenia. Zasadne wydaje się również wskazywanie ich w strefach przełożonego i sąsiadów, ale bez wyznaczania punktów kontrolnych.

- **Punkt kontrolny (Point NAI)[11]** jest to punkt obszaru zainteresowania NAI (lub poza nim), wyznaczany w takim jego miejscu, z którego element systemu działań rozpoznawczych będzie mógł jednoznacznie potwierdzić zakładane działanie przeciwnika lub nie, oraz dającym gwarancję, że przeciwnik, jeśli działa zgodnie z przyjętą oceną, powinien bezwzględnie przez ten punkt przejść. Na Point NAI wybiera się zwykle punkty terenowe kluczowe dla działania przeciwnika, np. mosty, skrzyżowania dróg, wyjścia z rejonów zurbanizowanych, obszarów leśnych, przełęczy górskich itp.

---

[10] Wrzosek M.: *Przykłady dokumentów rozpoznawczych według poglądów wybranych państw NATO,* wyd. AON, Warszawa 1997, s. 22; także: *Praca taktycznej komórki rozpoznawczej G2,* Przegląd Wojsk Lądowych, dodatek do nr 9 (1997) s. 60.

[11] Tamże.

- **Rejony zastrzeżone** to miejsca w strefie odpowiedzialności rozpoznawczej wielkością odpowiadające zwykle powierzchni działania elementu rozpoznania lub obszaru szczególnego zainteresowania NAI, względnie powierzchni obiektu rozpoznania, w których jest zabronione w zaznaczonym czasie działanie sił rozpoznania danego szczebla dowodzenia (z różnych względów).

Wyznaczenie rejonu zastrzeżonego może oznaczać, że wykonuje tam zadania rozpoznawcze ktoś inny, a względy bezpieczeństwa jego działania nie pozwalają na wprowadzanie tam kolejnych sił działań rozpoznawczych, lub rejon ten leży w zasięgu środków rażenia ogniowego i przebywanie tam elementów rozpoznania mogłoby stać się dla nich niebezpieczne w sytuacji użycia własnych środków ogniowych, np. do zwalczania celu wysoko opłacalnego (wysokowartościowego).

Wybór wykonawców zadań, podział pomiędzy nich strefy odpowiedzialności rozpoznawczej, określenie zadań cząstkowych, terminów i kolejności ich wykonania – ilość wykonawców zadań zależy od szczebla dowodzenia, organizacji (struktura organizacyjna) potencjału rozpoznania, ilości i wartości obiektów rozpoznania.

Decydując się na wykonawców zadań należy zawsze uwzględniać: etatowy potencjał działań rozpoznawczych; nieetatowy potencjał rozpoznania; potencjał rozpoznania sił wzmocnienia; potencjał rozpoznania przydzielony ze szczebla nadrzędnego lub od sąsiada. Mając na względzie wymogi, że strefy odpowiedzialności rozpoznawczej poszczególnych szczebli dowodzenia nie powinny się pokrywać, oraz, że rozległość strefy obejmuje również własne ugrupowanie, należy widzieć wśród wykonawców zadań również siły inne niż rozpoznania. Mogą to być np. pododdziały wsparcia logistycznego, siły OT, pododdziały i oddziały zmechanizowane (pancerne) i inne.

Podziału strefy odpowiedzialności rozpoznawczej dokonuje się z tego względu, gdyż: siły działań rozpoznawczych na danym szczeblu dowodzenia mogą mieć różne możliwości bojowe; nie jest wskazane aby nakładało się na siebie działanie w jednym rejonie sił rozpoznania np. batalionu zmechanizowanego, brygady i dywizji (zasada ekonomii sił);.nie pokryto by działaniami rozpoznawczymi całej strefy odpowiedzialności rozpoznawczej; poszczególne szczeble dowodzenia wymagają zwykle danych rozpoznawczych z obszarów położonych na różnych głębokościach, każdy w innym czasie i z inną dokładnością.

Podział strefy odpowiedzialności rozpoznawczej jest zasadny głównie w rozpoznaniu bezpośrednim (patrolowe naziemne i specjalne) oraz częściowo w rozpoznaniu pośrednim (elektroniczne na szczeblu operacyjnym), bowiem trudno sobie wyobrazić aby np. podsystem rozpoznania radioelektronicznego ZT zdobywał dane w strefie odpowiedzialności dywizji, gdy tymczasem jego możliwości bojowe sięgają głębokości strefy odpowiedzialności brygady. Podobnie jest z wykorzystaniem śmigłowców rozpoznawczych i bezzałogowych środków rozpoznania. Jeden z możliwych wariantów podziału strefy odpowiedzialności rozpoznawczej dywizji przedstawiono na rys. nr 4.

Zanim dokona się podziału strefy należy ocenić położenie, ukompletowanie i możliwości bojowe sił wybranych do działań rozpoznawczych. Jest to ważne, gdyż ewentualne dotychczasowe straty, ich wielkość i charakter, a także realizacja wcześniej otrzymanych zadań i to w innym obszarze, będą decydować o przydzieleniu poszczególnym wykonawcom, stref odpowiedzialności adekwatnych do ich rzeczywistych możliwości.

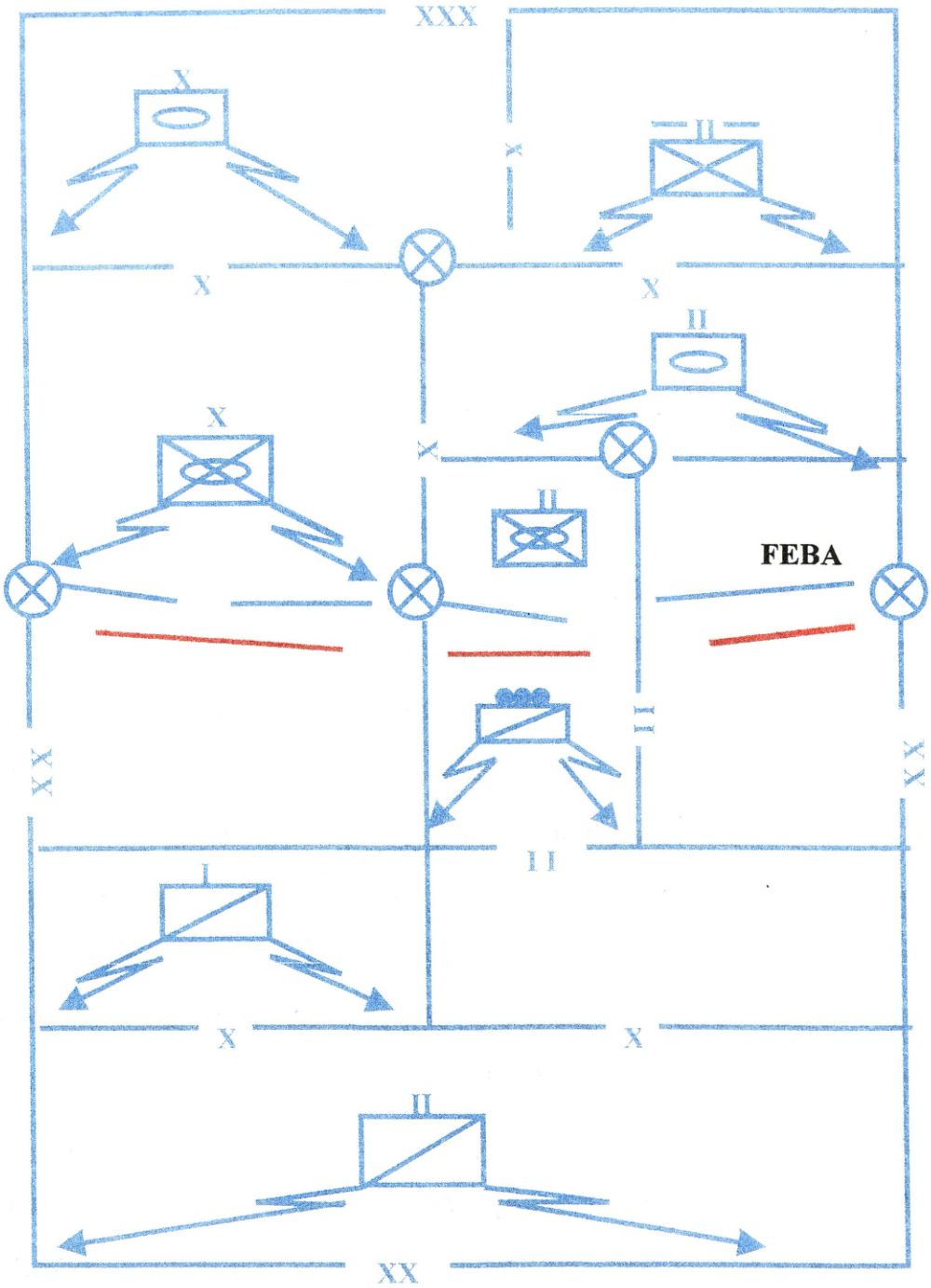

Rys. 4. Podział strefy odpowiedzialności rozpoznawczej dywizji (wariant)

Ocena możliwości bojowych sił działań rozpoznawczych obejmuje:

- ustalenie największej ilości obiektów mogących być równocześnie rozpoznawanymi przez elementy systemu działań rozpoznawczych;

- określenie maksymalnej możliwej głębokości działań rozpoznawczych wynikającej z posiadanych środków łączności radiowej, możliwości manewrowych sprzętu bojowego, czasu dostarczenia pierwszych danych;
- zdefiniowanie możliwości czasowych, takich jak: zajęcie rejonu działania; przygotowanie się i wykonanie pierwszego zadania; przecelowanie działania i wykonanie kolejnego zadania;
- określenie możliwości wykonania zadań również na rzecz rażenia ogniowego.

Każdy wykonawca powinien mieć sformułowane zadania szczegółowe, sprecyzowany termin ich realizacji, a w sytuacji takiego samego czasu dla dwóch różnych zadań – ustaloną kolejność realizacji.

Formuła zadania szczegółowego sprowadza się do podania jego wykonawcy charakteru zadania (zdobyć dane, śledzić, dozorować, zniszczyć), wskazania obiektu (obiektów) rozpoznania, umiejscowienia ich w terenie, bądź wskazania punktów i rejonów gdzie mogą się pojawić, określenia terminu wykonania zadania i sposobu przekazania danych.

Odbiciem treści zadań rozpoznawczych jest część tabelaryczna Planu poszukiwania informacji rozpoznawczych oraz punkt 4 Aneksu „Rozpoznanie" do rozkazu operacyjnego (zarządzenia bojowego).

Określenie sposobów wykorzystania sił wyznaczonych do realizacji zadań rozpoznawczych

Zagadnienie to dotyczy w zasadzie typowych jednostek rozpoznania i wydzielanych z nich podsystemów i elementów działań rozpoznawczych, gdzie dowódca decyduje o tym, jaki sposób (metodę) zastosować aby jak najlepiej wykonać postawione zadanie. Natomiast przełożony dowódcy jednostki rozpoznania, tu dowódca brygady, dywizji czy korpusu może poprzez szefa

zespołu rozpoznania bądź osobiście co najwyżej dać ogólne wytyczne (wskazówki) co do wykorzystania sił rozpoznania.

Wskazówki powyższe mogą przykładowo dotyczyć:

1. na szczeblu dywizji:

⇒ **w stosunku do batalionu rozpoznania (br):**

- które pododdziały wprowadzić w ugrupowanie przeciwnika, a które pozostawić w ugrupowaniu własnym;
- jakie siły powinny znaleźć się w odwodzie rozpoznania i gdzie powinien być on odtworzony;
- kto ponosi odpowiedzialność za użycie grupy rozpoznania powietrznego i plutonu specjalnego, dowódca br czy szef zespołu rozpoznania?, jeśli zespół rozpoznania, to powinien on określić terminy i ilość wylotów, kiedy którą aparaturę rozpoznawczą zastosować, rubieże i kierunki prowadzenia działań rozpoznawczych, rejony działania grup specjalnych, zwykle jako rejony zastrzeżone, skład i rozmieszczenie odwodu;

⇒ **w stosunku do kWE:**

- punkt ciężkości rozpoznania, namierzania i zakłóceń, ilość rubieży rozwinięcia poszczególnych podsystemów, sygnały do dokonania zmiany;

2. na szczeblu korpusu:

⇒ **w stosunku do pułku rozpoznania:**

- miejsce pułku w ugrupowaniu operacyjnym;
- charakter przyszłych zadań (działania rozpoznawcze, opóźnianie, osłona skrzydła, obrona, działanie zaczepne);

⇒ **w stosunku do batalionu specjalnego:**

- położenie strefy odpowiedzialności rozpoznawczej;
- charakter zadań (zdobywanie danych, dywersja, sabotaż, inne);

- skład i rozmieszczenie odwodu sił specjalnych;
- podział sił (ewentualnie) w rozumieniu, czy całość wykonuje zadania wypracowane w sztabie korpusu, czy również wydziela się siły do działań na korzyść podwładnych (dywizje, samodzielne brygady);

⇒ **w stosunku do Grupy Działań Psychologicznych:**

- podział sił w rozumieniu j.w.;
- punkt ciężkości w prowadzeniu akcji ulotkowych i wykorzystaniu rozgłośni elektroakustycznych;

⇒ **w stosunku do pułku WE:**

- punkt ciężkości rozpoznania, namierzania i zakłóceń radiowych KF, rozpoznania stacji radioliniowych, rozpoznania i namierzania radiowego UKF;
- ilość i położenie rubieży rozwinięcia systemu WE;

⇒ **w stosunku do eskadry BSR:**

- kierunki i terminy działań rozpoznawczych;
- kiedy, jakie środki rozpoznania powietrznego stosować;
- kto otrzymuje dane bezpośrednio z BSR.

W stosunku do innych sił prowadzących działalność rozpoznawczą, ich przełożeni mając na względzie sposób (sposoby) wykorzystania, określają z reguły przednią i tyłową granicę strefy odpowiedzialności rozpoznawczej, punkt ciężkości działań rozpoznawczych, z kim dokonywać uzgodnień w zakresie koordynacji wysiłku działań rozpoznawczych.

Określenie zasadniczych problemów zabezpieczenia bojowego i logistycznego - ma na celu po pierwsze minimalizowanie skutków oddziaływania przeciwnika na system działań rozpoznawczych, i po drugie zapewnienie wojskom rozpoznawczym tworzącym taki system sprzyjających warunków do wykonania zadań w każdej sytuacji.

Zabezpieczenie bojowe działań rozpoznawczych obejmuje:[12] ubezpieczenie, maskowanie, powszechną obronę przeciwlotniczą, zabezpieczenie inżynieryjne, obronę przeciwchemiczną, zabezpieczenie topograficzne i zabezpieczenie hydrometeorologiczne.

Ubezpieczenie w działaniach rozpoznawczych ma na celu niedopuszczenie do przeniknięcia do poszczególnych ogniw systemu działań rozpoznawczych elementów rozpoznania przeciwnika i wrogo nastawionej ludności cywilnej, uniemożliwienie niespodziewanego napadu oraz stworzenie dogodnych warunków do przygotowania i prowadzenia rozpoznania.
Właściwie zorganizowane ubezpieczenie powinno zapewnić także warunki do bezpiecznego wejścia elementów rozpoznawczych w ugrupowanie przeciwnika i powrót po wykonaniu zadania, a także ich ochronę w czasie wykonywania szczególnie ważnych zadań.

Ubezpieczenie realizują elementy rozpoznawcze we własnym zakresie, siły układu niemilitarnego i OT rozlokowane w rejonach wykonywania zadań oraz wojska walczące.

Maskowanie ma na celu ukrycie przed penetracją przez przeciwnika oraz ludności cywilnej jemu sprzyjającej organów kierowania działaniami rozpoznawczymi, uniemożliwienie rozszyfrowania koncepcji działań rozpoznawczych, wprowadzenie w błąd co do rozmieszczenia elementów systemu działań rozpoznawczych w terenie oraz punktu ciężkości rozpoznania i walki, uniemożliwienie przechwycenia treści informacji przesyłanych w kanałach łączności radiowej, utrudnienie mu podejmowania właściwych decyzji.

Maskowanie osiąga się poprzez skryte rozmieszczenie elementów działań rozpoznawczych w terenie, stosowanie kamuflażu sprzętu bojowego i ludzi, działania demonstracyjne i pozorne, dezinformację i dywersję informacyjną,

---

[12] *Regulamin działań taktycznych wojsk lądowych cz. I*, ...op. cit., s. 75.

zwalczanie rozpoznania przeciwnika oraz wykrywanie i usuwanie cech demaskujących własny system rozpoznania.

Zadania maskowania wykonują siły rozpoznania głównie we własnym zakresie, zaś pododdziały WE, siły układu niemilitarnego, grupa bezpieczeństwa zespołu rozpoznania - we współpracy z kontrwywiadem wojskowym.

Maskowanie powinno być **aktywne, wiarygodne, ciągłe, niepowtarzalne.**[13]

Powszechna obrona przeciwlotnicza ma na celu obronę poszczególnych elementów systemu działań rozpoznawczych przed przeciwnikiem powietrznym. Polega ona na: alarmowaniu i ostrzeganiu o zagrożeniu z powietrza, maskowaniu elementów rozpoznawczych przed rozpoznaniem z powietrza, przygotowaniu ukryć, zwłaszcza na posterunkach obserwacyjnych i w rejonie rozmieszczenia odwodu sił rozpoznania, walce z samolotami i śmigłowcami przeciwnika, likwidacji skutków uderzeń z powietrza.

Wojska rozpoznawcze szczebla taktycznego (operacyjnego) poza realizacją powyższych przedsięwzięć powszechnej OPL, mogą alarmować i ostrzegać o zagrożeniu z powietrza albo informować o zaobserwowanych przelotach lotnictwa przeciwnika.

Zabezpieczenie inżynieryjne systemu działań rozpoznawczych ma na celu stworzenie warunków do skutecznej realizacji zadań rozpoznawczych przez elementy rozpoznawcze, m in. poprzez przygotowanie rozpoznawcze terenu, zabezpieczenie elementów rozpoznawczych w sprzęt inżynieryjny i środki walki (miny, materiał wybuchowy), realizację zadań rozpoznania saperskiego mieszczących się w problematyce zabezpieczenia inżynieryjnego.

---

[13] *Regulamin działań taktycznych wojsk lądowych cz. I*, op. cit., s. 77.

Do zasadniczych zadań zabezpieczenia inżynieryjnego wykonywanych przez system rozpoznania należą: rozpoznanie inżynieryjne przeciwnika i terenu, rozbudowa fortyfikacyjna posterunków obserwacyjnych i rejonu rozmieszczenia odwodu sił rozpoznania, wykonywanie niszczeń, bojowe uzbrajanie terenu, przedsięwzięcia maskowania.

Obrona przeciwchemiczna ma na celu osłabienie skutków rażącego działania broni masowego rażenia oraz radioaktywnych i toksycznych środków przemysłowych na poszczególne elementy systemu działań rozpoznawczych. Elementy systemu działań rozpoznawczych realizują takie zadania obrony przeciwchemicznej jak: wykrywanie uderzeń bronią chemiczną i jądrową, rozpoznanie rejonów porażenia i skażeń, monitorowanie skażeń, ostrzeganie o zagrożeniu i alarmowanie o skażeniach, wykorzystanie właściwości ochronnych terenu i infrastruktury w celu ochrony przed skażeniami.

Zabezpieczenie topograficzne ma na celu stworzenie warunków do dokonania analiz i ocen terenu pod kątem możliwego działania przeciwnika, skutecznego prowadzenia działań rozpoznawczych, wykorzystania środków walki i techniki zwiadowczej. Polega ono na zaopatrywaniu w mapy, plany, opisy wojskowo-geograficzne, przygotowaniu i doprowadzeniu do elementów systemu rozpoznania danych topogeodezyjnych i grawimetrycznych[14] dotyczących ich punktów rozwinięcia. Zadania zabezpieczenia topograficznego wykonuje grupa topografii zespołu rozpoznania, pododdziały topogeodezyjne artylerii oraz siły rozpoznania ogólnego wojsk.[15]

Zabezpieczenie hydrometeorologiczne ma na celu umożliwienie organom kierowania działaniami rozpoznawczymi i elementom rozpoznawczym

---

[14] Grawimetria (łac. - gr.), fiz. dział fizyki zajmujący się wyznaczaniem wartości przyśpieszenia ziemskiego *g* dla potrzeb geodezji (badanie kształtu geoidy, orientowanie elipsoidy ziemskiej, wyznaczanie odchyleń pionu, wyznaczanie poprawek przy niwelacji precyzyjnej),...Encyklopedia Powszechna PWN t. 2, wyd. PWN, Warszawa 1974, s. 109-110.

[15] Zgodnie z poprawkami do Programu szkolenia pododdziałów rozpoznania ogólnowojskowego dywizji (Szkol. 673/86) z 1996r. na przedmiot Topogeodezja przeznaczono w okresie szkolenia specjalisty (4 miesiące) 8 godzin, w okresie szkolenia drużyny i plutonu 10 godzin.

wykorzystania w ocenach wpływu terenu i pogody na prowadzenie walki przez przeciwnika oraz własny system działań rozpoznawczych, komunikatów meteorologicznych i hydrologicznych oraz prognoz pogody. Polega ono na dostarczeniu szefom zespołów rozpoznania a także dowódcom oddziałów (pododdziałów) zwiadowczych aktualnych opracowań dotyczących klimatu i hydrologii oraz prognoz pogody w obszarze prowadzenia działań rozpoznawczych. Elementy rozpoznawcze dostarczają natomiast informacji o zmianach we właściwościach terenu powstałych pod wpływem warunków pogodowych.

Zabezpieczenie logistyczne wojsk rozpoznawczych polega na zasilaniu tych ostatnich w środki bojowe i materiałowe, utrzymaniu uzbrojenia i techniki bojowej w gotowości do użycia, odtwarzaniu ich zdatności w razie uszkodzenia, utrzymaniu dobrego stanu zdrowia zwiadowców oraz pomocy rannym i chorym.

Zabezpieczenie logistyczne obejmuje: **zaopatrywanie, zabezpieczenie techniczne, zabezpieczenie medyczne.**

Zadania zabezpieczenia logistycznego realizują pododdziały (oddziały) zaopatrzenia, remontowe i medyczne podległe bezpośrednio szefowi logistyki, a w siłach rozpoznania także ich organiczne pododdziały logistyczne. W stosunku do elementów rozpoznawczych w ugrupowaniu przeciwnika, wykonawcą zadań zabezpieczenia logistycznego są w pierwszej kolejności odpowiednie organy układu niemilitarnego.

Organizując zabezpieczenie logistyczne, szef zespołu rozpoznania (dowódca jednostki zwiadowczej) ustala z szefem logistyki między innymi takie zagadnienia jak:

- system zaopatrywania jednostek rozpoznania (elementów ugrupowania rozpoznawczego) we własnym ugrupowaniu i w ugrupowaniu przeciwnika;
- zakres zabezpieczenia medycznego i technicznego;

- stan, potrzeby i urzutowanie zapasów środków materiałowych;
- organizację łączności jednostek rozpoznawczych z jednostkami logistycznymi.

W priorytetach zabezpieczenia logistycznego istotnego znaczenia nabiera zabezpieczenie materiałowe, techniczne i medyczne elementów rozpoznawczych działających w ugrupowaniu przeciwnika oraz sił WE.

Na potrzeby działania w ugrupowaniu przeciwnika szef zespołu rozpoznania w porozumieniu z szefem logistyki powinien wcześniej zgromadzić środki materiałowe, zabezpieczyć je i oznaczyć skrytki, uzgodnić do których szpitali i baz remontowych mają być kierowani ranni i chorzy oraz sprzęt wymagający remontu, uzupełnić zapasy środków walki, medycznych i naprawczych na okres znacznie wykraczający poza przewidywany czas realizacji zadań.[16]

Na potrzeby systemu WE powinien uzgodnić położenie pododdziałów logistycznych i urządzeń przełożonego, ustalić możliwość korzystania ze zgromadzonych tam zapasów, ewakuacji rannych i chorych oraz napraw sprzętu samochodowego, usamodzielnić pod względem zaopatrzenia w środki materiałowe poszczególne elementy systemu rozpoznania i WE.

Rozważenie i porównanie wariantów koncepcji (sposobów) działań rozpoznawczych – punktem wyjścia dla tej fazy oceny sytuacji rozpoznawczej są wypracowane koncepcje użycia potencjału działań rozpoznawczych.

Celem głównym zespołu rozpoznania w omawianej fazie jest ustalenie silnych i słabych stron każdej z nich oraz wybór tej, która uzyska najwyższe oceny i stanie się podstawą opracowania planu poszukiwania informacji (planu działań rozpoznawczych) i postawienia zadań.

Istota rozważenia sposobów użycia potencjału działań rozpoznawczych polega na określeniu zdarzeń, jakie mogą mieć miejsce podczas prowadzenia

---

[16] *Organizacja i prowadzenie rozpoznania operacyjnego (front, armia)...* op. cit., s. 94.

działalności rozpoznawczej, od jej rozpoczęcia do wykonania zadań w stosunku systemu rozpoznania jako całości, jak i jego podsystemów a nawet elementów rozpoznawczych – patrz rys. nr 5.

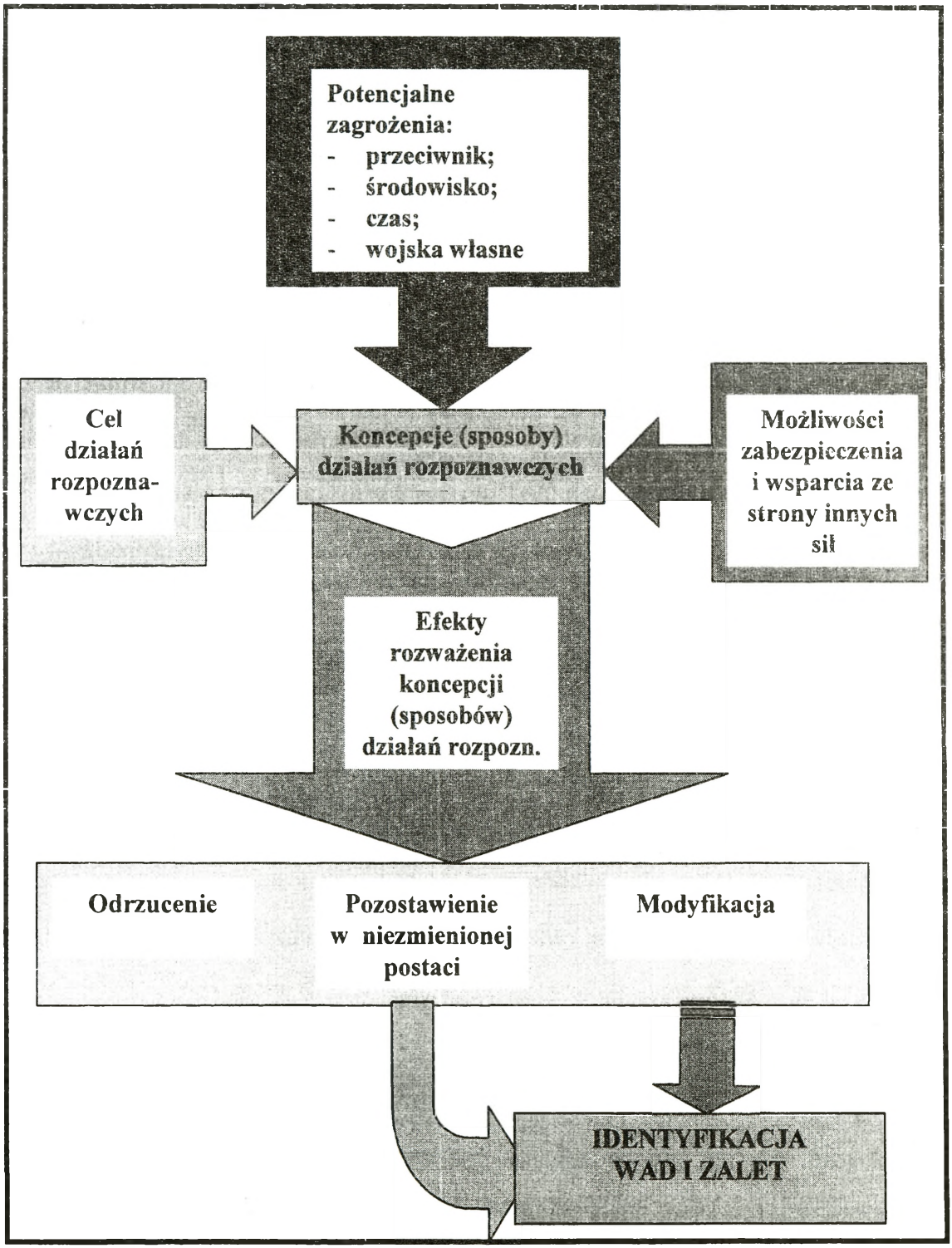

Rys. 5. Istota rozważenia wariantów koncepcji (sposobów) działań rozpoznawczych

W omawianym przedsięwzięciu z zespołu rozpoznania biorą udział grupy: planowania i kierowania, informacyjna; WE i działań specjalnych, bezpieczeństwa; oceny terenu i pogody. Kieruje nimi szef grupy planowania działań rozpoznawczych lub osobiście szef zespołu rozpoznania.

Wnioski będące wynikiem pracy wymienionych grup mogą dotyczyć:

- potrzeby wzmocnienia dysponowanego potencjału sił rozpoznania;
- konieczności dokonania zmian w podziale strefy odpowiedzialności rozpoznawczej;
- przyjęcia innego ugrupowania sił działań rozpoznawczych;
- oceny wpływu przeciwnika i środowiska walki na żywotność systemu działań rozpoznawczych w rozważanych koncepcjach (sposobach);
- potrzeb co do dodatkowego zabezpieczenia niektórych elementów działań rozpoznawczych, np. logistycznego lub sprzętowego;
- potrzeb wsparcia działań rozpoznawczych ze strony innych rodzajów wojsk a nawet rodzaju sił zbrojnych;
- konieczności zmiany punktu ciężkości działań rozpoznawczych.

Wnioski powyższe mogą wpłynąć na decyzję co do: przyjęcia wariantów koncepcji (sposobów) działań rozpoznawczych w całości bez poprawek, odrzucenie ich jako nie spełniających wymaganych kryteriów, względnie ich modyfikację.

Rozważenie wariantów może odbywać się techniką etapów, kierunków lub obiektów[17], podobnie jak symulacja działań wojsk własnych.

Wyniki osiągnięte podczas rozważenia wariantów koncepcji (sposobów) wykorzystania potencjału działań rozpoznawczych są podstawą do ich porównania, dla jak już zaznaczono wcześniej, dokonania wyboru koncepcji najkorzystniejszej, która następnie będzie przedstawiona dowódcy i sztabowi.

---

[17] *Metody i treść pracy ...op. cit., s. 59/166.*

Porównanie wariantów koncepcji (sposobów) działań rozpoznawczych prowadzi szef zespołu rozpoznania lub szef grupy planowania i kierowania działaniami rozpoznawczymi a uczestniczą szefowie wszystkich grup. Nie wyklucza się uczestnictwa w tym przedsięwzięciu oficera zespołu planowania działań (komórka S3 lub G3), a także przedstawicieli Centrum Zabezpieczenia Działań i Centrum Wsparcia Dowodzenia SD.

W praktyce rozważenie i porównanie wariantów użycia sił rozpoznania odbywa się jednocześnie (głównie ze względu na ograniczenia czasowe, personalne i inne). Jego końcowym efektem jest opowiedzenie się zespołu rozpoznania za ostatecznym kształtem koncepcji działań rozpoznawczych, ujmującej najkorzystniejszy w danej sytuacji wariant użycia sił rozpoznania i nie tylko, w walce informacyjnej. Pozostałe warianty (inne koncepcje) działań rozpoznawczych nie są odrzucane automatycznie, lecz służą do opracowania alternatywnych planów poszukiwania informacji.

Zaakceptowana przez szefa zespołu rozpoznania koncepcja działań rozpoznawczych jest przedstawiana na odprawie koordynacyjnej poświęconej zabezpieczeniu decyzji przez rodzaje wojsk, względnie na odprawie decyzyjnej. Jej treść jest podstawą opracowania planu poszukiwania informacji.

W celu porównania wariantów użycia sił rozpoznania zespół rozpoznania może zastosować takie metody, jak[18]:

- wad i zalet;
- głosowania;
- kryteriów.

Dwie pierwsze są najprostsze do zastosowania, jednak ze względu na możliwość wystąpienia ocen subiektywnych raczej nie powinny być brane pod uwagę.

---

[18] *Metody i treść pracy ..., op. cit.*, s.66

Ocenę i wybór w miarę obiektywny zapewnia metoda kryteriów, wszakże pod warunkiem, że dowódca lub szef zespołu rozpoznania zdefiniuje kryteria mające rzeczywiście zastosowanie w działalności rozpoznawczej. Przykładowe rozwiązanie przedstawiono w tabeli nr 1.[19]

Tabela nr 1.

Porównanie wariantów koncepcji działań rozpoznawczych

Kryterium	Wyznacznik	Wariant 1	Wariant 2	Wariant 3
Prostota	1	1/1	2/2	2/2
Czas	5	2/10	3/15	1/5
Ekonomia sił	3	1/3	2/6	3/9
Zabezpieczenie bojowe i logistyczne	3	1/3	2/6	2/6
Dowodzenie	2	2/4	1/2	2/4
Ocena środowiska i zagrożeń	4	1/4	2/8	3/12
Suma punktów		8/15	**12/39**	13/38

⇒ ***Podjęcie decyzji do działań rozpoznawczych***

Opowiedzenie się szefa zespołu rozpoznania za jednym z wariantów koncepcji działań rozpoznawczych jest aktem jego woli, co można uznać za swego rodzaju decyzję o takim a nie innym wykorzystaniu sił w walce informacyjnej.

Z podjęciem decyzji do prowadzenia działań rozpoznawczych nie należy czekać do zakończenia odprawy decyzyjnej w sztabie (przy założeniu, że te powinny i to znacznie wyprzedzać działanie wojsk zmechanizowanych i pancernych). Powinna być ona powzięta znacznie wcześniej, o ile wcześniej, o tym poniżej. Natomiast w czasie odprawy decyzyjnej szef zespołu rozpoznania powinien być przygotowany do przedstawienia jedynie zasadniczych ustaleń

[19] Zastosowano: dla wyznacznika kryterium wartość 1 ÷ 5; dla wariantu 1 ÷ 3. Suma punktów decyduje o wyborze wariantu.

decyzyjnych, w tym wszystkich możliwych sposobów wykonania zadań walki informacyjnej, o ile będzie o to poproszony.

W tym miejscu nasuwa się pytanie: kiedy należy podjąć decyzję do działań rozpoznawczych, przed wypracowaniem wariantów własnego działania, czy po ich wypracowaniu i wyborze tego, który będzie rekomendowany dowódcy? Odpowiedź nie jest prosta, zależy od tego, czy planując działania rozpoznawcze należy uwzględniać warianty działania wojsk własnych, czy nie.

Jeśli tak, to decyzję można powziąć dopiero po wyborze wariantów własnego działania i przedstawieniu ich szefowi sztabu. Gdy się ich nie uwzględnia, to po ocenie środowiska, ocenie zagrożeń i ocenie sił działań rozpoznawczych, a przed wypracowaniem wariantów wojsk własnych.

Meldunek koncepcji działań rozpoznawczych może mieć układ:

- cel działań rozpoznawczych
- potrzeby informacyjne (rozpoznawcze) i wynikający z nich zakres zadań
- potencjał działań rozpoznawczych, jego ukompletowanie, położenie, możliwości bojowe
- propozycje wykorzystania potencjału działań rozpoznawczych
- zasadnicze problemy zabezpieczenia działań rozpoznawczych

Decyzja szefa zespołu rozpoznania jak już zaznaczono wcześniej, staje się podstawą ostatecznego opracowania Planu poszukiwania informacji rozpoznawczych (planu działań rozpoznawczych) oraz załączników (aneksów) do rozkazu operacyjnego.

⇒ ***Opracowanie planu poszukiwania informacji o przeciwniku***

Plan poszukiwania informacji jest dokumentem dającym podstawę do opracowania aneksu „Rozpoznanie" oraz innych aneksów (Walka elektroniczna, Operacje specjalne, Operacje psychologiczne), zależnie od szczebla dowodzenia. Jego treść powinna również umożliwić synchronizację

działań wojsk rozpoznawczych z innymi rodzajami wojsk oraz z wojskami zmechanizowanymi i pancernymi.

Plan poszukiwania informacji opracowuje się w formie tabelarycznej, a uzupełnia ją część graficzna na mapie, względnie folii.

Plan poszukiwania informacji w części tabelarycznej zawiera:

- zakres zadań
- wykaz sił wyznaczonych do działań rozpoznawczych, koncepcja ich działania w poszczególnych fazach walki (operacji)
- wykaz innych, które uczestniczą w procesie informacyjnym jako siły współdziałające lub dostarczające informacji na podstawie zapotrzebowań z ich strefy odpowiedzialności rozpoznawczej.

Część graficzna planu poszukiwania informacji (na mapie lub folii) zawiera:

- granice strefy odpowiedzialności rozpoznawczej i jej podział
- linie koordynacji działań
- rejony szczególnego zainteresowania NAI, punkty kontrolne (Point NAI), rejony zastrzeżone
- stanowiska dowodzenia: własnego szczebla dowodzenia, przełożonego, podwładnych o jeden szczebel niżej, sąsiadów równorzędnych, jednostek rodzajów wojsk uczestniczących w systemie działań rozpoznawczych
- ugrupowanie wojsk własnych, położenie sił wzmocnienia i wsparcia
- rubieże, kierunki, rejony działania podsystemów zdobywania danych ,zakłócania i obrony informacyjnej
- rozmieszczenie odwodu sił rozpoznania, jego skład i oś przesunięcia w toku walki.

Przykładowe rozwiązanie odnoszące się do układu i treści Planu poszukiwania informacji rozpoznawczych przedstawiono poniżej.

APENDYKS ... (PLAN ROZPOZNANIA ...K) DO ANEKSU B (ROZPOZNANIE) DO ROZKAZU OPERACYJNEGO Nr ... ...K

Plan rozpoznania Korpusu (wariant)

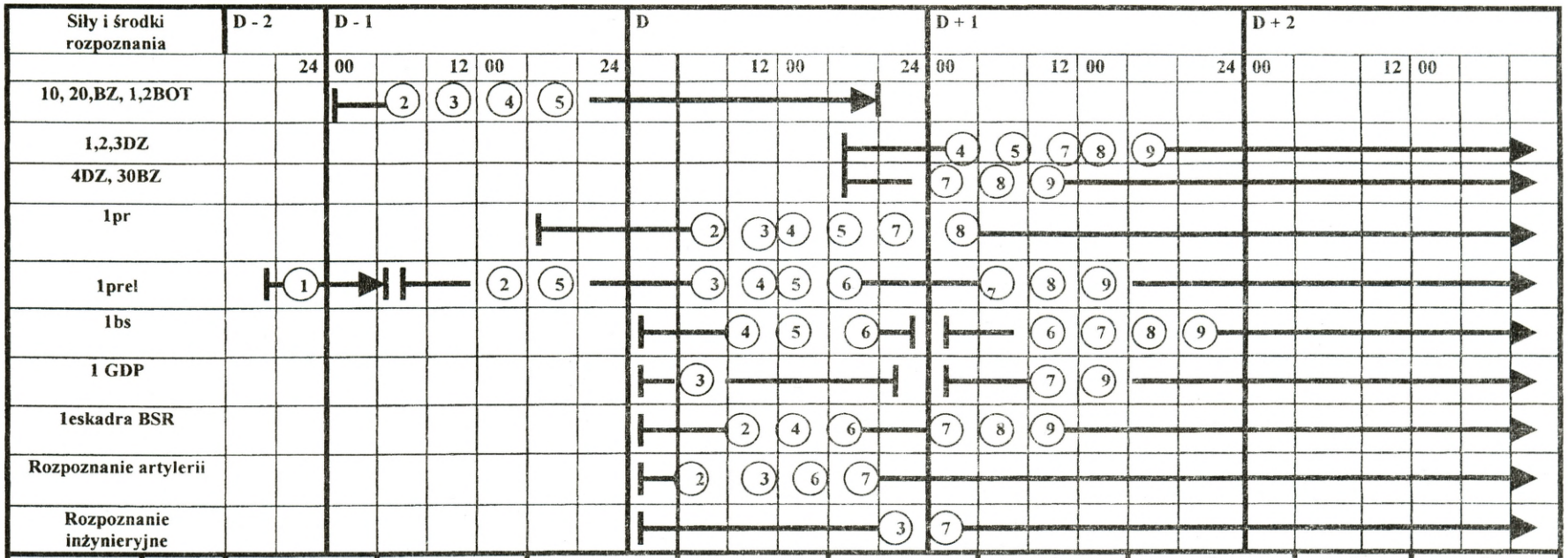

Zakres zada rozpoznania	Obiekt	1	2	3	4	5	6	7	8	9
		5K w rejonie ześrodkowania	5K w rejonie operacyjnego rozwinięcia	Czas rozpoczęcia działań i kierunki natarć brygad I rzutu 5K	Odwody 5K, oś przesunięcia	System dowodzenia 5K	Ugrupowanie 120A w rerj. rozwinięcia operacyjnego	Drogi przegrupowania 120A, linia ataku, kierunki natarcia	Siły na skrzydłach 120A	Jednostki aeromobilne 5K, 120A
	obszar		MIELNIK, BIELSK PODL., ŁOMŻA, RÓŻAN, OSTRÓW MAZ., DROHICZYN		WYSOKIE MAZ., ŁAPY, ZAMBRÓW	ŁOSICE, SIEMIATYCZE, BRAŃSK, ZAMBRÓW, RÓŻAN, BARCICE, KAŁUSZYN	Obszar na wschód od linii HAJNÓWKA, BIAŁYSTOK	SUCHOWOLA, ZAMBRÓW, ŁOCHÓW; BIAŁYSTOK, CIECHANOWIEC, KAŁUSZYN; GRÓDEK, BIELSK PODL., SIEDLCE	LEGIONO-WO, PUŁTUSK, RÓŻAN, OSTROŁĘ-KA, PRZASNY-SZ, NOWY DWÓR MAZ.	Zach. WYSOKIE MAZ.; STARA WIEŚ, LASKI STARE, ROWISKA; linia WISŁY; SKIERNIEWI-CE, ŻYRARDÓW, SOCHACZEW

PLAN POSZUKIWANIA INFORMACJI ...K
(część graficzna)

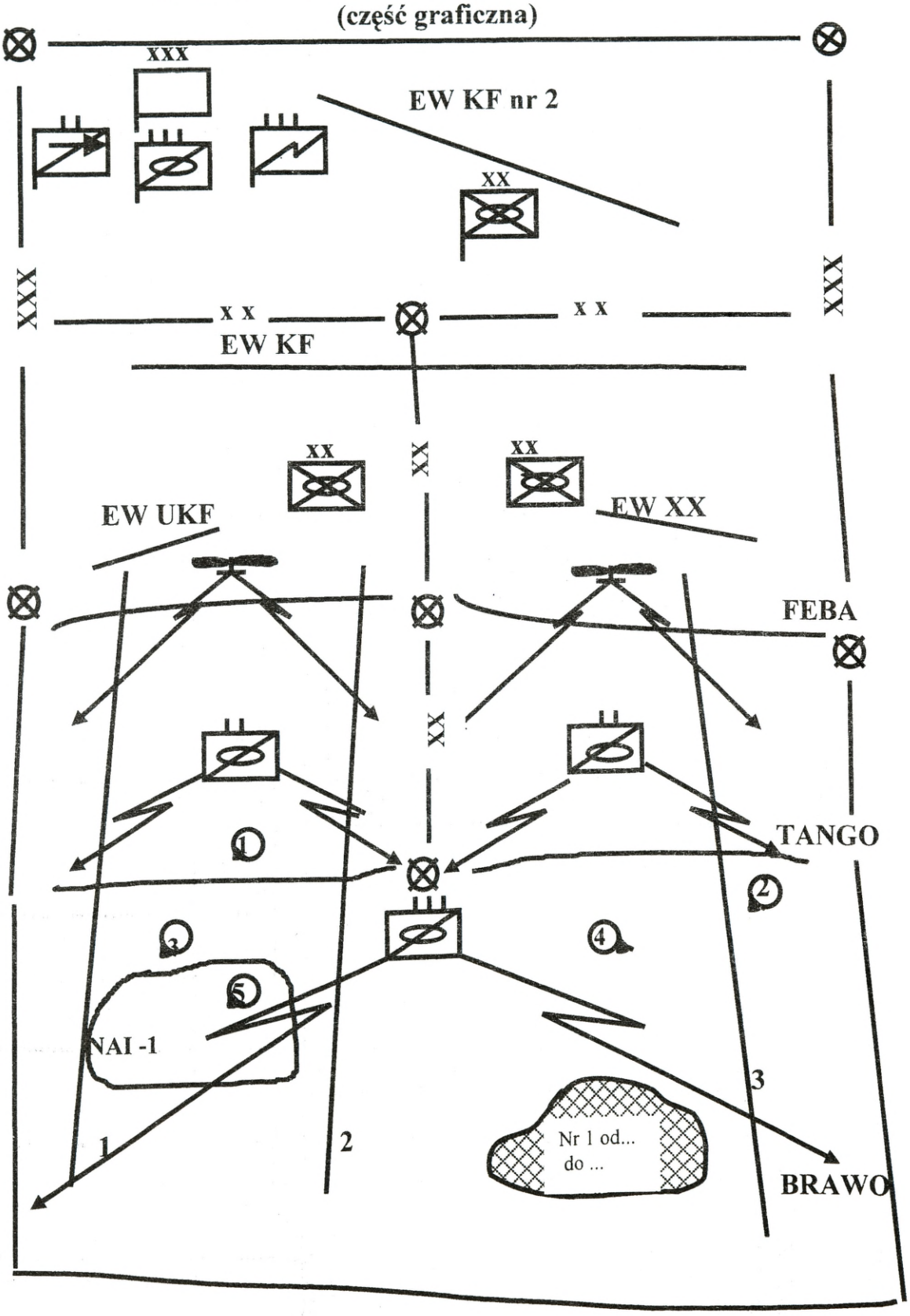

APENDYKS..(PLAN ZBIERANIA INFORMACJI...DZ)DO ANEKSU B (ROZPOZNANIE)DO ROZKAZU OPERACYJNEGO Nr...DZ

PLAN ZBIERANIA INFORMACJI ...DZ w obronie (wariant)

JEDNOSTKA BOJOWA: ... DZ

ZADANIA ROZPOZNANIA:

1. Gdzie rozmieszczone są zasadnicze elementy ugrupowania bojowego 82, 91, 92 DZ?
2. Jak zorganizowana jest obrona 82 DZ?
3. Gdzie przebiegają główne drogi komunikacyjne 9K?
4. Gdzie znajdują się poszczególne elementy systemu dowodzenia 82 DZ i 9K?
5. Gdzie znajdują się rejony wyjściowe do natarcia związków taktycznych 9 K?
6. Gdzie znajdują się stanowiska ogniowe artylerii 82 DZ i wojsk 9 K?
7. Gdzie znajdują się wysunięte lądowiska śmigłowców wsparcia?

siły i środki działania	czas działania od/do:21. 10 do 22. 10 data:21.10 22.10 23.10 0...2...4...6...8...10...12...14...16...18...20...22...24...2...4...6...8...10...12...14...16...18...20...22...24...0...2...4...6...8...10...12...14...16...18...20...22...24	czas przekazania meldunku /adresat/	uwagi
x 81	1 12 14 15 A B E 2 3 5		
x 82	1 2 3 4 9 10 14 B E 1 2		
x 83	1 2 3 4 8 9 10 13 14 A E 1 3 4		
11 8	1 2 3 5 9 10 11 13 15 C D E 2 3 5		

WYSZCZEGÓLNIENIE POZYSKIWANIA WIADOMOŚCI ROZPOZNAWCZYCH
/podział zadań/

1 walka	2 przemieszczenie	3 stanowiska dowodzenia	4 artyleria lufowa	5 rakiety taktyczne	6 jednostki inżynieryjne	7 artyleria plot	8 odwody	9 system dowodzenia	10 logistyka
82 BZ **83 BZ** **81BPanc** **8 br**	**82 BZ** **83 BZ** **8 br**	**8 br** **82 BZ** **83 BZ**	**82 BZ** **83 BZ**	**8 br**			**83 BZ**	**8 br** **82 BZ** **83 BZ**	**82 BZ** **83 BZ** **8 br**

11 wysunięte lądowiska śmigłowców	12 korytarze przelotu lotnictwa	13 rejony ześrodkowania	14 ugrupowanie bojowe	15 rejony dział. desantów takt. i GDR	16	17	18	19	20
8 br	**81 BPanc**	**83 BZ** **8 br** **siły OT**	**81 BPanc** **82 BZ** **83 BZ**	**8 br** **81 BPanc**					

REJONY ZAINTERESOWANIA /nazwa i koordynaty/

A	B	C	D	E					
współrzędne: 7014 9042 7842 5632	współrzędne: 5632 7842 7866 4648	współrzędne: 6608 7014 5632 3614	współrzędne: 3614 5632 4648 2828	współrzędne: 7428 9042 8858 6662					

JEDNOSTKI BOJOWE PRZECIWNIKA

1	2	3	4	5	6	7	8	9
82DZ	**91DZ**	**92 DZ**	**Odwód 8 K (ok. brygady)**	**9 bdsz**				

PLAN ZBIERANIA INFORMACJI ...DZ
(część graficzna - wariant NL)[20]

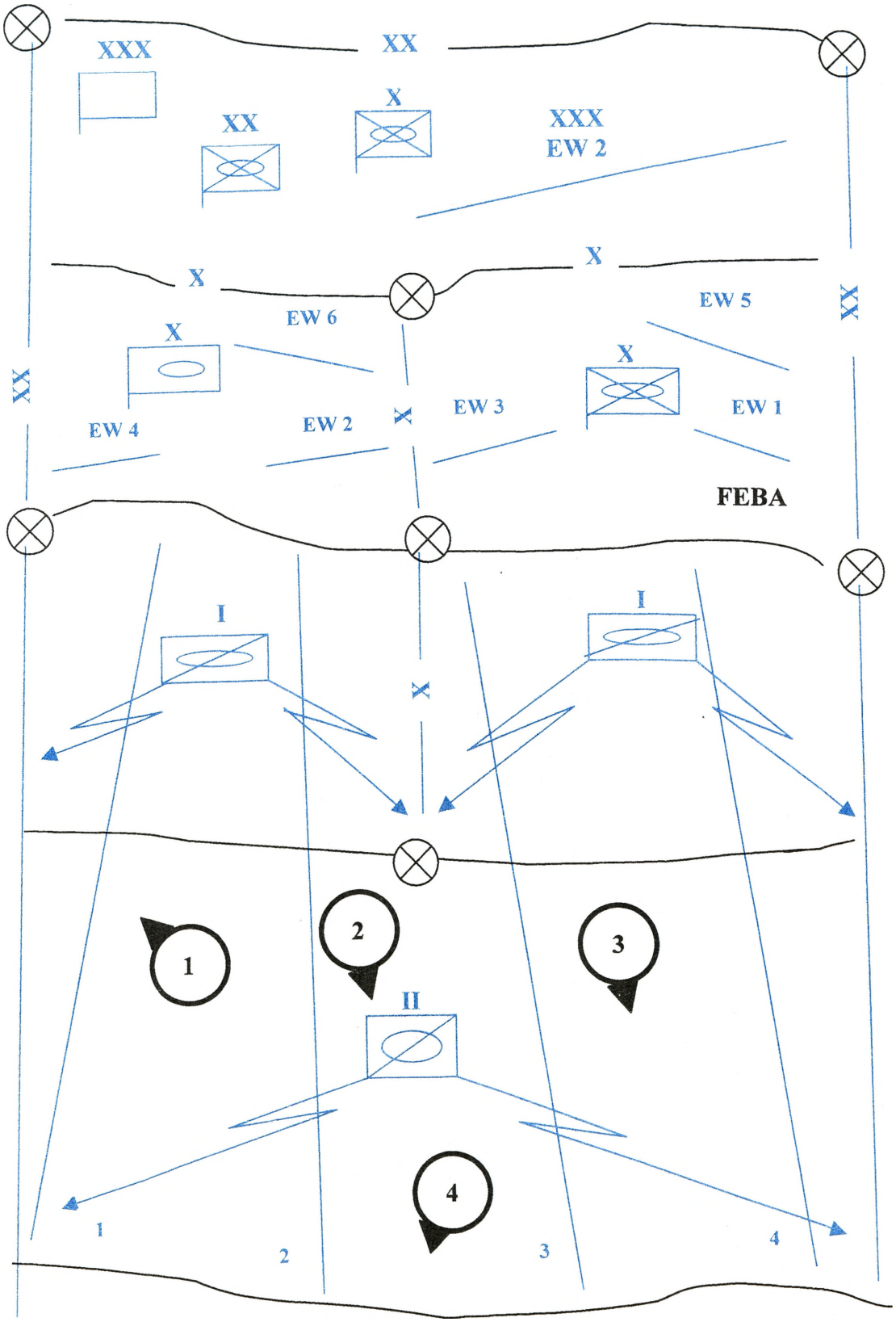

[20] Wrzosek M.: *Przykłady dokumentów rozpoznawczych według poglądów wybranych państw NATO*, AON, Warszawa 1997, zał. 3.

Plan poszukiwania informacji rozpoznawczych zdaniem autora, powinien stanowić załącznik (apendyks) do planu operacji a nie do aneksu rozpoznanie, jak jest dotychczas.

Treść planu poszukiwania informacji powinna poza synchronizacją działań rozpoznawczych, umożliwić rozwiązanie zasadniczych problemów koordynacji działań (dawniej współdziałania) rozpoznawczych, pomiędzy zespołem rozpoznania sztabu i jednostkami rozpoznania a innymi rodzajami wojsk, siłami OT i siłami układu niemilitarnego.

Koordynacja działań rozpoznawczych ma na celu stworzenie warunków do pełnej realizacji zadania bojowego związku taktycznego i związku operacyjnego oraz wszystkich zadań rozpoznania.

Koordynację wysiłku rozpoznania osiąga się poprzez:

- określenie zadań rozpoznania dla podległych pododdziałów (oddziałów) oraz uzgodnienie zadań z innymi rodzajami wojsk;
- uzgodnienie rejonów (kierunków, rubieży) rozwinięcia podsystemów działań rozpoznawczych rodzajów wojsk, terminów ich zajęcia oraz przegrupowania na kolejne;
- wybór sposobów realizacji zadań najważniejszych przez rozpoznanie rodzajów wojsk;
- wzajemne informowanie o sytuacji taktycznej, realizowanych zadaniach, podejmowanych decyzjach, treści stawianych zadań;
- współudział szefa zespołu rozpoznania w opracowaniu dokumentów rozpoznawczych przez dowódców rodzajów wojsk i odwrotnie;
- ujednolicenie numeracji obiektów (rejonów) rozpoznania, dozorów, sposobów przekazywania współrzędnych;
- uzgodnienie zakresu zadań oraz przedsięwzięć pracy informacyjnej realizowanych wspólnie.

Ustalenie głównych problemów koordynacji działań rozpoznawczych przez szefa zespołu rozpoznania a następnie doprowadzenie ich do wiadomości dowódców wojsk rozpoznawczych (systemów i podsystemów rozpoznania) jest powodowane zasadą mówiącą, że **jedynie działania rozpoznawcze przygotowane i prowadzone wspólnie przez etatowy i nieetatowy potencjał rozpoznania wszystkich rodzajów wojsk a niekiedy również rodzajów sił zbrojnych zapewnią pomyślną realizację wszystkich zadań.**[21]

Uzgodnione (skoordynowane) wcześniej działanie wyeliminuje ponadto możliwość dublowania się zadań, zwiększy bezpieczeństwo wojsk rozpoznawczych, pozwoli pokryć działaniami rozpoznawczymi cały obszar (strefę) odpowiedzialności rozpoznawczej.

Szef zespołu rozpoznania ustalając problemy koordynacji działań powinien uzgodnić je z innymi komórkami sztabu, sąsiadami, siłami OT i układu pozamilitarnego, dowódcami rodzajów wojsk własnego szczebla dowodzenia, siłami wzmocnienia i wsparcia.

Zasadniczymi problemami koordynacji działań rozpoznawczych pomiędzy zespołem rozpoznania a wymienionymi wyżej komórkami będą:

- **z komórką S3 (G3) tworzącą zespół planowania SD:**[22]
  - treść zadań rozpoznania wynikających z oceny przeciwnika i wytycznych dowódcy, terminy wykonania;
  - wybór rubieży i rejonów rozwinięcia elementów rozpoznawczych (podsystemów rozpoznania) oraz kierunków przemieszczania w toku walki;
  - uzgodnienie rejonu rozmieszczenia odwodu sił rozpoznania i oś jego przesunięcia;
  - skład sił nieetatowych przewidzianych do wzmocnienia systemu rozpoznania, miejsce i czas włączenia w jego skład;

[21] Pogląd autora.

- kierunki przenikania elementów rozpoznawczych w ugrupowanie przeciwnika i powrotu po wykonaniu zadania, zakres zadań zabezpieczających realizowanych przez pododdziały walczące;
- zadania rozpoznania wykonywane przez pododdziały piechoty i czołgów, logistyczne i inne;
- rozmieszczenie stanowisk dowodzenia własnego szczebla dowodzenia, czas i oś przesunięcia;
- zakres i sposoby wzajemnego informowania się o przeciwniku, o zmianach treści zadań bojowych, powziętych decyzjach, zakresie i treści opracowywanych dokumentów bojowych;
- udział i zadania wojsk rozpoznawczych w składzie doraźnie tworzonych elementów ugrupowania bojowego np. taktycznego desantu powietrznego, oddziału wydzielonego, oddziału obejścia;
- zadania walki informacyjnej realizowane przez wojska zmechanizowane i pancerne, terminy i sposoby wykonania;

• **z dowódcą artylerii (koordynatorem wsparcia ogniowego):**

- podział zadań rozpoznania i strefy odpowiedzialności;
- terminy i rubieże rozwinięcia elementów rozpoznania artyleryjskiego w ugrupowaniu wojsk własnych, kierunki przegrupowania i kolejne rubieże rozwinięcia;
- czas i miejsce ewentualnego włączenia zwiadowców artylerii w skład elementów rozpoznawczych rozpoznania patrolowego;
- zakres i sposoby informowania się o rozpoznanych obiektach (celach) wysoko opłacalnych i wysoko wartościowych, zadaniach własnej artylerii, rubieżach, rejonach i kierunkach działania elementów rozpoznawczych w ugrupowaniu przeciwnika;

---

[22] *Organizacja i prowadzenie rozpoznania operacyjnego (front, armia),* ...op. cit., s. 72.

- numeracja obiektów rozpoznania (celów), wybór i numeracja dozorów;
- zakres zadań ogniowych artylerii na rzecz realizacji szczególnych zadań rozpoznania, jak np. podczas wypadu, odzyskiwania elementów rozpoznawczych itp.

• **z dowódcą saperów:**

- treść zadań rozpoznania inżynieryjnego i sposoby ich wykonania, rejony rozwinięcia elementów rozpoznania inżynieryjnego, kierunek ich przesunięcia;
- zakres zabezpieczenia pod względem inżynieryjnym działania elementów rozpoznawczych, w tym także zaopatrzenie w środki inżynieryjne (materiał wybuchowy, miny, sprzęt specjalistyczny do rozpoznania inżynieryjnego);
- zakres zadań rozpoznania inżynieryjnego na rzecz oceny sytuacji i zadania rozpoznania ogólnego na rzecz wykorzystania wojsk inżynieryjnych;
- czas i miejsce włączenia zwiadowców-saperów w skład rozpoznania ogólnego, tj. w skład samodzielnych patroli rozpoznawczych (patroli rozpoznawczych) i grup wypadowych;
- zakres wymiany informacji o przeciwniku i terenie w obszarze rozpoznania.

• **z szefem zespołu wsparcia dowodzenia i łączności:** [23]

- ocena zagrożeń systemu łączności ze strony przeciwnika;
- skala przedsięwzięć obrony systemu łączności przed oddziaływaniem systemów rozpoznania i WE przeciwnika;

[23] Michniak J.: *System dowodzenia i łączności związku taktycznego*, AON Warszawa 1996, s. 62-66.

- zakres zadań rozpoznania oczekiwanych przez szefa zespołu wsparcia dowodzenia i łączności na rzecz bezpieczeństwa własnego systemu łączności;
- ocena wpływu terenu i warunków pogody na funkcjonowanie systemu łączności rozpoznania;
- zadania wojsk łączności w przygotowaniu i utrzymaniu łączności kierowania systemem rozpoznania oraz łączności z siłami OT i układu niemilitarnego;
- możliwości zapewnienia tajemnicy korespondencji prowadzonej w kanałach łączności rozpoznania;
- wybór rejonów rozwinięcia dla własnych środków WE w stosunku do rozmieszczenia węzłów łączności obsługujących system dowodzenia;
- zakres i treść przedsięwzięć tajnego dowodzenia na rzecz systemu rozpoznania.

• **z szefem S4 (G4):**

- czas, sposób i miejsce uzupełnienia środków materiałowych i środków walki w pododdziałach rozpoznawczych (elementach rozpoznawczych);
- możliwość dodatkowego wyposażenia elementów rozpoznawczych w umundurowanie, żywność, środki medyczne w związku ze specyfiką zadania lub warunkami terenowymi i stanem pogody;
- zakres zadań rozpoznania dla pododdziałów wsparcia logistycznego;
- rozmieszczenie terytorialnych elementów i urządzeń logistycznych, możliwość wykorzystania ich przez elementy rozpoznawcze.

• **z oficerami bezpieczeństwa wojskowego i żandarmerią wojskową:**

- zakres przedsięwzięć kontrwywiadowczego zabezpieczenia funkcjonowania systemu rozpoznania;
- zagadnienia dezinformacji i maskowania działań rozpoznawczych

przygotowywane przez kontrwywiad wojskowy;

- zadania żandarmerii wojskowej w walce z rozpoznaniem przeciwnika we własnym ugrupowaniu;
- rozmieszczenie mniejszości narodowych i ludności własnej, ale wrogo nastawionej do władz państwowych;
- zadania kontrwywiadu wojskowego w zakresie przygotowania ludności cywilnej do współpracy z organami rozpoznania;
- zakres i sposoby wzajemnej wymiany informacji o przeciwniku oraz o sytuacji ogólnej w obszarze działań bojowych;
- tryb przesłuchiwania i przekazywania jeńców, zbiegów i uciekinierów.

• **z dowódcą wojsk obrony przeciwchemicznej:**

- zadania dla pododdziałów rozpoznania skażeń;
- zadania rozpoznania skażeń realizowane przez rozpoznanie ogólne na rzecz obrony przeciwchemicznej;
- udział sił obrony przeciwchemicznej w wyposażeniu pododdziałów rozpoznawczych w sprzęt rozpoznania skażeń, wykrywania pożarów, ochrony przed skażeniami;
- miejsca składowania środków chemicznych wykorzystywanych przez przemysł, dyslokacja zakładów przemysłu chemicznego, skala zagrożenia skażeniami chemicznymi po uwolnieniu przemysłowych środków chemicznych;
- sposób wymiany informacji o sytuacji skażeń i zakażeń.

• **z siłami Obrony Terytorialnej**:[24]

- zakres zadań rozpoznawczych i dywersyjnych wykonywanych przez siły OT;
- udział sił OT w walce z rozpoznaniem przeciwnika;
- możliwość wzmocnienia lub wsparcia działań elementów

[24] *Biuletyn informacyjny nr 2(162),* Sztab Gen. WP Warszawa 1995, s. 68-69, 73-75.

rozpoznawczych w ugrupowaniu przeciwnika ze strony sił OT;

- gromadzenie informacji o terenie i jego właściwościach w obszarze prowadzonych działań rozpoznawczych;
- wymiana informacji rozpoznawczych dotyczących przeciwnika, terenu i ludności miejscowej;
- zabezpieczenie materiałowe, techniczne i medyczne elementów rozpoznawczych ze strony sił OT.

• **z siłami układu niemilitarnego:**[25]

- możliwość prowadzenia działań rozpoznawczych w stosunku do grup dywersyjno - rozpoznawczych i band zbrojnego podziemia;
- ochrona urządzeń technicznych na drogach i przeszkodach wodnych w ramach działań przeciwdywersyjnych;
- pomoc układu niemilitarnego w poruszaniu się elementów rozpoznawczych w terenie trudno dostępnym;
- zakres pomocy podczas ewakuacji i napraw uszkodzonego sprzętu bojowego;
- zaopatrywanie w żywność i środki medyczne elementów rozpoznawczych, możliwość udzielania pomocy rannym i chorym;
- przygotowanie rozpoznawcze terenu (punkty obserwacyjne, bazy, skrytki itp.);
- możliwość wykorzystania cywilnych łączy telekomunikacyjnych w systemie łączności rozpoznania.

Przygotowanie problemów koordynacji działań rozpoznawczych w walce (operacji) nie stanowi odosobnionego aktu szefa zespołu rozpoznania. Poszczególne jej elementy występują stale w procesie dowodzenia, bowiem pojawiają się już podczas analizy zadania, ich ilość narasta w czasie oceny

[25] Tamże, s. 66-67.

sytuacji rozpoznawczej, a kończą się z chwilą zakończenia pracy z podwładnymi.[26]

⇒ ***Opracowanie aneksów do rozkazu operacyjnego***

Zasadniczym aneksem jest aneks B „Rozpoznanie". Podstawą jego opracowania są: sytuacja przeciwnika i przyjęte warianty zagrożenia, priorytety działań rozpoznawczych określone przez dowódcę, zadania rozpoznawcze oraz plan poszukiwania informacji szczebla nadrzędnego, własny plan poszukiwania informacji i wynikające z niego zadania rozpoznawcze oraz przeciwrozpoznawcze.

Aneks „Rozpoznanie" składa się z części głównej oraz załączników (apendyksy). Rodzaj i ilość apendyksów zależą od szczebla dowodzenia, rozwinięcia poszczególnych punktów samego aneksu, ustaleń wynikających ze stałych procedur operacyjnych. Najczęściej w apendyksach rozwija się szczegółowo takie problemy jak:

* **wojska przeciwnika**
* **pogoda i teren**
* **bezpieczeństwo**
* **zadania dla śmigłowców rozpoznawczych i BSR**
* **plan zbierania informacji**

Część główna aneksu składa się z nagłówka, części zasadniczej i części końcowej.

⇒ ***Nagłówek***

Jeśli aneks jest załącznikiem do rozkazu operacyjnego, to nagłówek jest niepełny i zawiera: informację o zmianach w stosunku do rozkazu ustnego; klauzulę tajności; tytuł; dokumenty odniesienia; strefę czasową. Gdy stanowi odrębny dokument, wówczas dochodzą informacje dotyczące numeru egzemplarza, miejsca wydania, daty, czasu, numeru kodowego (wychodzącego).

---

[26] *Działania taktyczne wojsk lądowych.* AON, Warszawa 1995, s. 208.

Przykładowy aneks „Rozpoznanie" zawiera załącznik nr 1.

⇒ ***Część zasadnicza***

Część zasadnicza zawiera osiem punktów, a są to:

1. Sytuacja przeciwnika
2. Główne problemy rozpoznania
3. Zadania rozpoznania
4. Postępowanie z jeńcami wojennymi, wykorzystanie zdobytych dokumentów i sprzętu
5. Dokumentacja i wyposażenie
6. Przeciwdziałanie rozpoznaniu
7. Meldunki i dystrybucja informacji
8. Inne dane.

♦ **Sytuacja przeciwnika** - zawiera wszystkie informacje, które dotyczą środowiska pola walki i samego przeciwnika, a które nie znalazły się w punkcie 1. a. „Przeciwnik" rozkazu operacyjnego. Odwołuje się ponadto do właściwych apendyksów (pogoda i teren, warianty zagrożenia) i komunikatów rozpoznawczych, jeśli zachodzi potrzeba szczegółowego przedstawienia tych problemów.

Punkt nr 1 opracowywany jest na podstawie danych przygotowanych przez zespół rozpoznania na informowanie operacyjne, a następnie wariantów możliwego działania przeciwnika wypracowanych podczas oceny czynników wpływających na wykonanie zadania.

♦ **Główne problemy rozpoznania** – w kolejnych podpunktach wyszczególnia się priorytety działań rozpoznawczych (potrzeby informacyjne) widziane przez dowódcę, szefa zespołu rozpoznania szczebla nadrzędnego (o ile takie znalazły się w jego aneksie „rozpoznanie"), wypracowane przez zespół rozpoznania podczas oceny sytuacji. Mogą one przykładowo dotyczyć celu i

zamiaru walki przeciwnika, możliwego ugrupowania bojowego (operacyjnego), ewentualnego wzmocnienia, terminu wznowienia działań, itp.

♦ **Zadania rozpoznania** – ujmuje się w nim zadania dla podwładnych oraz jako potrzeby informacyjne kierowane do przełożonego, sąsiadów, sił wspierających, układu niemilitarnego i innych.

Zadania dla podwładnych dotyczą wszystkich tych wykonawców zadań, którzy na danym szczeblu dowodzenia uczestniczą w systemie działań rozpoznawczych i tworzą swój autonomiczny system, wchodzą w system jako siły wzmocnienia, a także tych, którzy mimo, że nie posiadają etatowego potencjału działań rozpoznawczych, to z racji możliwych zagrożeń powinni prowadzić działania rozpoznawcze np. jednostki wsparcia logistycznego.

W zadaniach rozpoznania dla podwładnych powinno się ujmować: granice strefy odpowiedzialności rozpoznawczej, punkt ciężkości działań rozpoznawczych, rejony szczególnego zainteresowania (NAI), rejony zastrzeżone, z kim koordynować działania rozpoznawcze, zmiany w podporządkowaniu sił rozpoznania, czego oczekuje się od działań rozpoznawczych danego ogniwa.

Potrzeby informacyjne odnoszą się do obiektów działań rozpoznawczych leżących poza granicami strefy odpowiedzialności rozpoznawczej, które jednak mogą oddziaływać na wojska własnego szczebla dowodzenia.

♦ **Postępowanie z jeńcami wojennymi, wykorzystanie zdobytych dokumentów i sprzętu** – zawiera odwołanie do stałych procedur operacyjnych. Gdy takowych nie ma lub są od nich odstępstwa, jest opracowywany szczegółowo.

W stosunku do jeńców wojennych, dezerterów, zbiegów określa tryb i zakres przesłuchania na poszczególnych szczeblach, zasady podziału na grupy, miejsce dostarczenia. Jeśli chodzi o dokumenty, wyposażenie i uzbrojenie, ustala zasady grupowania dokumentów i wyposażenia, rejony zbiórek

wyposażenia i uzbrojenia z podziałem na super technikę i pozostały sprzęt, zasady badania i miejsce dostarczenia dokumentów.

♦ **Dokumentacja i wyposażenie** – określa się w nim sposoby wykorzystania i treść opracowanych dokumentów bojowych, skale i godła wykorzystywanych map, punkty dowiązania dokumentów graficznych do map, zakres formalizacji dokumentów. Zamieszcza się w nim informację o sposobach i terminach przesyłania dokumentów, składania zapotrzebowań na wiadomości, zdjęcia lotnicze i inne materiały.

♦ **Przeciwdziałanie rozpoznaniu** – rozwija się w sytuacji, gdy nie opracowuje się apendyksu „Bezpieczeństwo". W przeciwnym razie zamieszcza się jedynie odsyłacz wskazujący właściwy apendyks.

Treścią punktu „Przeciwdziałanie rozpoznaniu" powinny być:

- ocena możliwości prowadzenia walki informacyjnej przez przeciwnika, a w niej: struktura organizacyjna i możliwości bojowe potencjału walki informacyjnej; podstawowe metody i sposoby prowadzenia walki informacyjnej oraz ich skuteczność;
- ocena środowiska działań pod kątem realizacji zadań walki informacyjnej przez przeciwnika, a w tym: wpływ terenu i pogody na wykorzystanie podsystemów zdobywania danych, zakłócania i obrony informacyjnej, chodzi tu o zasięg oddziaływania, konkretne sposoby działania itp.;
- ocena możliwych zachowań ludności miejscowej wobec potencjału walki informacyjnej przeciwnika;
- analiza i ocena stosowanych dotychczas metod i sposobów pozorowania, mylenia oraz maskowania położenia i działań przez przeciwnika;

- ocena podatności własnego systemu informacyjnego na oddziaływanie środkami walki informacyjnej strony przeciwnej, w tym stopień, zakres i kolejność zagrożenia poszczególnych ogniw tego systemu;
- sposoby postępowania z osobowymi i nieosobowymi źródłami informacji pochodzącymi od przeciwnika (jeńcy, dezerterzy, zdobyte dokumenty bojowe, uzbrojenie i wyposażenie).

♦ **Meldunki i dystrybucja informacji** – ujmuje rodzaje meldunków, co (jeśli chodzi o treść) powinien każdy meldunek zawierać (czego dotyczy), częstotliwość składania (czas: o ....godz., z ....godz.) jeśli nie określają stałe procedury operacyjne (SOP), forma meldunku, jakie informacje należy przesyłać natychmiast z pominięciem ustalonych terminów. Wyszczególnia także inne osoby, które mają dostęp do treści meldunku, w tym zakres treściowy dostępu (filtracja informacyjna na kolejnych szczeblach dowodzenia).

♦ **Inne dane** – w kolejnych podpunktach zawarte są informacje nie ujmowane w stałych procedurach operacyjnych lub wymagające działań innych niż wymagają tego SOP np. termin gotowości systemu działań rozpoznawczych, linie koordynacyjne, rejony zastrzeżone itp.

⇒ ***Część końcowa***

Część końcowa aneksu zawiera: podpis, stanowisko i stopień wojskowy osoby stwierdzającej zgodność treści dokumentu z rozkazem operacyjnym, nazwisko dowódcy i stopień wojskowy, wykaz apendyksów, rozdzielnik (jeśli jest inny niż w rozkazie operacyjnym).

Uwagi:

1. Poszczególne części składowe aneksu „Rozpoznanie" powinny być opracowane zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami opracowania dokumentów tekstowych, a zawartych w: ***„Metody i treść pracy zespołów funkcjonalnych na stanowisku dowodzenia wojsk lądowych (Główne problemy),*** wyd. AON, Warszawa 2000, s. 74 – 85.

2. Aneks nie ma mocy rozkazu dla jednostki specjalistycznej, aby tak się stało, to podległy dowódca powinien jego treść przetworzyć na rozkaz operacyjny i dopiero wówczas przesłać swoim podwładnym.[27]

Apendyksy:

Celem sporządzania apendyksów jest ograniczenie objętości aneksu. Apendyksy zawierają zwykle rozszerzenie ogólnej treści niektórych punktów aneksu o informacje specjalistyczne, które nie muszą interesować wszystkich adresatów aneksu.

Zasadą jest, że apendyksy numeruje się cyframi arabskimi, zaś tytuł zapisuje następująco:

APENDYKS 1 (WOJSKA PRZECIWNIKA) DO ANEKSU B (ROZPOZNANIE) DO ROZKAZU OPERACYJNEGO Nr ... ...DZ

Forma apendyksu jest zależna od wykonawcy aneksu. Najczęściej jest to dokument tekstowy, graficzny lub zawierający jednocześnie obie formy, czyli tekstowo – graficzny. Grafika może być wykonana na mapie lub jako oleata na folii, kalce technicznej, papierze, o wielkości dokumentu bazowego lub zmniejszonego do konkretnego formatu, np. A4.[28]

1.2. Stawianie zadań

Celem fazy „stawianie zadań" jest doprowadzenie do wykonawców zadań wynikających z decyzji do działań rozpoznawczych, podjętej przez szefa zespołu rozpoznania. Formalnie rozpoczyna się ona po opracowaniu planu poszukiwania informacji oraz aneksu rozpoznanie wraz ze wszystkimi apendyksami. Jednak działania rozpoznawcze mają to do siebie, że gdyby dowódca czekał z postawieniem zadań rozpoznawczych do zakończenia opracowania planu poszukiwania informacji, to mogłaby zaistnieć sytuacja, w której działania taktyczne lub operacyjne rozpoczęły by się co prawda według

[27] *Metody i treść pracy* ... op. cit., s. 85.

planu walki (operacji) ale przy nie potwierdzonej sytuacji przeciwnika i dalszych działaniach z jego strony.

Z tego też względu wskazane jest, aby zadania rozpoznawcze były wypracowywane i stawiane już w trakcie planowania działań rozpoznawczych, chyba że sztab dysponuje taką ilością czasu, która pozwala zaplanować działania, potwierdzić informacje o przeciwniku, dokonać niezbędnych korekt w powziętej decyzji i dopiero rozpocząć walkę.

Wcześniejsze postawienie zadań wymaga jednakoż potwierdzenia ich rozkazem operacyjnym (wstępnym zarządzeniem operacyjnym).

Przy tak postawionym problemie rodzi się pytanie: kto winien stawiać zadania rozpoznawcze, dowódca, szef sztabu czy szef zespołu rozpoznania w imieniu dowódcy, oraz kiedy najwcześniej można je postawić?.. Sprawa jest prosta, gdy zadania stawia się po opracowaniu planu poszukiwania informacji i opracowaniu rozkazu operacyjnego, tu dowódca. W toku planowania zwykle tą osobą będzie szef zespołu rozpoznania, po uprzednim potwierdzeniu treści zadania przez dowódcę.. Co do drugiej części pytania, to wydaje się, że moment zakończenia wypracowania koncepcji działań rozpoznawczych jest tą cezurą, po której można przystąpić do stawiania zadań rozpoznawczych.

Odrębne zagadnienie stanowi sposób i miejsce postawienia zadania rozpoznawczego. Co do sposobu, to najkorzystniejszym wydaje się ustny przekaz zadania przez szefa zespołu rozpoznania. Może on mieć miejsce na stanowisku kierowania działaniami rozpoznawczymi danego szczebla dowodzenia, gdy odbywa się w toku planowania działań rozpoznawczych, lub w pomieszczeniu wskazanym przez szefa sztabu, gdy odbywa się podczas odprawy koordynacyjnej poświęconej tej fazie procesu dowodzenia. W innym wariancie może się odbyć na stanowisku dowodzenia podwładnego lub w terenie, gdy chodzi o najniższe szczeble dowodzenia. W przypadku, gdy

---

[28] Tamże, s. 86, 87.

postawienie zadania sposobem jak wyżej jest niemożliwe, pozostaje przesłanie go przez oficera łącznikowego do jednostki rozpoznawczej oraz przez oficerów łącznikowych do pozostałych podwładnych, a także poprzez wykorzystanie technicznych środków łączności i urządzeń transmisji danych.

Stawianie zadań w miejscu pracy zespołu rozpoznania i w toku planowania działań ma najczęściej charakter roboczy i odbywa się bez specjalnego przygotowania pomieszczenia oraz dokumentów. Szef zespołu rozpoznania mając akceptację zadań cząstkowych przez dowódcę wzywa do siebie kolejno dowódców sił rozpoznania oraz szefów zespołów rozpoznania i osobiście lub poprzez kierowników poszczególnych zespołów specjalistycznych przekazuje im treść zadań. O tym kto, w jakiej kolejności otrzymuje zadanie, decyduje czas dostarczenia informacji wymagany przez dowódcę, położenie obiektu rozpoznania w ugrupowaniu przeciwnika, ocena potencjału rozpoznania pod kątem możliwości wykonania zadań.

Niekiedy może się zdarzyć, że dowódcy sił rozpoznania będą uczestniczyć w planowaniu działań rozpoznawczych w zespole rozpoznania. Wówczas odpadnie konieczność ściągania ich na stanowisko dowodzenia i przekazania im zadań, które sami będą zwykle wypracowywać. W sytuacjach skrajnych, gdy nie będzie możliwe wezwanie dowódcy jednostki rozpoznania do zespołu rozpoznania i postawienie zadania osobiście, pozostaną techniczne środki łączności lub oficer łącznikowy do dowódcy jednostki rozpoznawczej.

Z kolei stawianie zadań rozpoznawczych podczas odrębnej odprawy koordynacyjnej sztabu będzie wymagało zakończenia opracowania w zespole rozpoznania planu poszukiwania informacji oraz wszystkich aneksów i apendyksów.

W odprawie koordynacyjnej zarządzonej w celu postawienia zadań uczestniczą z pionu rozpoznania: szef zespołu rozpoznania, dowódca (dowódcy) jednostek rozpoznania, oficerowie łącznikowi do jednostek

rozpoznania. Ponadto mogą uczestniczyć szefowie zespołów rozpoznania podległych jednostek i sił podporządkowanych na czas działań (z reguły wchodzą w skład grup operacyjnych dowódców ogólnych podległych jednostek, które mogą uczestniczyć w stawianiu zadań[29]).

Zadanie stawia osobiście dowódca, wykorzystując w tym celu rozkaz operacyjny (pkt 3., ppkt c), względnie aneks „Rozpoznanie" (także inne aneksy opracowane w zespole rozpoznania), gdy zadanie wymaga uszczegółowienia.

Gdy na danym szczeblu dowodzenia występuje tylko jedna jednostka rozpoznania, to jej dowódca jako pierwszy wśród jednostek wsparcia i zabezpieczenia otrzymuje zadanie. Gdy tych jednostek jest więcej, to przy zachowanej dotychczasowej kolejności,[30] jako pierwsza otrzymuje zadanie jednostka działań specjalnych, po niej rozpoznania, następnie WE, działań psychologicznych, lotnictwa rozpoznawczego i inne, jeśli występują.

Jak z tego widać, zadanie dla jednostki rozpoznania stawiane przez dowódcę jest dość krótkie i ogólne, a co za tym idzie, wymaga uszczegółowienia. Przyjmuje się, że uszczegóławia je szef zespołu rozpoznania w czasie przerwy w odprawie koordynacyjnej, względnie on i szefowie komórek funkcjonalnych zespołu rozpoznania po zakończeniu odprawy.

Co się zaś tyczy sposobu przekazania zadań rozpoznania dla jednostek podległych ale innych niż rozpoznawcze, to jednym z możliwych rozwiązań może być takie, gdzie zadanie przekazuje szef grupy planowania i kierowania działaniami rozpoznawczymi osobiście lub przez techniczne środki łączności, szefom zespołów rozpoznania podległych jednostek, w tym samym czasie, gdy trwa odprawa koordynacyjna. Tak przekazane zadania są zawsze potwierdzane rozkazem operacyjnym.

---

[29] *Metody i treść pracy* ...op. cit., s. 90

1.3. Kontrola

Kontrola jako ostatni element fazy ukierunkowanie cyklu rozpoznawczego powoduje, że cała faza ma również charakter cykliczny. Dzięki temu jest zapewniona ciągłość zarządzania działaniami rozpoznawczymi, co z kolei jest podstawą wznawiania cyklu decyzyjnego w działaniach rozpoznawczych, jeśli stan rzeczywisty mija się z oczekiwaniami wynikającymi z powziętych decyzji.

Zatem celem kontroli w działaniach rozpoznawczych pozostaje sprawdzenie efektów działania wojsk rozpoznawczych i zespołów rozpoznania podwładnych, wynikających z dokonanej oceny sytuacji przeciwnika, planowania działań i postawienia zadań rozpoznawczych.

W sytuacji komórek S2 i G2 sztabu, za realizację kontroli ponosi odpowiedzialność szef zespołu rozpoznania a w wojskach rozpoznania - dowódca konkretnej jednostki rozpoznania.

Każda kontrola powinna być starannie przygotowana, zarówno pod względem ustalenia problematyki do sprawdzenia, doboru osób kontrolujących, wyboru sposobów i terminu jej wykonania. Jej wyniki powinny być uwzględniane w dotychczasowych ocenach zagrożenia, służyć korektom planów poszukiwania informacji i treści dotychczasowych zadań, wpływać na funkcjonowanie systemu dowodzenia działaniami rozpoznawczymi.

Kontrola w działaniach rozpoznawczych jest prowadzona podobnie jak w sztabie ogólnym, czyli poprzez:[31]

- ustanowienie elementów dowodzenia i koordynacji działań rozpoznawczych;
- zorganizowanie synchronizacji działań rozpoznawczych;
- monitorowanie sytuacji rozpoznawczej;

---

[30] Tamże, s. 120

[31] *Metody i treść pracy...*, op. cit., s. 92.

- podejmowanie działań niwelujących różnice pomiędzy stanem planowanym a rzeczywistym.

Elementy dowodzenia i koordynacji działań rozpoznawczych obejmują: informacje graficzne, takie jak: linie koordynacyjne, linie czasowe, rozmieszczenie stanowisk kierowania działaniami rozpoznawczymi (systemami i podsystemami działań rozpoznawczych); wytyczne koordynujące; obowiązujące procedury operacyjne; ograniczenia i wytyczne w zakresie różnych obszarów dowodzenia (wykazy częstotliwości zastrzeżonych, rejony szczególnego zainteresowania NAI, punkty kontrolne Point NAI, rejony zastrzeżone, kolejność i tryb osiągania gotowości bojowej).

Przeprowadzenie synchronizacji działań rozpoznawczych (możliwe do spełnienia jedynie w jednostce rozpoznawczej), ma na celu: sprawdzenie czy podwładni właściwie zrozumieli swoje zadania; upewnienie się dowódcy, że zsynchronizowanie działań poszczególnych elementów systemu (podsystemu) rozpoznania w zasadniczych etapach walki (operacji) jest poprawne i nie budzi zastrzeżeń. Realizuje je dowódca i sztab jednostki.

Zespół rozpoznania danego szczebla dowodzenia uczestniczy natomiast w synchronizacji działań bojowych w ramach macierzystego sztabu, prowadzonej przez dowódcę (szefa sztabu) z dowódcami podległych jednostek. Polega to na tym, że oficerowie zespołu rozpoznania biorą udział w opracowaniu planu synchronizacji, natomiast szef zespołu rozpoznania w czasie trwania synchronizacji melduje działanie przeciwnika w poszczególnych etapach walki oraz referuje działanie zasadniczych elementów ugrupowania sił rozpoznawczych.

Monitorowanie sytuacji rozpoznawczej obejmuje śledzenie sytuacji przeciwnika i sytuacji wojsk rozpoznawczych (utworzonych systemów i podsystemów działań rozpoznawczych). Celem tego sposobu jest porównanie wypracowanych możliwych zagrożeń ze strony przeciwnika z rzeczywistym

jego działaniem oraz zaplanowanych działań rozpoznawczych z rzeczywistym funkcjonowaniem systemu.

Monitorowanie sytuacji rozpoznawczej odbywa się poprzez: analizę meldunków od podwładnych; wizyty dowódcy jednostki rozpoznawczej w podległych pododdziałach względnie u dowódców poszczególnych podsystemów działań rozpoznawczych; udział oficerów zespołu rozpoznania w składzie grup kontrolnych wysyłanych z danego szczebla dowodzenia; kontrolę przygotowaną i prowadzoną przez zespół rozpoznania.

Meldunki od podwładnych obejmują wszystkie możliwe rodzaje meldunków (terminowe, okresowe, doraźne), składane przez podwładnych zarówno w okresie przygotowawczym jak i w toku działań. Analiza ich treści w sztabie jednostki rozpoznawczej a także w zespole rozpoznania pozwala na ciągłą aktualizację danych o faktycznym rozwoju sytuacji.

Wizyta dowódcy jednostki rozpoznawczej u podwładnych stanowi efektywne narzędzie kontroli, ale nie zawsze i nie u wszystkich podwładnych będzie możliwa do realizacji. Generalnie dowódca będzie mógł skontrolować swoich podwładnych po postawieniu im zadań ale przed rozwinięciem systemu działań rozpoznawczych. Nie będzie możliwa wizyta u dowódców podsystemów działań rozpoznawczych rozwijanych w ugrupowaniu przeciwnika, chyba że cała jednostka działa w jego ugrupowaniu. Wizyta dowódcy pozwala ocenić stan fizyczny i morale żołnierzy, zdolność bojową pododdziałów zwiadowczych i tworzonych elementów ugrupowania rozpoznawczego, przygotowanie i zabezpieczenie głównie logistyczne do wykonania zadań. Wizyta u dowódców podsystemów działań rozpoznawczych rozwiniętych we własnym ugrupowaniu w czasie wykonywania zadań pozwala na osobiste śledzenie sytuacji, ocenę poziomu wykonania zadań (pod względem merytorycznym, zasadności przyjętych metod działania), natychmiastowe reagowanie na stwierdzone nieprawidłowości.

Udział oficerów zespołu rozpoznania w składzie grup kontrolnych ma na celu upewnienie się, że rozkazy dowódcy w części dotyczącej działań rozpoznawczych zostały przez podległe zespoły rozpoznania poprawnie odebrane i są realizowane we właściwy sposób. Omawiana metoda ma zastosowanie tak w okresie przygotowawczym do działań jak i w toku ich prowadzenia z uwagi na to, iż dotyczy jednostek tworzących elementy ugrupowania bojowego (operacyjnego) rozwijane po własnej stronie.

Kontrole przygotowane przez zespół rozpoznania mają na celu ustalenie jak są realizowane zadania w jednostkach rozpoznania (o takiej kontroli decyduje dowódca ogólny) a także bieżące śledzenie sytuacji przeciwnika i sił rozpoznania. Cel drugi tego sposobu łączy się z pierwszym sposobem tj. zbieraniem i analizą treści meldunków, a ponadto z analizą informacji otrzymywanych na zapotrzebowania, uzyskiwanych poprzez nasłuch kanałów transmisji danych, uzyskiwanych w ramach wymiany informacji z sąsiadami, i siłami stale współpracującymi.

Efekty monitorowania sytuacji rozpoznawczej są odzwierciedlane na mapach sytuacyjnych, w dziennikach działań, komunikatach rozpoznawczych i ocenach rozpoznawczych. Dla ułatwienia monitorowania sytuacji przeciwnika obok folii „mapa sytuacyjna" należy wykorzystać folię z oceną zagrożenia, oleatę zdarzeń i tabelę „matryca zdarzeń". W monitorowaniu sytuacji wojsk rozpoznawczych pomocny będzie „Plan poszukiwania informacji" – część tabelaryczna i graficzna.

Podejmowanie działań niwelujących różnice pomiędzy stanem zaplanowanym a rzeczywistym – kolejny sposób realizacji kontroli ma na celu dostosowanie własnych decyzji do realiów pola walki. Działania powyższe w zespole rozpoznania będą polegały m. in. na: inicjowaniu od nowa procesu informacyjnej preparacji pola walki i cyklu rozpoznawczego jeśli wypracowane oceny zagrożenia i działania rozpoznawcze rozminą się całkowicie z

rzeczywistym działaniem przeciwnika; powrocie do którejś z faz IPB oraz korekcie działania niektórych podsystemów rozpoznania, gdy rozbieżności będą małe; wypracowaniu i przekazaniu nowych zadań rozpoznania oraz rozwiązaniu tych zagadnień zabezpieczenia i koordynacji działań rozpoznawczych, które zawiodły; poprawieniu funkcjonowania tych ogniw systemu dowodzenia i łączności działaniami rozpoznawczymi, które zawodziły.

Kontrola w działaniach rozpoznawczych prowadzi w efekcie do stwierdzenia, czy wypracowane w czasie planowania walki oceny rozpoznawcze potwierdzają się czy nie, czy zaplanowane działania rozpoznawcze pozwalają śledzić poczynania przeciwnika, sytuację terenową i warunki pogodowe i meldować dane w wymaganym czasie z wymaganą dokładnością, i w razie konieczności ustalenia zakresu koniecznych zmian oraz trybu wprowadzenia ich do realizacji.

2. GROMADZENIE, PRZETWARZANIE I ROZPOWSZECHNIANIE INFORMACJI O PRZECIWNIKU

Gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji rozpoznawczych to kolejne fazy cyklu rozpoznawczego, postrzegane dotychczas jako prowadzenie działań rozpoznawczych. Zaistnienie ich jest związane z uprzednim zaplanowaniem działań rozpoznawczych i postawieniem zadań, aczkolwiek sama faza gromadzenia informacji trwa stale. W przedsięwzięciach realizowanych w wyżej wymienionych fazach uczestniczą bezpośrednio zespoły rozpoznania stanowiska dowodzenia a pośrednio również jednostki rozpoznania, wydzielanymi ze swego składu elementami ugrupowania sił rozpoznawczych.

Zespoły rozpoznania gromadzą, przetwarzają i rozpowszechniają informacje rozpoznawcze z zachowaniem wymogu **ciągłości działań rozpoznawczych**, tzn. czynią to w czasie pokoju, kryzysu i wojny. Jest to więc nic innego jak działalność studyjna mająca na celu wzbogacanie istniejącego obszaru wiedzy o przeciwniku i środowisku walki, a także zasilanie w już przetworzone informacje rozpoznawcze dowódców, sztaby oraz inne zainteresowane osoby i zespoły.

Przy takim podejściu do problemu, można przyjąć, iż **istotą działań rozpoznawczych w każdym sztabie będzie gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji o przeciwniku oraz zarządzanie (dowodzenie**

i kierowanie) systemem działań rozpoznawczych zgodnie z wcześniej opracowanym planem poszukiwania informacji (planem rozpoznania).[32]

Gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji było również dotychczas postrzegane, ale jako elementy „obiegu informacji", o którego skuteczności decydują kanały łączności i transmisji danych, urządzenia odbiorcze oraz czas.

Obieg informacji w dotychczasowym rozumieniu można było sprowadzić następujących etapów:[33]

- pozyskiwanie (zbieranie) danych i informacji;
- opracowanie danych (informacji);
- ewidencjonowanie danych rozpoznawczych;
- ocena danych rozpoznawczych;
- interpretacja danych rozpoznawczych;
- wykorzystanie informacji rozpoznawczych.

2.1. Gromadzenie danych i informacji o przeciwniku

Gromadzenie informacji to proces przygotowania różnorodnych (pod względem wiarygodności, aktualności i dokładności) informacji źródłowych do przetworzenia właściwego.[34] Proces ten obejmuje zbieranie, rejestrowanie, selekcję i przechowywanie informacji – patrz rys. nr 6.

Gromadzenie danych i informacji jest procesem ciągłym realizowanym w każdej sytuacji. Jest jednym z najważniejszych przedsięwzięć na każdym szczeblu dowodzenia i wymaga od szefa zespołu rozpoznania obok bardzo dobrej organizacji pracy, zastosowania właściwych metod gromadzenia

---

[32] Ciborowski L. *Organizacja rozpoznania w sztabach*, AON Warszawa 1991, s. 31, Zieliński J. *Organizacja i prowadzenie rozpoznania w działaniach bojowych*, ASG WP Warszawa 1989, s.85.

[33] *Rozpoznanie taktyczne w siłach zbrojnych NATO*, MON, Sztab Gen. WP - Zarząd II, Warszawa 1985, s. 24-34.

[34] Filary S.: *Rozpoznanie studyjne w walce związku taktycznego.* Rozprawa doktorska, AON, Warszawa 1995, s. 141.

i urządzeń, pozwalających otrzymywać informacje w czasie niemal rzeczywistym bez przekłamań w treści.

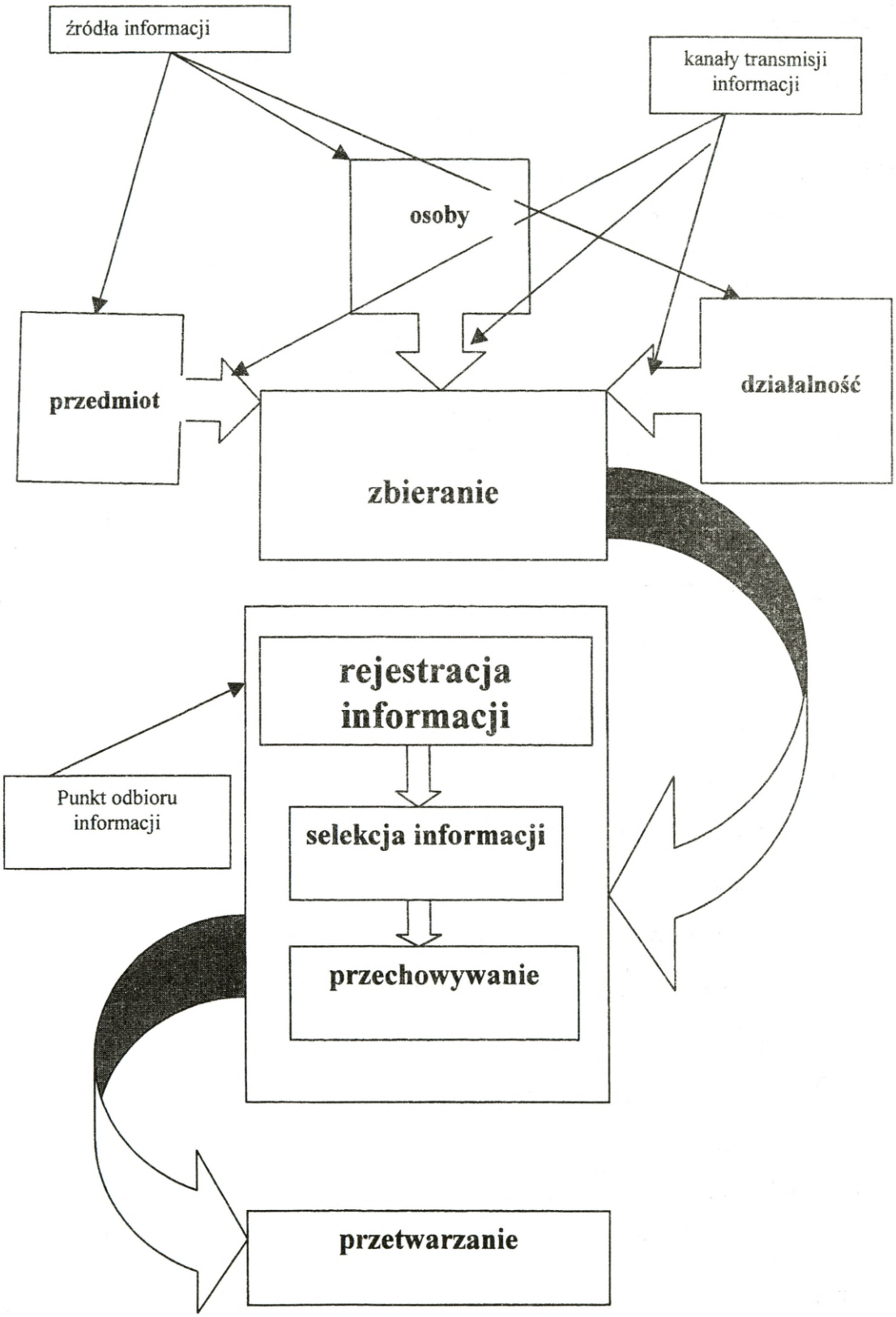

Rys. 6. Gromadzenie danych i informacji rozpoznawczych

Zbieranie informacji to czynności polegające na skupieniu w jednym miejscu (zespół rozpoznania) informacji źródłowych będących w stanie rozproszonym (dane), zdobytych lub wytworzonych w innych miejscach. Inaczej mówiąc, jest to zmiana „stanu rozproszenia" informacji źródłowych w „stan skupienia".

Rejestrowanie informacji to czynność (dokonywana przez człowieka lub urządzenie techniczne) polegająca na utrwaleniu (zapisaniu) treści informacji źródłowej wraz z okolicznościami jej zdobycia. Zarejestrowanie informacji stanowi akt przyjęcia informacji w swoje posiadanie. Rejestracja informacji to zmiana „stanu ulotności" w „stan utrwalenia".

Selekcja informacji to uzasadnione uporządkowanie (wskutek określenia wartości ze względu na przydatność treści , stopień wiarygodności, aktualność i dokładność) informacji źródłowych i zaliczenie ich do kategorii informacji bojowych lub rozpoznawczych oraz odrzucenie informacji nieprzydatnych i fałszywych.

Uporządkowanie ze względu na **przydatność treści** polega na pogrupowaniu danych i informacji na:

- dane i informacje, których wartość w procesie decyzyjnym nie podlega dyskusji;
- dane i informacje, które ze względu na wartość można uwzględnić w procesie decyzyjnym, ale nie wpływają one zasadniczo na treść decyzji;
- dane i informacje, nie mające żadnej wartości dla przebiegu procesu decyzyjnego.

Uporządkowanie danych i informacji ze względu na **stopień wiarygodności** (biorąc za podstawę znajomość źródła, treść oraz to, czy: dany fakt mógł zaistnieć; uzyskane dane są zgodne z sytuacją taktyczną i zasadami walki przeciwnika; meldunek nie zawiera sprzecznych danych; przekazujący

dane był rzeczywiście w stanie je uzyskać; dane te są potwierdzone z innych źródeł), polega na pogrupowaniu już podzielonych według wartości na:

- wiarygodne;
- prawdopodobne;
- wątpliwe;
- fałszywe,

W wiarygodności źródła rozróżnia się następujące kategorie:[35]

A - całkowicie pewne,

B - w zasadzie pewne,

C - dostatecznie pewne,

D - częściowo pewne,

E - niepewne,

F - całkowicie niepewne.

Wiarygodność treści również obejmuje sześć kategorii:[36]

1 - potwierdzona (wiarygodna),

2 - prawdopodobnie prawdziwa,

3 - możliwie prawdziwa,

4 - wątpliwa,

5 - nieprawdopodobna,

6 - absolutnie nieprawdziwa.

Dokładność danych rozpoznawczych wiąże się z podziałem ich na wycinkowe i pełne, oraz sprowadza się do udzielenia odpowiedzi na pytania: kto?, gdzie?, kiedy? i co robi? (chodzi o przeciwnika).

Procedura selekcji informacji źródłowej ma doprowadzić do tego, aby wyselekcjonowane zgodnie z powyższymi kryteriami informacje źródłowe i zaliczone do bojowych i rozpoznawczych były w odpowiedniej kolejności przesyłane od źródła do decydenta (użytkownika).

---

[35] *Rozpoznanie taktyczne w siłach zbrojnych NATO...*, op. cit., s. 29.

Dla informacji bojowych kolejność ta powinna być następująca: źródło informacji → decydent ognia (środek rażenia) → zespół rozpoznania. Korzyści płynące z takiego postępowania to: przyśpieszenie obiegu informacji; ułatwione współdziałanie w relacji źródło (element rozpoznania) – środek ogniowy; redukcja strumienia informacyjnego adresowanego do rozpoznania studyjnego.

Z kolei dla informacji rozpoznawczych ważne jest, aby były przesyłane od źródła bezpośrednio do zespołu rozpoznania.

Przechowywanie informacji to przetrzymywanie wyselekcjonowanych informacji źródłowych w warunkach gwarantujących niezmienność treści i oznaczenia wartości oraz łatwą dostępność i komunikatywność. Polega na zaliczeniu ich do jednego z wielu węzłów tematycznych i zarazem włączeniu w system informacji już posiadanych. Zaliczenie informacji do węzła tematycznego następuje poprzez odczytanie treści informacji i odnalezienie w zbiorze informacji przechowywanych tej grupy informacji, która dotyczy tego samego obiektu, działania lub zjawiska zachodzącego u przeciwnika. Przechowywanie jest przejściem ze stanu „nieuporządkowania" w stan „uporządkowania" (grupowanie i włączenie informacji źródłowej w system „świeżej" wiedzy o przeciwniku, utrwalenie jej we właściwym węźle informacyjnym).

O poprawności przebiegu fazy „gromadzenie danych"(informacji) cyklu rozpoznawczego decyduje dobór źródeł oraz sposoby (metody) ich pozyskiwania.

Źródłami danych (informacji) o przeciwniku dla zespołów rozpoznania będą: **osoby, przedmioty i działalność**.

Jeśli chodzi o osoby, mogą być to osoby wojskowe i cywilne (żołnierze, jeńcy wojenni, zbiegowie, ludność miejscowa), przedmioty, to zdobyte lub znalezione przy osobach lub w wyniku przeszukania pola walki dokumenty

---

[36] Tamże.

bojowe, zdjęcia, mapy, meldunki, sprzęt wojskowy, uzbrojenie. Najbardziej jednak wartościowym źródłem jest działalność wojsk przeciwnika, wojsk własnych, sąsiadów itp.

Obserwacja działalności przeciwnika przez elementy systemu działań rozpoznawczych, wojska walczące, ludność cywilną pozwala na bieżąco śledzić jego zachowania i na tej podstawie przewidywać możliwy rozwój sytuacji.

Działalność wojsk własnych, sąsiadów oraz innych sił pozwala śledzić zmiany w warunkach terenowych oraz sytuację pogodową i demograficzną.

Informacje z powyższego źródła docierają do zespołów rozpoznania w postaci danych i komunikatów składających się na treść meldunków i komunikatów rozpoznawczych. Niewielką ich część zawierają również rozkazy (zarządzenia) operacyjne i rozkazy operacyjne rodzajów wojsk.

Zespoły rozpoznania sztabów w celu zgromadzenia danych i informacji najczęściej stosują następujące metody postępowania:

- badanie jeńców, zbiegów i dezerterów;
- przepytywanie ludności cywilnej;
- studia i analiza treści dokumentów bojowych;
- studia terenu i prognoz pogody;
- analiza treści meldunków i komunikatów rozpoznawczych;
- obserwacja przeciwnika i nasłuch jego sieci łączności;
- nasłuch sieci dowodzenia i rozpoznania oraz współdziałania.

Terminowe zgromadzenie potrzebnych (wymaganych przez dowódcę) danych (informacji) o przeciwniku będzie możliwe do spełnienia, jeśli: zadania do działań rozpoznawczych oraz zapotrzebowania na informacje będą stawiane i przekazywane we właściwym czasie; będą wybrane takie sposoby dostarczenia informacji, które spełnią wymogi terminowości, wiarygodności i bezpieczeństwa ich treści; będzie stale funkcjonowała niezawodna łączność, a w wypadku jej przerwania dążyć się będzie do jej przywrócenia; w zespole

rozpoznania będzie zgodnie z etatem funkcjonowała grupa ludzi przygotowanych do działalności informacyjnej (zespół, sekcja, wydział informacyjny).

Na potrzeby gromadzenia informacji jest tworzona specjalna sieć łączności rozpoznania, a komórki zajmujące się ich opracowaniem są wyposażane w urządzenia techniczne (mikrokomputery) usprawniające ich przyjęcie. Wymogiem współczesnego pola walki jest to, aby informacje były przesyłane w czasie rzeczywistym (poprzez zastosowanie zautomatyzowanych systemów dowodzenia i techniki telewizyjnej).

Gromadzenie informacji rozpoznawczych jako efekt działalności rozpoznawczej bezpośredniej i pośredniej (rozpoznanie studyjne) ma istotne znaczenie w funkcjonowaniu dowództw, bowiem informacja jako stały element walki informacyjnej a tym samym walki zbrojnej, decyduje o sukcesie lub porażce na polu walki. To po pierwsze, po drugie - informacjami muszą być zasilane poszczególne ogniwa systemu rozpoznania po to, aby mogły skutecznie wykonać postawione zadania, mieć zapewnione bezpieczeństwo działania i dużą żywotność.

Gromadzenie informacji przez zespół rozpoznania jest przedsięwzięciem ciągłym, w którym o jego skuteczności decydują kanały łączności (tradycyjne i informatyczne), stan i możliwości środków i urządzeń włączonych w system obiegu informacji, zaś wyznacznikiem potrzeb w tym względzie jest czas obiegu informacji, który wskutek ciągłego wzrostu manewrowości wojsk na polu walki, stale się skraca.

Głównymi kryteriami szybkości pozyskiwania informacji o przeciwniku są:[37]

- czasowe wskaźniki opracowania meldunku (komunikatu) rozpoznawczego;

[37] Szmyd R. *Przygotowanie i prowadzenie rozpoznania w* ..., op. cit., s. 28.

- czasowe wskaźniki przekazania meldunku środkami łączności;
- czasowe wskaźniki rozkodowania meldunku;
- wskaźniki czasowe zapoznania się z treścią informacji w zespole rozpoznania;
- możliwości czasowe powielenia meldunku (zbioru informacji) i przekazania go zainteresowanym osobom funkcyjnym.

Aby gromadzenie informacji było właściwie realizowane, należy przestrzegać następujących zasad:

- aktywności w poszukiwaniu informacji;
- bieżącego orientowania się w potrzebach informacyjnych;
- zbieranie informacji musi być celowe i ukierunkowane;
- wartość zebranej informacji powinna być niezwłocznie oceniona pod względem ważności, pilności, prawdziwości, aktualności potrzeb i przeznaczenia;
- natychmiastowe meldowanie informacji pilnych;
- potwierdzanie informacji wątpliwych;
- grupowanie zdobytych danych w węzłach tematycznych.

2.2. Przetwarzanie informacji o przeciwniku

Przetwarzanie informacji o przeciwniku ma swój początek jeszcze w fazie gromadzenie. Obejmuje przetwarzanie treści danych i informacji oraz przetwarzanie formy informacji. Przetwarzanie treści dzieli się na wstępne i właściwe – patrz rys. nr 7.

Rys. 7. Opracowanie informacji rozpoznawczej

Przetwarzanie wstępne polega na selekcji danych i informacji źródłowych oraz ich przechowywaniu już na etapie gromadzenia.

Przetwarzanie właściwe – to proces (wykonywany przez człowieka i wspomagany środkami automatyzacji) polegający na wydobyciu znaczenia (sensu) pojedynczych informacji źródłowych i na tej podstawie generowanie wniosków ogólnych – informacji kompleksowej o wyższych walorach użytkowych. Na wejściu tego etapu znajduje się uporządkowany zbiór sklasyfikowanych informacji źródłowych, na wyjściu powstaje natomiast informacja ostatecznie przetworzona i dostosowana treścią do potrzeb procesu decyzyjnego.[38]

Przetwarzanie właściwe obejmuje **wytwarzanie informacji** nowej, dostosowanej do potrzeb konkretnego szczebla dowodzenia oraz **opracowanie** informacji wytworzonej Przykładem informacji wytworzonej jest **ocena rozpoznawcza** (ocena zagrożenia) określająca stan faktyczny, możliwości i zamiary potencjalnego przeciwnika w konkretnym środowisku walki[39]. Informacja wytworzona podlega dalszemu opracowaniu. Proces ten określany mianem **przetwarzanie formy informacji** ma na celu nadanie ostatecznej formy informacji wytworzonej, w jakiej będzie możliwe jej rozpowszechnianie.

Zasady, jakie powinny być uwzględniane w przetwarzaniu informacji:[40]

- rozumienie, że przetwarzanie to nie tylko okresowe sporządzanie meldunków, ale przede wszystkim ciągła praca analityczna;
- stosowanie takich metod przetwarzania informacji, jak: analiza, analogia, porównanie, uzupełnianie (informacji), oraz takich metod wnioskowania, jak: wnioskowanie na podstawie związków przyczynowych (przyczynowo – skutkowych), analogia, teoria prawdopodobieństwa, metoda uwzględniania trwałych tendencji

[38] Filary S.: *Rozpoznanie studyjne*...op. cit., s. 162.
[39] Tamże, s 142.
[40] Ibidem, s. 155.

zjawisk, metoda rozwoju wydarzeń w określonym kierunku, metoda uwzględniania cyklicznego rozwoju wydarzeń;

- wystrzeganie się tendencyjności, świadomego lub niezamierzonego przeceniania (niedoceniania) pewnych faktów i wydarzeń, ulegania wpływom decydentów i wytwarzania informacji dostosowanych do ich poglądów;
- ciągłe uwzględnianie i stosowanie rygoru: „wytwarzana informacja powinna być zrozumiała nie budząca wątpliwości i niejasności.

Opracowanie informacji wytworzonej to utrwalenie informacji w formie gwarantującej niezmienność i komunikatywność treści oraz dostosowanej do sposobu dystrybucji i oczekiwań użytkownika. Opracowanie informacji polega na zaewidencjonowaniu oraz interpretacji informacji wytworzonej.

Ewidencjonowanie ma na celu uporządkowanie informacji wytworzonych i polega na przedstawieniu ich w formie pisemnej lub graficznej, ułatwiającej dalsze wykorzystywanie.

Interpretacja informacji wytworzonych jest końcowym etapem ich opracowania, w wyniku którego ustala się rzeczywisty ich sens i znaczenie. Obejmuje takie fazy jak: **analiza, synteza, dedukcja.**

Analiza polega na wyborze z szeregu informacji tych, które będą miały istotne znaczenie dla powodzenia dalszych działań. To także określenie możliwości i potrzeb dalszego ich wykorzystania, czy to w procesie oceny zagrożenia, czy do potwierdzenia wiarygodności kolejnych źródeł i następnych danych. W wyniku dokonanej analizy informacji powinno być możliwe sformułowanie ogólnych wniosków co stanu wiedzy o przeciwniku, kierunkach dalszych działań rozpoznawczych w celu uzupełnienia tych informacji, potrzeby śledzenia poczynań przeciwnika.

Synteza polega na uogólnieniu i połączeniu oderwanych danych w celu ukształtowania logicznego obrazu całości przeciwnika. Synteza daje uporządkowany pakiet informacji o położeniu przeciwnika, jego ugrupowaniu i dotychczasowym charakterze działań bojowych, a także formułuje wstępne wnioski co do prawdopodobnego charakteru dalszych działań.

Dedukcja polega na postawieniu logicznych hipotez o możliwym działaniu przeciwnika. Wysuwane hipotezy powinny pozwolić na wyciągnięcie wniosków będących wynikiem całego etapu opracowania informacji rozpoznawczych. Wnioski te z kolei, to nic innego jak informacje pozwalające na udzielenie odpowiedzi na następujące pytania (wątpliwości):

- jakiego charakteru działań należy oczekiwać ze strony przeciwnika;
- kiedy przystąpi do realizacji swojego zamiaru;
- gdzie będzie skupiał główny wysiłek;
- jakimi siłami i środkami będzie realizował swój zamiar;
- jakiego rodzaju manewru należy z jego strony oczekiwać;
- w jaki sposób może zaskoczyć wojska własne.

Opracowane informacje rozpoznawcze będące wynikiem rozpoznania studyjnego okresu pokojowego mogą być wykorzystane m in. do:

- doskonalenia własnego systemu rozpoznania i WRE;
- formułowania celów i zadań szkoleniowych dla wojsk i organów rozpoznania;
- doskonalenia znajomości zasad taktyki i sztuki wojennej potencjalnego przeciwnika;
- formułowania wniosków co do możliwych kierunków zagrożeń;
- pogłębiania wiedzy o terenie w rejonach odpowiedzialności;
- rozpoznawczego przygotowania terenu zawczasu na wypadek ewentualnego konfliktu zbrojnego.

Opracowanie informacji wytworzonej powinno być traktowane twórczo. Bowiem zważywszy na różnorodność źródeł informacji pierwotnych, także już wytworzone mogą różnić się między sobą wartością, stopniem wiarygodności, dokładnością, zakresem (wycinkowe i pełne) oraz stopniem usystematyzowania (usystematyzowane i haotyczne).

2.3. Rozpowszechnianie informacji o przeciwniku

Wykorzystanie zdobytych i opracowanych informacji o przeciwniku polega na dysponowaniu nimi przez komórki rozpoznawcze zgodnie z przyjętym porządkiem. To znaczy, że informacje mogą być rozpowszechniane, czyli dostarczane innym użytkownikom, lub wykorzystywane w organach rozpoznania.

Przez rozpowszechnianie informacji należy rozumieć proces ich przepływu ze źródła, gdzie zostały wytworzone, do zainteresowanych dowództw, szefów rodzajów wojsk i służb, wymianę informacji ze sztabem przełożonego i sztabami sąsiadów.

Rozpowszechnianie informacji polega na opracowaniu informacji wytworzonej i dystrybucji informacji.

Opracowanie informacji wytworzonej to zmiana formy i utrwalenie oraz rozmnożenie informacji w formie dostosowanej do potrzeb odbiorców i sposobu dystrybucji (niezmienność treści informacji).

Dystrybucja informacji to zmiana miejsca (przesłanie, przekazanie) informacji za pośrednictwem przekazu bezpośredniego, środków technicznych, urządzeń transmisji danych.[41]

Rozpowszechnianie informacji jest realizowane za pomocą technicznych środków łączności, poprzez kontakt osobisty oraz wymianę dokumentów informacyjnych. O wyborze jednego z wymienionych sposobów decyduje stan

[41] Tamże., s. 162, 163.

środków łączności, ważność informacji, jej objętość, pilność. Kolejność informowania jest zwykle następująca: dowódca i szef sztabu, dowódca artylerii (koordynator wsparcia ogniowego), pozostali szefowie rodzajów wojsk. Szefowie zespołów rozpoznania ponoszą odpowiedzialność za informowanie sąsiadów i dowódców własnych pododdziałów (oddziałów).

Podstawowymi dokumentami rozpowszechniania informacji o przeciwniku są:

- ocena przeciwnika (ocena rozpoznawcza[42]);
- meldunek rozpoznawczy (doraźny, terminowy);
- komunikat rozpoznawczy.

• **Ocena przeciwnika (ocena rozpoznawcza)** jest zasadniczym dokumentem informowania dowódcy, szefa sztabu, szefów rodzajów wojsk, a także dowódców jednostek podległych i szczebla nadrzędnego o ocenie aktualnego stanu przeciwnika, ocenie jego możliwości, prognozie co do celu, zamiaru i sposobu działania. W ocenie przeciwnika składanej ustnie w czasie odprawy koordynacyjnej szef zespołu rozpoznania przedstawia wnioski z oceny terenu, prawdopodobny cel i zamiar działań przeciwnika, sposoby realizacji zamiaru (zazwyczaj dwa - trzy warianty działania), silne i słabe strony (punkty) w jego ugrupowaniu, obiekty stanowiące największe zagrożenie, wpływ terenu i pogody na możliwości działań przeciwnika.[43] Pełny układ meldunku oceny rozpoznawczej przedstawiono w załączniku nr 2

Ocenę rozpoznawczą przygotowuje się z częstotliwością wynikającą z potrzeb podejmowania decyzji i uaktualnia na bieżąco. Referuje ją szef zespołu rozpoznania na każde życzenie dowódcy (chyba że wypracowują ją wspólnie) lub samorzutnie, gdy wymaga tego sytuacja pola walki. Podczas referowania może posługiwać się oleatą oceny warunków terenowych i pogodowych, mapą (oleatą) oceny zagrożenia, mapą informacyjną, oleatą zdarzeń, slajdami z

[42] *Rozpoznanie taktyczne w siłach zbrojnych NATO...*, op. cit., s 31.

wrysowanym zagrożeniem, tabelami ilustrującymi potencjał przeciwnika w każdym z możliwych wariantów działania oraz zawierającymi kalkulacje czasowo - przestrzenne.

• **Meldunek rozpoznawczy** jest dokumentem, poprzez który szef zespołu rozpoznania informuje własnego dowódcę, szefa sztabu, szefa zespołu rozpoznania wyższego szczebla dowodzenia o dotychczasowych działaniach przeciwnika i wojsk własnych (sił rozpoznania), wykrytych obiektach, zdobytych źródłach informacji, poniesionych stratach, oraz przedstawia ewentualne prośby.

Meldunek rozpoznawczy doraźny jest zwykle aktem jednorazowym, zawierającym informacje wymagające natychmiastowego przekazania (o broni masowego rażenia oraz inne, mające zasadnicze znaczenie dla korekty podjętej decyzji i postawionych zadań). Najczęściej jest składany ustnie przez techniczne środki łączności.

Meldunek rozpoznawczy terminowy jest dokumentem sprawozdawczo-informacyjnym za określony w zadaniu (wytycznych) okres czasu. Zawiera on: informacje o działaniach bojowych przeciwnika i wykrytych obiektach zaobserwowanych od ostatniego meldunku, krótkie wnioski z tego działania, położenie sił rozpoznania i realizowane zadania rozpoznawcze, zamiar działań rozpoznawczych, poniesione straty, zdobycze wojenne, prośby. Jest to dokument pisemny, wykonywany na druku sformalizowanym, mapie lub oleacie, ostatnio również zapisywany na magnetyczne nośniki informacji (taśmy magnetowidowe, dyski komputerowe). Układ treści meldunku terminowego przedstawiono w załączniku nr 3.

• **Komunikat rozpoznawczy** jest dokumentem sumującym wiadomości o przeciwniku, w zasadzie za dobę walki. Jest opracowywany w komórce

---

[43] Kisiel J. *Informacyjne przygotowanie pola walki,* wyd. AON , Warszawa 2000, s. 20, 21.

rozpoznawczej od szczebla związku taktycznego wzwyż. Komunikat rozpoznawczy zawiera następujące grupy informacji:

♦ ogólna sytuacja przeciwnika przed frontem wojsk własnych i równorzędnych sąsiadów (z rozbiciem na wojska zmechanizowane i pancerne oraz pozostałe rodzaje wojsk);

♦ szczegółowa charakterystyka składu oraz dotychczasowego działania przeciwnika przed frontem własnego oddziału (związku taktycznego), a w tym podporządkowanie, ugrupowanie bojowe, wykonywane zadania bojowe oraz źródła tych informacji;

♦ dostrzeżone zmiany: w organizacji wojsk przeciwnika, metodach i sposobach walki, zasadach użycia rodzajów wojsk i środków walki;

♦ charakterystyka działania nowych środków i systemów walki znajdujących się w ugrupowaniu przeciwnika;

♦ ocena dotychczasowych działań bojowych przeciwnika oraz prawdopodobny cel i zamiar jego działań, oczekiwany w najbliższej przyszłości.

Do komunikatu rozpoznawczego mogą być załączone fotografie nowych środków i systemów walki, oryginalne dokumenty bojowe oraz ich tłumaczenia, protokoły przesłuchań jeńców wojennych itp.

Procesowi rozpowszechniania informacji powinno towarzyszyć przestrzeganie poniższych zasad:

- świadomości, że informowanie to nie mechaniczne przekazywanie odbiorcom informacji zebranych, lecz także dostosowanie formy informacji do potrzeb odbiorcy oraz technicznych możliwości jej przesyłania;
- przestrzeganie obowiązku natychmiastowego informowania dowódcy o pilnych i bardzo ważnych informacjach, nawet bez ich przetwarzania;

- przestrzeganie nakazanych terminów informowania;
- stosowanie najprostszych form i metod dystrybucji informacji;
- opracowanie dokumentów informacyjnych zgodnie z obowiązującymi zasadami i ustaleniami.

3. SPECYFICZNE WŁAŚCIWOŚCI PROWADZENIA DZIAŁAŃ ROZPOZNAWCZYCH W PODSTAWOWYCH RODZAJACH WALKI I OPERACJI

Prowadzenie działań rozpoznawczych jest zwykle utożsamiane z jednostkami rozpoznania i działaniami tworzonych z ich składu systemów i podsystemów rozpoznania, oraz elementów ugrupowania rozpoznawczego i elementów rozpoznawczych. Nie łączy się natomiast tej działalności ze sztabowymi komórkami S2 i G2 tworzącymi na stanowisku dowodzenia zespoły rozpoznania. I jest to podejście błędne, bowiem omówione w rozdziale drugim poszczególne fazy cyklu rozpoznawczego, a zwłaszcza „gromadzenie" i „przetwarzanie" informacji to nic innego jak działalność rozpoznawcza, mimo że nie łączy się bezpośrednio ze zdobywaniem danych.

Tworzone systemy i podsystemy działań rozpoznawczych, po to aby mogły realizować cele walki zbrojnej i walki informacyjnej powinny być właściwie zarządzane (kierowane i dowodzone). Funkcję kierowania nimi sprawują zespoły rozpoznania tworzone z komórek S2 i G2 a dowodzenia - dowódcy jednostek rozpoznania.

Działania rozpoznawcze rozumiane jako zdobywanie danych wymagają wydzielenia z etatowych struktur jednostek rozpoznania niewielkich liczebnie, odpowiednio uzbrojonych i wyposażonych pododdziałów (zespołów, grup),

zależnie od charakteru przyszłych zadań, środowiska, w którym będą działać oraz od rodzaju działań wojsk własnych.

Z powyższego widać, że zarówno zespoły rozpoznania stnowiska dowodzenia jak i wojska rozpoznawcze prowadzą działania rozpoznawcze. Różnica polega na tym, iż te pierwsze prowadzą rozpoznanie głównie studyjne, zaś te drugie zdobywają dane o przeciwniku wydzielanymi ze swojego składu elementami ugrupowania sił rozpoznania.

Ponieważ problem zarządzania działaniami rozpoznawczymi, wydzielania elementów rozpoznawczych i elementów ugrupowania rozpoznawczego, jak i zdobywanie danych o przeciwniku są czymś odmiennym (specyficznym) w porównaniu z działaniami innych rodzajów wojsk, warto jak sądzę poświęcić im trochę uwagi i tę specyfikę przybliżyć.

3.1. Zarządzanie działaniami rozpoznawczymi

Zarządzanie działaniami rozpoznawczymi jest pojęciem ogólnym (rozumiane jako kierowanie czymś, administrowanie...)[44], obejmującym kierowanie systemem i dowodzenie siłami rozpoznania oraz tworzonymi z ich składu elementami ugrupowania rozpoznawczego.

Kierowanie systemem działań rozpoznawczych w toku walki i operacji jest postrzegane jako podstawowa funkcja zarządzania, którą spełnia dowódca ogólny poprzez szefa zespołu rozpoznania i szefów pozostałych rodzajów wojsk. Polega ono na ciągłym podejmowaniu decyzji przez szefa zespołu rozpoznania lub przez zespół ludzi wyznaczonych przez niego, zmierzających do wprowadzenia w życie ustaleń wypracowanych w fazie „ukierunkowanie" cyklu rozpoznawczego, a zawartych w planie poszukiwania informacji (planie rozpoznania).

---

[44] *Słownik Współczesnego Języka Polskiego,* wyd. WILGA, Warszawa 1998, t2, s. 626.

Warunkiem sprawnego kierowania systemem działań rozpoznawczych jest stały dopływ informacji o przeciwniku (sytuacyjnych i bojowych), które dają podstawę do wprowadzania zmian w planie poszukiwania informacji, wypracowania nowych zadań rozpoznawczych i postawienia ich wykonawcom.

W toku prowadzenia działań rozpoznawczych zadania są stawiane przede wszystkim przez techniczne środki łączności, a dla elementów rozpoznawczych i podsystemów rozpoznania wchodzących dopiero do działań, w zależności od szczebla dowodzenia również przez kontakt osobisty szefa zespołu rozpoznania z dowódcą wojsk rozpoznawczych (dowódcą elementu rozpoznawczego). Z tego też względu na czas stawiania nowych zadań dowódca jednostki rozpoznania może przybyć do zespołu rozpoznania SD, względnie szef zespołu rozpoznania albo wyznaczony przez niego oficer (oficer łącznikowy) udać się na stanowisko dowodzenia jednostki rozpoznania.

Kierowanie działaniami rozpoznawczymi poza postawieniem zadań, obejmuje takie przedsięwzięcia jak:

- rozwiązywanie (wcześniej wypracowanych lub nowych) zagadnień koordynacji działań rozpoznawczych;
- realizacja zadań zabezpieczenia bojowego i logistycznego;
- odtwarzanie zerwanego systemu dowodzenia i łączności;
- kontrola i udzielanie pomocy w wykonaniu zadań.

Do charakterystycznych właściwości kierowania działaniami rozpoznawczymi należą: **celowość, przewidywanie, operatywność, ciągłość, elastyczność, skrytość**[45]

Kierowanie działaniami rozpoznawczymi wymaga utrzymania niezawodnej łączności (głównie radiowej) z poszczególnymi podsystemami (elementami) działań rozpoznawczych. Łączność powinna być zorganizowana tak, aby meldunki od wykonawców zadań mogły być równocześnie odbierane

[45] *Organizacja i prowadzenie rozpoznania na szczeblach taktycznych. Zasady ogólne...*,op. cit., s. 176.

na stanowisku kierowania działaniami (w zespole rozpoznania) i na stanowisku dowodzenia jednostki rozpoznawczej.[46]

Możliwość skutecznego zakłócania przez przeciwnika procesu informacyjnego i powodowanie, że część informacji rozpoznawczych może nie dotrzeć do adresata lub dotrze w formie znacznie zniekształconej, wymusza niejako oddzielne rozmieszczanie w terenie ogniw kierowania działaniami rozpoznawczymi i ogniw dowodzenia siłami rozpoznania.[47] Takie a nie inne rozmieszczenie ma również związek z potrzebą unikania zbędnych strat wskutek uderzeń ogniowych przeciwnika.

W odróżnieniu od systemu kierowania działaniami rozpoznawczymi, **system dowodzenia siłami rozpoznania** jest funkcją zarządzania ale realizowaną w jednostce rozpoznawczej.

W skład systemu dowodzenia wchodzą: organy dowodzenia, czyli zespoły sztabowe wraz z procedurami działania i hierarchiczną strukturą podporządkowania, rozmieszczone na stanowisku dowodzenia; infrastruktura informatyczna i telekomunikacyjna; siły i środki łączności oraz zabezpieczenia.[48]

Zorganizowanie systemu dowodzenia polega na: określeniu struktury stanowiska dowodzenia; rozmieszczeniu w terenie i skompletowaniu obsady; podziale obsady na poszczególne zespoły (grupa dowódcy, sztab, grupa wsparcia działań rozpoznawczych, grupa zabezpieczenia działań rozpoznawczych); zorganizowaniu pracy na stanowisku dowodzenia; ustaleniu sposobów przemieszczania stanowiska dowodzenia; ustaleniu sposobów współpracy pomiędzy własnym stanowiskiem dowodzenia a stanowiskami dowodzenia (punktami dowodzenia) podwładnych (jeśli są tworzone);

---

[46] Szmyd R. *Przygotowanie i prowadzenie rozpoznania w działaniach taktycznych*, wykład AON, Warszawa 1995, s. 25.

[47] Tamże.

[48] Zdefiniowano na podstawie opracowania: Kulma W, Mazurkiewicz J.: *System dowodzenia i łączności związku taktycznego*, AON, Warszawa 1996, s. 8.

zapewnieniu warunków maskowania oraz ochrony i obrony na stanowisku dowodzenia.

W dalszej części rozdziału szerzej zostanie omówiona funkcja kierowania i łączności działaniami rozpoznawczymi.

Stanowisko kierowania działaniami rozpoznawczymi w dywizji i wyżej jest tworzone na bazie obsady zespołu G2, wzmacnianego oficerami z grupy dowódcy lub sztabu jednostek rozpoznania, walki elektronicznej lub działań psychologicznych. Z kolei oficerowie zespołu rozpoznania są na stałe oddelegowani na zapasowe stanowisko dowodzenia (ZSD) i wysunięte stanowisko dowodzenia (WSD), o ile jest tworzone.

Niekiedy rolę stanowiska kierowania działaniami rozpoznawczymi może przejąć stanowisko dowodzenia najważniejszej jednostki rozpoznania na danym szczeblu dowodzenia, wówczas może być ono uzupełnione oficerami zespołu rozpoznania.

Na szczeblu oddziału stanowisko kierowania działaniami rozpoznawczymi organizuje szef zespołu S2 włączając w jego skład cały personel S2, a niekiedy również dowódcę pododdziału rozpoznania (kompania lub pluton rozpoznania).

W sytuacji tworzenia punktu dowódczo - obserwacyjnego, w jego składzie powinien znaleźć się jeden z oficerów zespołu S2 lub sam szef zespołu ze swoim wozem dowodzenia.

Szef zespołu rozpoznania jednocześnie szef stanowiska kierowania działaniami rozpoznawczymi wchodzi w skład zespołu dowódcy, natomiast zespół rozpoznania w skład centrum dowodzenia. Do podstawowych obowiązków szefa zespołu rozpoznania w procesie kierowania działaniami rozpoznawczymi należą:

- zorganizowanie stanowiska kierowania działaniami, przygotowanie zadań i postawienie ich podwładnym;

- czuwanie nad realizacją zadań;
- planowanie i organizowanie działalności rozpoznawczej;
- kierowanie systemem działań rozpoznawczych, a w tym: pozyskiwanie, opracowywanie i przekazywanie informacji rozpoznawczych;
- współdziałanie z podobnymi stanowiskami dowodzenia sąsiadów, układem niemilitarnym i siłami OT;
- zapewnienie bezpieczeństwa obiegu informacji rozpoznawczych;
- bieżąca współpraca z szefami pozostałych rodzajów wojsk i szefami służb, koordynacja przedsięwzięć rozpoznania.

Stanowisko kierowania działaniami rozpoznawczymi jest wyposażone w **techniczne środki dowodzenia**, do których należą:

- **środki transportowe** takie jak: wozy dowodzenia (R-4, R-5), autobus sztabowy, samochód osobowo-terenowy (nie dotyczy szczebla oddziału). Służą one jako miejsce pracy, transportu i odpoczynku osób funkcyjnych. Niekiedy do dyspozycji szefa stanowiska kierowania działaniami rozpoznawczymi może być oddany śmigłowiec.
- **środki gromadzenia i przetwarzania informacji**, obecnie należą do nich komputery, które wspomagają tradycyjne środki zbierania informacji i skracają czas ich opracowania, oraz faksy, które skracają czas przesyłania informacji.
- **środki ochrony informacji,** należą do nich urządzenia do kodowania informacji oraz dokumenty tajnego dowodzenia.

Jak już wcześniej zaznaczono, stanowisko kierowania działaniami rozpoznawczymi rozmieszcza się na centrum dowodzenia SD korpusu, dywizji, brygady, niekiedy na stanowisku dowodzenia jednostki rozpoznawczej.

Okresowo na taktycznym lub operacyjnym stanowisku kierowania rozpoznaniem mogą przebywać organy dowodzenia rozpoznaniem

podwładnych (batalionu rozpoznawczego, pułku rozpoznania, pułku elektronicznego), dowódca eskadry śmigłowców lub oficer rozpoznania eskadry, a także oficer bezpieczeństwa i szefowie rodzajów wojsk, którzy tworzą własne (autonomiczne) systemy działań rozpoznawczych.

Wojska rozpoznawcze ze względu na strukturę systemu kierowania działaniami rozpoznawczymi, swoje systemy dowodzenia mogą rozwijać następująco:

- **jednostki rozpoznania korpusu** rozwijają swoje stanowiska dowodzenia w znacznej odległości od stanowiska dowodzenia korpusu (odległość zależy od przeznaczenia jednostki i sposobów jej użycia);
- **batalion rozpoznawczy** dywizji może znajdować się w znacznej odległości od stanowiska dowodzenia dywizji (10-15km),[49] w pobliżu stanowiska dowodzenia (do 5km),[50] albo wydzielona grupa dowodzenia z batalionu przebywa stale na stanowisku dowodzenia w zespole rozpoznania.
- **eskadra śmigłowców** rozmieszcza się w pobliżu stanowiska dowodzenia.
- **kompania rozpoznawcza brygady i pluton rozpoznania batalionu** rozmieszcza się w pobliżu stanowiska dowodzenia brygady (batalionu) lub w strefie odpowiedzialności rozpoznawczej (gdy całością sił realizuje zadania rozpoznawcze).

System łączności działań rozpoznawczych określonego szczebla dowodzenia jest równocześnie podsystemem: po pierwsze ogólnego systemu łączności, po drugie elementem systemu łączności działań rozpoznawczych szczebla nadrzędnego. Ponadto, jako system mieści w sobie podsystemy łączności działań rozpoznawczych podwładnych, podsystemy łączności działań

---

[49] Michniak J.: *System łączności związku taktycznego i oddziału,* AON, Warszawa 1996, rys. 2.2 s. 28, rys. 2.4 s. 31.

[50] Tamże, rys.2.1 s. 27, rys. 2.3s. 30.

rozpoznawczych innych rodzajów rozpoznania oraz podsystemy łączności działań rozpoznawczych innych rodzajów wojsk. Te zależności sprawiają, że system ten powinien odznaczać się wysokim dynamizmem oraz zachowywać właściwości systemu hierarchicznego.

System łączności działań rozpoznawczych winien zapewnić:

- pewność połączeń z korespondentami i wiarygodność informacji;
- ciągłość i elastyczność kierowania (dowodzenia) działaniami rozpoznawczymi;
- wielokanałowość połączeń;
- wierność i niezawodność transmisji informacji;
- utrzymanie w tajemnicy treści przesyłanych informacji;
- odporność na zakłócanie informacyjne;
- dużą szybkość transmisji danych.

Środki łączności wchodzące w skład charakteryzowanego systemu tworzą pracujące niezależnie od siebie zespoły, m in. takie jak: zespół środków łączności (środek łączności) pracujących w systemie przełożonego; zespół środków łączności pracujących w podsystemie własnego szczebla dowodzenia; zespół pracujący w podsystemie łączności rozpoznania podwładnych; zespół odbiorników radiowych pracujących w sieciach dowodzenia własnego szczebla organizacyjnego i rozpoznania powietrznego.

Ponieważ system łączności działań rozpoznawczych jest podsystemem ogólnego systemu łączności danego szczebla dowodzenia, jest organizowany zgodnie z zarządzeniem łączności i innymi ustaleniami szefa wsparcia dowodzenia i łączności. Szef zespołu rozpoznania może natomiast wpływać na jego ustalenia w ten sposób, że po opracowaniu planu poszukiwania informacji, a w zasadzie schematu łączności, przedstawia szefowi wsparcia dowodzenia i łączności propozycje co do sieci i kierunków łączności rozpoznania, przydziału dodatkowych środków łączności itp. Sam zaś, organizując system łączności

działań rozpoznawczych powinien między innymi: wskazać rozmieszczenie swojego wozu dowodzenia, miejsce doprowadzenia punktu wynośnego, dokonać podziału obsady stanowiska kierowania działaniami rozpoznawczymi do pracy w poszczególnych sieciach i kierunkach i postawić zadania, doprowadzić do wiadomości podwładnych dyrektywne ustalenia łączności, nakazać nawiązać łączność i sprawdzić jakość połączeń, zapewnić maskowanie treści informacji przesyłanych w nie utajnionych kanałach łączności.

Zasadniczym rodzajem łączności działań rozpoznawczych na szczeblu taktycznym i operacyjnym jest łączność radiowa i radioliniowa. Z sieci łączności przewodowej i sieci pocztowej szef zespołu rozpoznania korzysta na prawach abonenckich.

Sieć łączności radiowej szefa zespołu rozpoznania jest zbudowana w oparciu o radiostacje i odbiorniki radiowe wozów dowodzenia i radiostacje średniej mocy (R-137, R-140). Dodatkowo szef zespołu rozpoznania związku operacyjnego może otrzymać jeden kanał radiowy radiostacji dużej mocy a szef zespołu rozpoznania dywizji jeden kanał radiowy radiostacji średniej mocy.

Środki łączności radiowej wozów dowodzenia np. WD R-4 szefa zespołu rozpoznania dywizji mogą być wykorzystane następująco:

- do łączności z dowódcą batalionu rozpoznawczego i szefami zespołów rozpoznania brygad wykorzystywane są radiostacje R-111 i R-130;
- do łączności z GAD wykorzystuje się drugą radiostację R-111;
- do pracy w sieci dowodzenia związku taktycznego jest wykorzystywany radiotelefon K-1;
- do nasłuchu sieci rozpoznania powietrznego wykorzystuje się odbiornik radiowy R-870M, do nasłuchu sieci dowodzenia dowódcy dywizji - odbiornik radiowy R-323.

Do łączności z szefem zespołu rozpoznania korpusu jest wykorzystywana radiostacja KF R-130 lub R-137 (R-140).

Sieć łączności radiowej szefa zespołu rozpoznania oddziału jest tworzona w oparciu o środki łączności radiowej wozu dowodzenia R-5. Środki te mogą być wykorzystane następująco:

- do łączności z szefem zespołu rozpoznania dywizji - R-130;
- do łączności z dowódcą kompanii (elementami rozpoznawczymi) R-123, lub R-130;
- do nasłuchu sieci rozpoznania powietrznego - odbiornik R-870M;
- do nasłuchu sieci dowodzenia dowódcy brygady - odbiornik R-323.

3.2. Sposoby (metody) zdobywania danych o przeciwniku

Sposoby zdobywania danych rozpoznawczych są tą kategorią działań rozpoznawczych, która łączy się z funkcjonowaniem elementów rozpoznania i elementów ugrupowania rozpoznawczego. Czy jednak wyczerpuje całość zagadnienia?, chyba nie, bo każdy zespół rozpoznania stanowiska dowodzenia mimo, że nie zdobywa danych rozpoznawczych (w znaczeniu działania elementu rozpoznawczego), to przetwarzając zgromadzone informacje, także posługuje się właściwymi dla tego rodzaju działalności metodami. Metody te, skoro prowadzą do powstania informacji rozpoznawczej o innej, zwykle wyższej wartości w porównaniu z informacja źródłową, należy zaszeregować do metod zdobywania danych.

Ilość oraz rodzaj przyjmowanych sposobów zdobywania danych rozpoznawczych zależą od szczebla dowodzenia, struktury potencjału działań rozpoznawczych, rodzaju rozpoznania, rodzaju wojsk a nawet rodzaju sił zbrojnych.

Dla szczebla taktycznego, na którym dominuje rozpoznanie bezpośrednie (patrolowe) i uzupełnia je rozpoznanie pośrednie (elektroniczne, studyjne), podstawowymi sposobami zdobywania danych przez elementy rozpoznawcze wydzielane z zasadniczych sił rozpoznania bezpośredniego są: obserwacja,

patrolowanie, wypad, napad, zasadzka, walka sił rozpoznania, fotografowanie, z sił rozpoznania radioelektronicznego[51]: poszukiwanie, przechwytywanie, śledzenie aktywności źródeł, namierzanie, analiza techniczno – operacyjna. Ponadto w rozpoznaniu radiolokacyjnym wyróżnia się dwa sposoby: pasywne rozpoznanie radiolokacyjne, aktywne rozpoznanie radiolokacyjne.

Dla szczebla operacyjnego, gdzie dominuje rozpoznanie pośrednie, zasadniczymi sposobami zdobywania danych są wymienione wyżej sposoby stosowane w rozpoznaniu radioelektronicznym i studyjnym. Uzupełniają je sposoby stosowane w rozpoznaniu bezpośrednim (patrolowym i specjalnym).

Obserwacja jest uznawana za podstawowy sposób zdobywania danych w warunkach stabilnego, ciągłego i silnie umocnionego frontu wojsk przeciwnika. Jest rozumiana jako dozorowanie określonego wycinka pola walki i studium terenu z naziemnych, nawodnych i powietrznych punktów obserwacyjnych. Obserwacja daje możliwość ustalenia takich elementów przeciwnika jak: zapory fortyfikacyjne; położenie schronów bojowych, punktów obserwacyjnych, przebieg przedniej pozycji obronnej, rozmieszczenie ważniejszych środków ogniowych; położenie, strukturę i charakter obiektów w głębi (na zasięg widoczności); umożliwia ponadto badanie skutków własnego ognia.

Ze względu na miejsce rozmieszczenia obserwatorów (załóg) wyróżnia się obserwację naziemną, powietrzną, nawodną. Ze względu na angażowane przyrządy wyróżnia się obserwację wzrokową i specjalną (optyczna, radioelektroniczna, optoelektroniczna).

W warunkach ograniczonej widoczności (noc, zamieć śnieżna, mgła, ulewny deszcz) obserwacja uzupełniana jest podsłuchem. Istotą podsłuchu jest odbieranie i rejestrowanie przez obserwatora względnie techniczne urządzenie podsłuchowe: dźwięków wydawanych przez broń, sprzęt bojowy; odgłosów z

---

[51] *Walka elektroniczna w działaniach taktycznych związku taktycznego.* Praca studyjna, wyd. AON, Warszawa 2000, s. 15.

pola bitwy; fragmentów rozmów; innych oznak działalności nie rejestrowanych wzrokiem, i na tej podstawie ustalenie miejsca położenia źródła dźwięku.

Wypad jest zaliczany do aktywnych sposobów zdobywania danych. Jego celem może być wzięcie jeńca, sprawdzenie siły przeciwnika w styczności, zniszczenie obiektu przeciwnika lub elementu decydującego o jego ważności. Istota wypadu zasadza się w skrytym podejściu z własnego ugrupowania i zdecydowanym uderzeniu na wybrany obiekt przeciwnika znajdujący się w jego ugrupowaniu specjalnie dobranej i przygotowanej grupy żołnierzy (grupa wypadowa), realizacji przyjętego celu i wycofaniu się we własne ugrupowanie. Wypad jest generalnie działaniem pieszym, nie wyklucza się wykorzystania śmigłowców, może być prowadzony przy wsparciu artylerii, saperów i innych rodzajów wojsk lub bez ich udziału.

Napad jest to wykonanie znienacka uderzenia na będący w miejscu obiekt przeciwnika, znajdujący się po tej samej linii frontu co siły wykonujące napad. Celem napadu jest zniszczenie (obezwładnienie) lub dezorganizacja pracy obiektu, jeśli napad połączony jest z wejściem na obiekt, również wzięcie jeńca, zdobycie dokumentów, materiałów, broni, uwolnienie osób wojskowych (cywilnych), uprowadzenie ważnej osobistości (np. vipa).

W zależności od sposobu uderzenia rozróżnia się napad z wejściem na obiekt pododdziału (grupy) wykonującego zadanie, napad ogniowy przy użyciu ognia artylerii, moździerzy, środków przeciwpancernych, min kierunkowych, środków zapalających.

Zasadzka – to gwałtowne uderzenie siły żywej (pododdział na zasadzce) i ognia, względnie tylko ognia lub siły żywej, na będący w ruchu obiekt przeciwnika. Celem zasadzki jest wzięcie jeńca, zdobycie dokumentów, zniszczenie obiektu w całości lub w części (decydująca dla żywotności całego obiektu), dezorganizacja ugrupowania bojowego, sianie zamętu i strachu. Zgodnie z najnowszymi poglądami, ten sposób zdobywania danych może być

stosowany przez siły rozpoznania, wojska zmechanizowane i pancerne oraz inne rodzaje wojsk lądowych, praktycznie we wszystkich rodzajach działań.

Zasadzki mogą być przygotowywane zawczasu lub doraźnie, a ze względu na przyjęte ugrupowanie pododdziału na zasadzce – jednostronne, dwustronne i w kształcie worka.

Rozpoznanie przez walkę – to działania bojowe (natarcie, obrona, opóźnianie) pododdziałów rozpoznania, głównie patrolowego wojsk lądowych mające zmusić przeciwnika do ujawnienia swoich środków ogniowych, przegrupowania odwodów, wejścia w niekorzystny do prowadzenia działań teren, ujawnienia położenia głównych elementów ugrupowania bojowego. Prowadząc rozpoznanie przez walkę należy przestrzegać następujących zasad:

- walkę należy prowadzić tak, aby zdobyć potrzebne dane;
- walkę należy przerwać i wycofać się (rozpocząć działania innymi sposobami), gdy uzyska się potrzebne informacje;
- nie należy dać się wciągnąć w walkę całością sił rozpoznania;
- walkę należy rozpoczynać małymi siłami, na szerokim froncie, pozostawiając większość w odwodzie;
- odwód sił rozpoznania wprowadzać tam, gdzie przeciwnik został rozpoznany jako słaby, lub tam, gdzie jest jego skrzydło;
- do prowadzenia rozpoznania przez walkę wybierać teren i warunki uniemożliwiające przeciwnikowi rozpoznanie sił prowadzących walkę, jednocześnie pozwalający na jej przerwanie i wycofanie w dowolnym momencie;
- nie osiągając sukcesu w rozpoznaniu przez walkę w jednym miejscu, próbować uzyskać go w drugim.

Fotografowanie polega na wykonywaniu zdjęć fotograficznych terenu i obiektów rozpoznania celem zdobycia danych i utrwalenia w postaci dokumentu (fotografia) wszelkiej działalności przeciwnika a także działalności

wojsk własnych. Fotografowanie daje możliwość precyzyjnego określenia jakie ugrupowanie przyjął przeciwnik, gdzie rozmieszczone są poszczególne elementy tegoż ugrupowania, umożliwia rozpoznanie rodzajów wojsk, położenie i charakter umocnień terenowych, zapór minowych oraz innych przeszkód. Pozwala aktualizować dane o terenie uzyskane z map topograficznych, określać wielkość zniszczeń powstałych od uderzeń lotnictwa, artylerii oraz innych środków rażenia. Fotografowanie daje wreszcie możliwość obserwowania zmian we właściwościach terenu, zachodzących w określonym czasie w wyniku działań wojsk. Stosując fotografię w podczerwieni, możliwe jest wykrywanie obiektów zamaskowanych, niewidzialnych dla wzroku i fotografii tradycyjnej.

Zasadnicze zalety współczesnego fotografowania to: bardzo duża precyzja określania położenia obiektów, olbrzymia szczegółowość informacji, możliwość posiadania informacji ze znacznego obszaru. Wadą jest to, że na zdjęciu fotograficznym trudno jest odróżnić obiekt rzeczywisty od pozornego.

Patrolowanie polega na monitorowaniu sytuacji terenowej, akwenów morskich, obiektów infrastruktury i przeciwnika rozmieszczonych na dużej powierzchni, przez będące w ruchu elementy rozpoznawcze wojsk lądowych, lotnictwa a także marynarki wojennej. Może być ono prowadzone na kierunku (najczęściej w działaniach zaczepnych) lub w zawczasu wyznaczonych rejonach (właściwe dla działań obronnych, walki w pasie przesłaniania, itp.). Zasadniczym celem patrolowania jest zebranie informacji z monitorowanego kierunku lub rejonu (stwierdzenie stanu chwilowego), wykrywanie i śledzenie zmian zachodzących w określonej jednostce czasu, celowe powodowanie pożądanych zmian w sytuacji terenowej i zachowaniu przeciwnika, poprzez np. wykonywanie niszczeń, oddziaływanie psychologiczne itp.

Patrolowanie może być utożsamiane z dozorowaniem – sposobem zdobywania danych stosowanym w lotnictwie Wojska Polskiego Drugiej Rzeczypospolitej.[52]

Najście – jest to skryte (podstępne) wejście na obiekt rozpoznania pod przykryciem innej osoby, mającej z racji pełnionych funkcji (zajmowanego stanowiska) legalny do niego dostęp. Sposób ten wymaga dokładnego przygotowania i odpowiedniego zabezpieczenia. Polega to na przyjęciu właściwej „maski" i „legendy", poznaniu zwyczajów i zachowań ludzi rzeczywiście funkcjonujących na obiekcie, zgromadzeniu (przygotowaniu) dokumentów identyfikacyjnych. Celem najścia jest zdobycie danych o obiekcie, zniszczenie obiektu lub sabotowanie jego działalności, uprowadzenie ważnej osobistości, zdobycie dokumentów lub urządzeń wytwarzanych w obiekcie.

Mylenie polega na świadomym i zamierzonym wprowadzaniu przeciwnika oraz ludności mu sprzyjającej w błąd, celem wywołania haosu w jego ugrupowaniu i na zapleczu, zdezorganizowania jego działania, siania zamętu i niepokoju.

Mylenie prowadzi się poprzez: „zamianę" posterunków regulacji ruchu; wystawianie posterunków dodatkowych, kierujących np. kolumny wojsk w niewłaściwym kierunku; zdejmowanie znaków ostrzegawczych i informacyjnych, informujących np. o skażeniu terenu, zniszczonym moście, polu minowym; zdejmowanie lub zamiana znaków drogowych; rozgłaszanie nieprawdziwych informacji wśród miejscowej ludności. Przedsięwzięcia stosowane w myleniu muszą stwarzać niepodważalnie wrażenie, że są rzeczywiste.

Poszukiwanie ma na celu wykrycie sygnałów wypromieniowanych przez źródła rozpoznania i wyselekcjonowanie tych, którymi prowadzący rozpoznanie jest zainteresowany. W trakcie poszukiwania każdy wykryty sygnał zostaje

---

[52] *Regulamin lotnictwa,* wyd. MSWojsk., Warszawa 1931, s. 130.

poddany wstępnej identyfikacji i klasyfikacji. Poszukiwanie sygnałów prowadzi się w częstotliwości, kierunku lub równocześnie w częstotliwości i kierunku.

Przechwytywanie oznacza odbiór sygnałów nadawanych przez wykryte źródła rozpoznania i rejestrowanie bądź samych sygnałów, bądź zawartych w nich informacji. Polega na dostrojeniu urządzenia rozpoznawczego do częstotliwości pracy rozpoznawanego źródła i ciągłej rejestracji nadawanych informacji lub zmian parametrów nadawanego sygnału.

Śledzenie polega na okresowym sprawdzaniu pracy rozpoznawanych źródeł. Śledzi się te źródła, których sygnały nie wymagają przechwytywania, lub których wartość informacyjna w danej sytuacji jest drugorzędna. Śledzenie polega na okresowym dostrojeniu urządzenia rozpoznawczego do ustalonej częstotliwości pracy źródła oraz krótkotrwałej rejestracji jego nadawania w celu sprawdzenia (potwierdzenia) danych posiadanych o tym źródle. Wyróżnia się śledzenie ciągłe, okresowe, kontrolne.

Namierzanie to proces lokalizacji źródła promieniowania elektromagnetycznego za pomocą namierników (stacji namierzania). Prowadzi się je co najmniej dwoma namiernikami rozwiniętymi w określonej odległości od siebie. Namiar jest to kąt dodatni (α) zawarty pomiędzy kierunkiem północy magnetycznej (geodezyjnej, topograficznej) a kierunkiem na namierzane źródło. Kierunek ten wyznaczają linie namiaru.[53] Rozróżnia się namierzanie automatyczne, na komendę i według zadań stałych.

Analiza techniczno – operacyjna jest to proces zmierzający do określenia charakterystycznych cech sygnałów i ich źródeł, wyróżniających je spośród innych. Dotyczy to sygnałów i obiektów zarówno znanych, jak i nowo wykrytych. Pozwala to przy kolejnych przypadkach wykrycia na ich identyfikację z dokładnością do rodzaju obiektu, a nawet pojedynczego egzemplarza sprzętu.

---

[53] *Walka elektroniczna...op. cit.*, s. 17.

Pasywne rozpoznanie radiolokacyjne polega na odbiorze energii elektromagnetycznej emitowanej przez obiekty w sposób niezamierzony i zamierzony. Do sygnałów takich zalicza się: promieniowanie termiczne obiektów o temperaturze wyższej od zera bezwzględnego (0^0K =-273,16^0C); promieniowanie w zakresie fal radiowych, powstające przy pracy silników rakietowych, reakcjach jądrowych, wyładowaniach atmosferycznych; promieniowanie zamierzone różnych urządzeń radiowych znajdujących się na pokładach wykrytych celów.

Aktywne promieniowanie radiolokacyjne jest oparte na własnych środkach emitujących w sposób zamierzony energię elektromagnetyczną. W radiolokacji aktywnej wykorzystuje się sygnały impulsowe i ciągłe.

3. 3. Prowadzenie działań rozpoznawczych w obronie

Działania obronne mają to do siebie, że obrońca powinien załamać (odeprzeć) natarcie znacznie silniejszego od siebie przeciwnika, który dzięki posiadanej przewadze ma możliwość decydowania o terminie, sposobie i miejscu wykonania uderzenia dla realizacji celu natarcia.

Przewaga przeciwnika oznacza dla systemu działań rozpoznawczych konieczność oddziaływania informacyjnego na znacznie większą w porównaniu z natarciem ilość obiektów rozmieszczonych na dużym obszarze, zaangażowanie większej ilości elementów rozpoznawczych, z reguły krótszy czas na wykonanie zadań.

Obrona, a w zasadzie sposób przejścia do niej, miejsce, rola oraz zadanie oddziału, związku taktycznego czy też związku operacyjnego oraz to, czy jest to początkowy okres wojny czy nie, będą wywierały istotny wpływ na prowadzenie działań rozpoznawczych. Użycie wojsk rozpoznawczych będzie ponadto uzależnione od tego, gdzie (w którym miejscu ugrupowania obronnego) ma być załamane natarcie.

Jest oczywiste, iż podsystemy i elementy rozpoznania będą wykonywały zadania działając w ugrupowaniu przeciwnika jak i w ugrupowaniu wojsk własnych. O ile nie powinno być większego problemu z ich rozwinięciem we własnym ugrupowaniu, to wprowadzenie ich i rozwiniecie w ugrupowaniu przeciwnika może napotkać na istotne trudności. Stąd niebagatelne znaczenie będzie miał czas i sposób znalezienia się tam grup wypadowych, patroli rozpoznawczych (samodzielnych patroli rozpoznawczych), grup dalekiego rozpoznania, motocyklowych grup rozpoznawczych, powietrznych środków rozpoznania, bowiem na szczeblach taktycznych i operacyjnych jedynie tego rodzaju elementy rozpoznawcze są przewidziane do działania w ugrupowaniu przeciwnika.

Patrole rozpoznawcze i samodzielne patrole rozpoznawcze oraz grupy dalekiego rozpoznania mogą znaleźć się w ugrupowaniu przeciwnika poprzez:

- przenikanie z własnego ugrupowaniu;
- pozostanie (pozostawienie) w ugrupowaniu przeciwnika;
- pozostawienie w ugrupowaniu wojsk własnych w terenie
- przewidzianym do czasowego oddania przeciwnikowi;
- przerzut środkiem transportu powietrznego (śmigłowcem, samolotem, na spadochronie, paralotni), a w działaniach bojowych na wybrzeżu morskim również środkiem pływającym.

Grupy wypadowe będą przenikały w ugrupowanie przeciwnika i to zwykle pieszo, sporadycznie będą mogły wykorzystać środek transportu typu samochód, motocykl, śmigłowiec, już częściej konie.

Bez wątpienia najkorzystniejszym sposobem będzie pozostawienie elementu rozpoznawczego w ugrupowaniu przeciwnika lub w terenie przewidzianym do czasowego opuszczenia przez wojska własne. Decydując się na ten sposób, nie należy wycofywać elementów rozpoznawczych z ugrupowania przeciwnika mimo zmiany zadania bojowego. W wyznaczonych

rejonach powinny one odtworzyć zdolność bojową i oczekiwać nowego zadania. W sytuacji, gdy dotychczas nie było własnych elementów rozpoznawczych w ugrupowaniu przeciwnika, najkorzystniej będzie skierować je w ugrupowanie sąsiada z przodu, by tam w wyznaczonych miejscach przeczekały aż przesunie się linia styczności wojsk, a następnie przystąpiły do wykonania zadań.

Jeszcze inny wariant tego sposobu może polegać na czasowym podporządkowaniu obrońcy elementów rozpoznawczych sąsiada będącego w styczności z przeciwnikiem lub elementów rozpoznania terytorialnego (organizowane z sił OT).

Prowadzenie działań rozpoznawczych jak już zaznaczono, napotka na szereg trudności wynikających głównie ze znacznego nasycenia obszaru zainteresowania rozpoznania siłami i środkami walki przeciwnika. Ponadto będzie on w ciągłym ruchu dofrontowym, więc trudniejszy do rozpoznania, tym bardziej, że będzie na wykonanie zadania rozpoznania zwykle mniej czasu.

Elementy (podsystemy) rozpoznania mogą zdobywać informacje śledząc ciągle ruch tego samego elementu ugrupowania przeciwnika, albo dozorując wyznaczony rejon (rejon szczególnego zainteresowania NAI).

Ciągłe śledzenie obiektu rozpoznania przez ten sam element rozpoznawczy zdecydowanie zmniejszy jego możliwości w ilości rozpoznanych obiektów. Jednak informacja o raz wykrytym obiekcie będzie terminowa i wiarygodna chociaż niezbyt dokładna. Poprawienie skuteczności takiego sposobu rozpoznania będzie wymagało zaangażowania większej ilości wysoce manewrowych elementów rozpoznawczych.

Dozorowanie wyznaczonego rejonu będzie korzystniejsze z tego względu, że element rozpoznania nie będzie w ruchu, więc trudniej będzie go zlokalizować, w każdej chwili będzie znane dokładnie jego położenie, tym samym dokładniejsze wyniki położenia obiektów rozpoznania. Odpadnie

ponadto potrzeba korzystania z pojazdów mechanicznych. Mankamentem tego sposobu jest to, że może się zdarzyć iż przez rozpoznawany rejon nie przejdzie przeciwnik (nie znajdzie się w nim żaden obiekt rozpoznania).

Decydując się na drugi wariant, należy obszar odpowiedzialności rozpoznawczej podzielić na strefy odpowiedzialności rozpoznawczej podwładnych, w strefach wyznaczyć rejony szczególnego zainteresowania (NAI) dla poszczególnych wykonawców zadań rozpoznania, wielkością odpowiadające możliwościom elementu ugrupowania rozpoznawczego oddziaływania na obiekt, względnie powierzchni zajmowanej przez obiekt rozpoznania (element ugrupowania bojowego przeciwnika, obiekt terenowy).

Zasadniczymi sposobami zdobywania informacji rozpoznawczych przez elementy (podsystemy) rozpoznania w ugrupowaniu przeciwnika są: obserwacja (z miejsca i w ruchu), podsłuch, patrolowanie, zasadzka, napad, walka, najście, mylenie; fotografowanie, w mniejszym zakresie przepytywanie ludności cywilnej, badanie jeńców. Omówiono je w podrozdziale 3.2.

W obronie istotnego znaczenia nabiera sposób działania elementów rozpoznawczych w ugrupowaniu przeciwnika po wykonaniu zadania. Mogą one wrócić we własne ugrupowanie, co jest bardzo ryzykowne, pozostać w ugrupowaniu przeciwnika, odtworzyć zdolność bojową i oczekiwać kolejnych zadań, przejść do działań w rozproszeniu. Nie dotyczy to grupy wypadowej, która zawsze wychodzi z ugrupowania przeciwnika, oraz środków rozpoznania powietrznego. Doświadczenia historyczne i praktyka działań rozpoznawczych wskazują na drugi wariant jako najkorzystniejszy w tym działaniu. Przemawiają za nim takie argumenty jak:

- odpada konieczność ponownego wprowadzania elementów rozpoznawczych w ugrupowanie przeciwnika po otrzymaniu np. zadania przejścia do natarcia.

- element rozpoznawczy ma więcej czasu na wykonanie zadania, odpada bowiem przenikanie.
- element rozpoznawczy ma więcej czasu na rozpoznanie terenu w rejonie działania i jego przygotowanie pod względem rozpoznawczym.

W skutecznym prowadzeniu działań rozpoznawczych z ugrupowania przeciwnika istotne znaczenie ma skład elementów rozpoznawczych. Wiadomo, że mogą one być jednorodne lub mieszane, działać na wozach bojowych, motocyklach lub pieszo. Z uwagi na to, iż prowadzenie działań rozpoznawczych tylko na wozach bojowych będzie niemożliwe lub mocno ograniczone, konieczne będzie posiadanie elementów o składzie mieszanym, np. na wozach opancerzonych i motocyklach, pieszo i na motocyklach, patroli konnych i pieszych. Lekkie elementy rozpoznawcze jest ponadto łatwiej przerzucić w ugrupowanie przeciwnika śmigłowcem.

Elementy systemu rozpoznania rozwijane we własnym ugrupowaniu (podsystemy rozpoznania elektronicznego, podsystem rozpoznania śmigłowcowego, rozpoznanie artyleryjskie, skażeń) mają ten komfort, że nie muszą przekraczać rubieży styczności wojsk i narażać się na dodatkowe straty z tym związane.

Do prawidłowości w ich użyciu można m in. zaliczyć:

- konieczność przygotowania kolejnych (zapasowych) rubieży rozwinięcia w głębi obrony i ustalenia sygnałów przejścia na nie;
- nie powinny być rozmieszczane na przewidywanym kierunku punktu ciężkości natarcia przeciwnika, ale jednocześnie powinny zapewnić napływ informacji zabezpieczających pod względem informacyjnym prowadzenie obrony w rejonie kluczowym;
- rozmieszczenie sił rozpoznania powinno zapewnić oddziaływanie informacyjne na przeciwnika na całą głębokość własnego ugrupowania bojowego.

W działaniach obronnych ale nie tylko, zasadnicze wątpliwości budzi budowanie systemu obserwacji z wykorzystaniem etatowych pododdziałów rozpoznania (z wyjątkiem artylerii, saperów, obrony przeciwchemicznej). Gdyby bowiem porównać możliwości obserwacji tychże z możliwościami piechoty i broni pancernej, to się okaże, że te ostanie im nie ustępują. Nie jest więc celowe jak się wydaje angażowanie w systemie rozpoznania etatowych sił rozpoznania tam, gdzie poradzą sobie siły nieetatowe (piechota i czołgi). Wyjątek mogą stanowić pododdziały rozpoznania wyposażone w stacje radiolokacyjnej obserwacji pola walki PSNR, których użycie w podsystemie obserwacji jest w pełni uzasadnione.

3.4. Prowadzenie działań rozpoznawczych w natarciu.

Natarcie w odróżnieniu od obrony ma na celu rozbicie w sposób ofensywny czyli poprzez rażenie ogniem z jednoczesnym uderzeniem wojsk, przeciwnika będącego w obronie, a także opanowanie zajmowanego przez niego obszaru (obiektu natarcia).

Efektywna działalność systemu rozpoznania i wchodzących w jego skład podsystemów, elementów ugrupowania rozpoznawczego oraz elementów rozpoznawcze szczebla taktycznego i operacyjnego będzie uzależniona m.in. od takich czynników jak: cel natarcia, sposób przejścia wojsk do natarcia, koncepcja rozbicia przeciwnika, miejsce i rola szczebla wykonującego natarcie w ugrupowaniu szczebla nadrzędnego, prawdopodobne ugrupowanie bojowe oraz możliwe sposoby prowadzenia obrony przez przeciwnika.

Sukces w natarciu będzie realny do osiągnięcia wówczas, gdy przewaga nad broniącym się w wybranym miejscu i czasie będzie znaczna. W liczbach bezwzględnych mówi się o konieczności posiadania trzykrotnej i wyższej przewagi nad przeciwnikiem. Oznacza to, iż natarcie wykonuje się z reguły w wąskim pasie i na znacznie słabszego od nacierającego przeciwnika, co

powoduje, że ilość obiektów niezbędnych do wykrycia i rozpoznania, w porównaniu z obroną jest znacznie mniejsza.

Mniejsza ilość obiektów rozpoznania nie oznacza, że zadania rozpoznania można zrealizować mniejszą ilością sił. Jeśli bowiem o sukcesie natarcia będzie decydował ograniczony czas, to także on będzie wyznacznikiem ilości sił angażowanych do rozpoznania przeciwnika.

Jako zasadnicze obiekty rozpoznania w natarciu można wymienić: punkty oporu na przednim skraju obrony, zapory inżynieryjne, pozycje obronne położone w głębi obrony, odwody ogólne, oddziały artylerii polowej, pododdziały przeciwpancerne, system dowodzenia, elementy systemu rozpoznania i WE, pododdziały logistyczne, rejony przygotowania i załadunku sił desantowych. Poza nimi, o trwałości obrony będzie decydował teren, stąd rzeźba i pokrycie terenu oraz infrastruktura będą należały do ważnych obiektów rozpoznania.

Jak już zaznaczono, warunkiem przybliżającym sukces w natarciu jest rozbicie przeciwnika w czołowych punktach oporu, muszą więc być one wcześniej dokładnie rozpoznane. Do rozpoznania przedniego skraju obrony nacierający może wykorzystać etatowe jednostki rozpoznania, pododdziały własnej piechoty i czołgów (prowadzące rozpoznanie bojowe) a także bazować na informacjach otrzymanych od sąsiada, jeśli sam przechodzi do natarcia z rejonu położonego w głębi (z marszu). Zaangażowanie etatowych sił rozpoznania do systemu obserwacji ma ten aspekt dodatni, że dowódca bazuje na wiarygodnym źródle i w dodatku własnym. Z drugiej strony siły te są narażone na niebezpieczeństwo szybkiego wykrycia i zniszczenie przez przeciwnika. W tej sytuacji korzystnym rozwiązaniem może być włączanie w system obserwacji obok rozpoznania artyleryjskiego i inżynieryjnego, sił nieetatowych, wydzielanych z wojsk walczących, a tylko w wyjątkowych

okolicznościach i to najwyżej z pododdziałów rozpoznania batalionu (bz, bcz) i brygady.

Będąc przy systemie obserwacji warto się zastanowić, kiedy ją rozwijać?, skoro wiadomo, że skuteczność jej w nocy obniża się o połowę. W tej sytuacji najkorzystniej jest rozwijać posterunki obserwacyjne jeszcze przed wieczorem. Takie rozwiązanie pozwala załogom posterunków obserwacyjnych zapoznać się z terenem, dowiązać posterunki na osnowie topogeodezyjnej, wyznaczyć dozory i azymuty oraz zmierzyć odległości do nich, wstępnie rozpoznać położenie przeciwnika. Jeśli obserwacja będzie prowadzona w nocy, należy pamiętać o wyznaczeniu posterunków podsłuchowych i wyposażeniu załóg posterunków w przyrządy obserwacji nocnej.

Innym dopuszczalnym rozwiązaniem może być rozwijanie systemu obserwacji przed świtem. To pozwala obserwować przeciwnika w warunkach dobrej widoczności, czyli skuteczniej, jednak zbyt krótki zwykle czas do godziny „G" może spowodować, że nie zostanie wykryta wymagana ilość obiektów przeciwnika (75% wszystkich obiektów), w konsekwencji nie zostaną wykonane zadania rażenia ogniowego.

Warunki nocne nie sprzyjają także wykorzystaniu środków rozpoznania powietrznego, chyba, że samoloty i śmigłowce rozpoznawcze są wyposażone w urządzenia rozpoznania termowizyjnego lub skanery podczerwieni. Poza tym względy bezpieczeństwa powodują, iż skuteczność rozpoznania śmigłowcowego w warunkach nocy jest mniejsza. Porównanie skuteczności bojowej śmigłowca rozpoznawczego w warunkach dziennych i nocnych przedstawiono w załączniku nr 4.

Jedynym rodzajem rozpoznania na szczeblu taktycznym i operacyjnym, który jest w stanie skutecznie wykonywać zadania w nocy, jest rozpoznanie radioelektroniczne. Wiadomo jednak, że warunkiem tej skuteczności jest

aktywność systemów łączności radiowej i systemów radiolokacyjnych przeciwnika, które w porze nocnej będą zazwyczaj zachowywały się biernie.

Wprowadzenie elementów rozpoznania patrolowego w ugrupowanie przeciwnika będzie trudniejsze niż w warunkach przechodzenia do obrony. Dlatego też wydaje się, że najkorzystniejszym momentem do wniknięcia elementów rozpoznawczych w ugrupowanie przeciwnika będzie czas, w którym przeciwnik nie będzie miał jeszcze ustabilizowanej pierwszej pozycji obronnej, albo dopiero po rozpoczęciu natarcia. Drugi termin jest o tyle niebezpieczny, że mogą nie zostać zrealizowane wszystkie zadania rozpoznania.

Prowadzenie działań rozpoznawczych w wyznaczonych rejonach zda egzamin wówczas, gdy elementy rozpoznawcze zostaną wprowadzone do nich ze znacznym wyprzedzeniem w stosunku do czasu rozpoczęcia natarcia, w przeciwnym razie (bezpośrednio przed natarciem) może okazać się to niewystarczające. Dodatkowym warunkiem skuteczności rozpoznania w rejonach jest pokrycie nimi całej strefy odpowiedzialności rozpoznawczej.

Rozpoznanie na kierunkach wyznaczonych pasami natarcia lub rejonami rozmieszczenia obiektów rozpoznania będzie z kolei skuteczne wówczas, gdy elementy rozpoznawcze będą wyróżniały się manewrowością, ruchliwością i będą zdolne do szybkiego oderwania się na wystarczającą odległość od czoła nacierających wojsk własnych. Przy tym sposobie wykorzystania potencjału rozpoznawczego można zaoszczędzić siły zgodnie z zasadą **ekonomii sił**, ale może nie zostać wykryty przeciwnik znajdujący się poza pasami rozpoznania.

Nie mniej ważne od rozpoznania obiektów przeciwnika w jego ugrupowaniu będzie monitorowanie własnego ugrupowania, powodowane ciągłym zagrożeniem poszczególnych elementów ugrupowania bojowego przez desanty taktyczne, oddziały desantowo-szturmowe i grupy dywersyjno-rozpoznawcze. Zadania te mogą wykonywać nieetatowe pododdziały rozpoznawcze sił będących w odwodzie ogólnym, pododdziały rozpoznawcze z

odwodu sił rozpoznania oraz inne pododdziały, wydzielone z sił rodzajów wojsk i służb.

Łatwiejsze niż w obronie powinno być odzyskiwanie elementów rozpoznawczych, wszakże pod warunkiem uzyskania wysokiego tempa natarcia. Element rozpoznawczy przewidziany do odzyskania nie musi przedzierać się we własne ugrupowanie, wystarczy natomiast, że ukryje się w „bezpiecznym miejscu" w ugrupowaniu przeciwnika i poczeka na nadejście wojsk własnych. Gdyby odzyskanie z różnych względów nie doszło do skutku, to przetrwanie takiego elementu rozpoznawczego powinno być łatwiejsze. Choćby z tego względu, iż w porównaniu z obroną będzie mniej sił przeciwnika, a więc zagrożenie z jego strony dla elementu rozpoznawczego będzie mniejsze.

Jeśli chodzi o podział zadań rozpoznania wynikający z głębokości strefy odpowiedzialności rozpoznawczej, to wydaje się zasadne rozwiązanie takie, gdzie każdy szczebel dowodzenia ma wyznaczoną pewną część ogólnej strefy odpowiedzialności rozpoznawczej. Przednia granica takiej strefy cząstkowej mogłaby być wyznaczana położeniem końcowego obiektu natarcia sił danego szczebla dowodzenia. I tak strefa odpowiedzialności rozpoznawczej batalionu sięgała by głębokości 8 - 12km, brygady 16 - 25km, dywizji 30 - 50km, korpusu 70 – 100km.

ZAKOŃCZENIE

Niniejszy materiał teoretyczny porządkuje i zarazem aktualizuje procedury, według których zespoły rozpoznania stanowiska dowodzenia rozwiązują zagadnienia przygotowania i prowadzenia działań rozpoznawczych na szczeblu taktycznym i operacyjnym.

Opisany tok postępowania zespołów rozpoznania jest zgodny z przyjmowanymi w AON metodami i treścią pracy zespołów funkcjonalnych stanowiska dowodzenia oraz ze strukturą i treściami cyklu rozpoznawczego, przyjmowanego w Wojskach Lądowych SZ RP a także innych armii NATO.

W opracowaniu poruszono zagadnienia najważniejsze dla każdych działań rozpoznawczych tj. planowanie działań rozpoznawczych, stawianie zadań i kontrolę mieszczące się w fazie „ukierunkowanie", gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji jako kolejne fazy cyklu rozpoznawczego, a także specyfikę działań rozpoznawczych wykraczającą poza fazę kontroli. Dla lepszego zobrazowania omawianych treści zaprezentowano również niektóre dokumenty pisemne i graficzne obowiązujące w komórkach rozpoznania WP i innych armii Sojuszu.

Dość znaczące różnice między prowadzeniem działań rozpoznawczych w natarciu i obronie które występują, gdy spojrzy się na to zagadnienie ale z punktu widzenia pododdziałów rozpoznawczych i tworzonych na ich bazie

elementów ugrupowania rozpoznawczego i elementów rozpoznawczych, zostały również dostrzeżone przez autora. W rozdziale trzecim między innymi zostały przybliżone najistotniejsze właściwości działania wybranych elementów rozpoznawczych organizowanych z sił rozpoznania szczebla taktycznego i operacyjnego wojsk lądowych w obronie i natarciu. Rozdział ten został wzbogacony o charakterystykę najważniejszych metod zdobywania danych w podstawowych rodzajach rozpoznania szczebla taktycznego i operacyjnego.

Przedstawiony materiał może być wykorzystywany w kształceniu studentów AON, oraz służyć jako metodyka pracy zespołów rozpoznania różnych szczebli dowodzenia Wojsk Lądowych.

BIBLIOGRAFIA

1. *Biuletyn informacyjny nr 2 (162),* wyd. Sztab Gen. WP, Warszawa 1995.
2. Ciborowski L.: *Organizacja rozpoznania w sztabach,* wyd. AON, Warszawa 1991.
3. Ciborowski L.: *Planowanie i organizowanie walki zbrojnej według poglądów NATO cz. II*, wyd. AON Warszawa 1996.
4. *Działania operacyjne*. Podręcznik, wyd. AON, Warszawa 1993.
5. *Działania taktyczne wojsk lądowych*, wyd. AON, Warszawa 1995.
6. Filary S.: *Rozpoznanie studyjne w walce związku taktycznego wojsk lądowych*, rozprawa doktorska, AON Warszawa 1995.
7. Kisiel J.: *Informacyjne przygotowanie pola walki*, wyd. AON , Warszawa 2000.
8. Kisiel J.: *Przygotowanie i prowadzenie rozpoznania w działaniach taktycznych,* wyd. AON, Warszawa 1997.
9. Kopaliński Wł.: *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych*, wydanie XVI rozszerzone, wyd. Wiedza Powszechna, Warszawa 1989.
10. Kulma W., Mazurkiewicz J.: *System dowodzenia i łączności związku taktycznego*, wyd. AON, Warszawa 1996.
11. *Le renseignement tactique,* Institut Royal Superieur de Defense, Bruksela 1996.
12. *Metody i treść pracy zespołów funkcjonalnych na stanowisku dowodzenia wojsk lądowych (Główne problemy).* Materiał wydany na prawach rękopisu, wyd. AON, Warszawa 2000.
13. Michalak W., Suchora S.: *Użycie śmigłowców rozpoznawczych w działaniach bojowych wojsk*, wyd. AON Warszawa 1995.
14. Michniak J.: *System łączności związku taktycznego i oddziału,* wyd. AON, Warszawa 1996.

15. Mróz Wł.: *Kierowanie i organizacja pracy sztabowej w okresie pokoju*, Warszawa 1979.

16. *Organizacja i prowadzenie rozpoznania na szczeblach taktycznych. Zasady ogólne.* Podręcznik, wyd. ASG WP, Warszawa 1985.

17. *Organizacja i prowadzenie rozpoznania operacyjnego (front, armia).* Podręcznik, wyd. Sztab Gen. WP - Zarząd II, Warszawa 1981.

18. *Pakiet norm obronnych regulujących zasady pracy oficerów w procesie dowodzenia wojskami,* wyd. AON, Warszawa 1999.

19. *Poprawki do Programu szkolenia pododdziałów rozpoznania ogólnowojskowego dywizji,* wyd. Sztab Gen. WP, Warszawa 1996.

20. *Program szkolenia pododdziałów rozpoznania ogólnowojskowego dywizji,* wyd. GZSB, Warszawa 1986.

21. *Regulamin działań taktycznych wojsk lądowych.Część I*, (związek taktyczny, oddział), wyd. Sztab Gen. WP, Warszawa 1994.

22. *Regulamin działań taktycznych Wojsk Lądowych,* wyd. Dtwo Wojsk Lądowych, Warszawa 1999.

23. *Regulamin sztabów (tymczasowy),* wyd. MON, Sztab Gen. WP, Warszawa 1983.

24. *Rozpoznanie taktyczne w Siłach Zbrojnych NATO*, wyd. MON, Sztab Gen. Zarząd II, Warszawa 1985.

25. Szmyd R.: *Przygotowanie i prowadzenie rozpoznania w działaniach taktycznych*, wykład, wyd. AON, Warszawa 1995.

26. Wrzosek M.: *Przykłady dokumentów rozpoznawczych według poglądów wybranych państw NATO*, wyd. AON Warszawa 1997.

Załącznik nr 1

ANEKS B (ROZPOZNANIE) DO ROZKAZU OPERACYJNEGO Nr 1 ... DZ

(wariant)

Dokumenty odniesienia:

Mapa 1 : 100 000, arkusze: N-34-126, 127, 128, 129, N - 34 - 138, 139, 140, 141,

M - 34 -6,7,8,9, wydanie SG WP 1984r.

ZARZĄDZENIE PRZYGOTOWAWCZE NR1 ...DZ

Aneks C – PLAN OPERACJI...K

PLAN ROZPOZNANIA ...DZ

Strefa czasowa: **ALFA**

1. SYTUACJA PRZECIWNIKA

PINLANDIA - ... K prowadzi operację zaczepną wykonując główne uderzenie w kierunku TOMASZÓW MAZ., SOKOŁÓW PODLASKI. Celem operacji zaczepnej **PINLANDII** jest rozbicie sił głównych **WISLANDII** w obszarze na północny wschód od WARSZAWY, okrążenie WARSZAWY od południa i wschodu oraz stworzenie dogodnych warunków do wprowadzenia do bitwy kolejnego związku operacyjnego i kontynuowanie operacji zaczepnej w dotychczasowym kierunku.

Dowódca ...K ocenia, że **FINLANDIA** siłami głównymi - tj. ... K - będzie dążyć do opanowania, a następnie rozszerzenia przyczółków na WIŚLE w rejonie GÓRA KALWARIA, MAGNUSZEW i w dniu 21 października do opanowania rubieży STOCZEK ŁUKOWSKI, KOŁBIEL, OTWOCK. Prawdopodobnie 22 października w godzinach porannych, wprowadzi ...K w kierunku PILAWA, ŁOCHÓW w celu ostatecznego rozbicia wojsk **WISLANDII** na wsch. od linii WISŁY i opanowania obszaru do rubieży (wył) SIEDLCE, DOBRE, (wył.) SULEJÓWEK.

2. GŁÓWNE PROBLEMY ROZPOZNANIA

- Jaki jest cel działania ...K?
- W jaki sposób i gdzie ...K odtworzy swoje odwody?
- Jakimi siłami ...K dążył będzie do połączenia przyczółków na WIŚLE?

- W jaki sposób i do kiedy ...K będzie w stanie opanować obszar na wschód od linii WISŁY?
- Jak i kiedy ...K zabezpieczy wejście do operacji zaczepnej ...K?
- W jaki sposób przeciwnik zamierza forsować ŚWIDER?
- Gdzie i kiedy oraz jakim potencjałem bojowym wykona uderzenie ...K?
- Gdzie skupiony będzie punkt ciężkości natarcia przeciwnika?
- Kiedy zostaną wprowadzone odwody ...K?
- Co w tym czasie będzie robił ...K?
- Jakie możliwości posiada przeciwnik w zakresie wzmocnienia walczących jednostek?

3. ZADANIA ROZPOZNANIA.

...DZ zadania w zakresie rozpoznania dróg marszu realizuje zgodnie *Zarządzeniem przygotowawczym nr.1*

W czasie prowadzenia obrony:

organizuje system działań rozpoznawczych w obszarze odpowiedzialności rozpoznawczej:

- przednia granica - linia TANGO,
- tylna granica - linia WALC.

Punkt ciężkości rozpoznania skupia w kierunku WOLA KAŁUSKA - MIĘTNE - WARKA.

W zakresie wymiany informacji współpracuje z ... i ...DZ, ...BZ, ... prozp.

Rejony szczególnego zainteresowania:

- nr1: GÓRA KALWARIA, OSIECK, WILGA, ROSOSZ;
- nr2: GRUSZCZYN, RĘBKÓW, ŁASKARZEW, KŁODA, WOLA MAGNUSZEWSKA.

Rejon zastrzeżony: MSZCZONÓW, TARCZYN, płn. GRÓJEC, OSUCHÓW.

Z przydzielonego limitu NZJU pozostawia w rezerwie 8 kpl.

Zadania dla podwładnych:

1). ...BZ zorganizować system rozpoznania w pasie działania brygady:

- przednia granica – linia SAMBA,
- tylna granica - linia CZARNA.

Punkt ciężkości rozpoznania skupić w kierunku : MIŃSK MAZ. – AUGUSTÓWKA.

W zakresie wymiany informacji współdziałać z 82 BZ, 81 BPanc, 7 DZ, 2BZ, 8 brozp oraz z jednostkami OT i siłami nie militarnymi działającymi w rejonie odpowiedzialności rozpoznawczej.

2.). **...BZ** system rozpoznania zorganizować w pasie działania brygady:

- przednia granica – linia SAMBA,
- tylna granica – linia CZARNA.

Punkt ciężkości rozpoznania skupić w kierunku: WOLA KAŁUSKA - GAWRON.

W zakresie pozyskiwania informacji współdziałać z 6 DZ, 83 BZ, 81 BPanc, 8 brozp, 2BZ oraz z jednostkami OT i siłami nie militarnymi działającymi w rejonie odpowiedzialności rozpoznawczej.

3). **...BPanc** zabezpieczyć napływ informacji z obszaru odpowiedzialności rozpoznawczej:

- przednia granica – linia CZARNA,
- tylna granica – linia WALC.

Współdziałać z ...BZ, ..BZ, ...DZ, ...DZ, jednostkami OT i siłami nie militarnymi działającymi w rejonie odpowiedzialności.

4). **...brozp bez plspec** zorganizować system rozpoznania w obszarze odpowiedzialności:

przednia granica – linia TANGO,

tylna granica – linia SAMBA.

Punkt ciężkości rozpoznania skupić w kierunku: KOŚCIELISKA - WILGA.

W zakresie rozpoznania współdziałać z ...prozp, ..., ...BZ, ...DZ, ...DZ, ...BZ oraz z jednostkami OT i siłami nie militarnymi działającymi w rejonie odpowiedzialności rozpoznawczej.

<u>W czasie prowadzenia obrony ...DZ:</u>

(1) zaplanować rozpoznanie na bazie śmigłowców rozpoznania:

- 2x wyloty na rubieży SAMBA – 21 1000 A PAŻDZ.;
- 2x wyloty na rubieży ŚWIDER – 21 1600 A PAŻDZ.;
- 4x wyloty na rubieży ŚWIDER – 22 0330 i 22 0700 A PAŻDZ.;
- 4x wyloty na rubieży CZARNA – 22 1300 i 22 1500 A PAŻDZ.;
- 1x wylot na nieplanową rubież na sygnał „DESZCZ".

(2) zaplanować rozpoznanie w 3x korytarzach BŚR w godzinach: 21 1000 A, 21 1400 A, 21 1800 A PAŻDZ.:

- zastaw nr.1 – korytarz nr.1;
- zastaw nr.2 – korytarz nr.2;
- zastaw nr.3 – korytarz nr.3;

Korytarze ruchu – *Plan rozpoznania ...DZ – część graficzna.*

(3) W dyspozycji szefa zespołu rozpoznania ...DZ pozostawić:

- 1 x SPR;
- 1 x GS;
- 1 x z.BŚR;
- 1x śmigłowiec.

5). plspec - zadanie zostanie postawione na SD ...br przez grupę zadaniową BRAVO – 201900 A PAŻDZ.

6). Rozpoznanie rodzajów wojsk zorganizować w jednolitym systemie rozpoznania zgodnie z decyzją szefów rodzajów wojsk po uzgodnieniu z szefem zespołu rozpoznania ...DZ.

b). Potrzeby informacyjne w stosunku do przełożonego, sąsiadów, sił współdziałających, jednostek OT i innych:

1). ...K przekazuje informacje o położeniu i sytuacji w wojskach przeciwnika z obszaru na północ od rubieży BUGU I NARWI.

2). Jednostki rozpoznania i WE korpusu przekazują niezbędne dane o systemie dowodzenia przeciwnika do zespołu rozpoznania ... DZ.

3). Jednostki OT - przekazują informacje o prowadzonych przez przeciwnika działaniach bojowych z własnych rejonów odpowiedzialności, zgodnie z uzgodnieniami poczynionymi z komórkami G2 i S2 zainteresowanych związków taktycznych i oddziałów

4. POSTĘPOWANIE Z JEŃCAMI WOJENNYMI, WYKORZYSTANIE ZDOBYTYCH DOKUMENTÓW I SPRZĘTU.

a). Jeńców i dezerterów po wstępnym przesłuchaniu przekazywać do SD ...DZ w m. WĄSY;

b). Zdobyte dokumenty i wzory uzbrojenia oraz inne materiały przekazywać na zasadach określonych w pkt. a).

5. DOKUMENTACJA I WYPOSAŻENIE.

a). Mapy do działania: 1 : 100 000, wydanie 1984.

b). Punkty dowiązania /przyłożenia/ graficznych dokumentów rozpoznawczych: nr 1 – 9416, nr 2 - 9488.

c). Zapotrzebowanie na wiadomości o przeciwniku, oraz zdjęcia lotnicze i mapy przesyłać pocztą polową i przez techniczne środki łączności do zespołu rozpoznania ...DZ codziennie do 15.00.

d). Po wykonaniu plany zbierania informacji wraz z dokumentacją rozpoznawczą przesłać do dywizji i zainteresowanych jednostek.

6. PRZECIWDZIAŁANIE ROZPOZNANIU

a). Realizować przedsięwzięcia biernej obrony radioelektronicznej;

b). Wydzielić patrole i elementy ubezpieczenia z pododdziałów ogólnowojskowych i specjalistycznych;

c). Zorganizować nadzorowanie obszarów tyłowych, w ramach podziału obszarów odpowiedzialności rozpoznawczej;

d). Koordynować przestrzeganie zasad przepływu informacji o przeciwniku w podległych i współdziałających komórkach i jednostkach;

e) Ściśle przestrzegać procedur dowodzenia i zasad prowadzenia korespondencji.

7. MELDUNKI I DYSTRYBUCJA INFORMACJI.

a. składanie meldunków:

- dobowych o 20.00 z sytuacji na 18.30. W meldunku ujmować: położenie wykrytych jednostek przeciwnika i rozmieszczenie własnych elementów;
- okresowych - co 6 godzin;
- ważnych - natychmiast;

b. meldunki o stanie ukompletowania jednostek przesyłać do komórki kadrowo-mobilizacyjnej codziennie o 15.00,

c. obieg informacji rozpoznawczych - priorytet dla WE i jednostek artylerii, odbiór danych z rozpoznania lotniczego - częstotliwość oznaczona kodem IV.

8. INNE DANE:

GOTOWOŚĆ SYSTEMU ROZPOZNANIA osiągnąć do 21 1000 A PAŻDZ.

Czas gotowości do obrony – 22 0400 A PAŻDZ.

GRANICE ODPOWIEDZIALNOŚCI ROZPOZNAWCZEJ ... DZ:

1. „**ZACHÓD**" – prawa granica: WOLA CUGOWSKA, BYKOWIZNA, CELESTYNÓW, CZARNY LAS;
2. „**WSCHÓD**" – lewa granica: WYSZKÓW, KORZEWNICA, DĘBOWCE, SEROCZYN, MACIEJOWICE..

LINIE KOORDYNACJI działań rozpoznawczych:

1. pomiędzy ...K a związkami taktycznymi:

   „TANGO" - BŁONIE, DRWALEW, RYCZYWÓŁ;

   „WALC" - ZĄBKI, DOBRE, MOKOBODY.

2. w ramach ...DZ:

   „SAMBA" – Kol. SAMORZĄDKI , GAWROLIN, OSIECK, KARCZEW;

3. między ... i ...BZ:

   „**DELTA**" – MIENIA, ŚWIĘTOCHY, BORÓWEK, WYGODA, KRYSTYNA.

SYGNAŁY:

„**DESZCZ**" – wylot śmigłowców rozpoznania na nieplanową rubież.

Apendyksy:

Nr 1 – wariant oceny zagrożenia DZ;

Nr.2 – oleata *Sytuacji bojowej*

APENDYKS 1 (PRZECIWNIK) DO ANEKSU B (ROZPOZNANIE) DO ROZKAZU OPERACYJNEGO NR ... ...DZ

SYTUACJA

„FINLANDIA" - ...K prowadzi operację zaczepną wykonując główne uderzenie w kierunku TOMASZÓW MAZ, SOKOŁÓW PODLASKI. Największe powodzenie uzyskał na kierunku: TARCZYN(6084), GÓRA KALWARIA oraz BIAŁOBRZEGI, GARWOLIN utrzymując przyczółki na drugim brzegu WISŁY. Korpus ma zaangażowane w walce wszystkie związki taktyczne. W wyniku zdecydowanego oporu „WISLANDII", braku odwodów, natarcie przeciwnika słabnie, a na niektórych kierunkach zostało zatrzymane. Brygady walczące na przyczółkach posiadają jeszcze możliwości wprowadzenia swoich odwodowych batalionów w celu poprawy położenia.

Przeciwnik przystąpił do wyprowadzania części sił w celu odtworzenia odwodów. W dotychczasowych działaniach przeciwnik wykorzystywał śmigłowce bojowe przydzielone eskadrami do pierwszorzutowych dywizji, TDP w walce o przyczółki oraz lotnictwo.

CEL DZIAŁANIA PRZECIWNIKA:

Dowódca ...K ocenia, że celem operacji zaczepnej przeciwnika jest rozbicie sił głównych „WISLANDII" w obszarze na północny-wschód od WARSZAWY, blokowanie WARSZAWY od południa i wschodu oraz stworzenie dogodnych warunków do wprowadzenia do bitwy kolejnego związku operacyjnego, a tym samym połączenia się z wojskami nacierającymi od północy i okrążenie WARSZAWY.

SPOSOBY REALIZACJI CELU PRZEZ PRZECIWNIKA:

WARIANT OCENY ZAGROŻENIA

1. Dowódca ...DZ ocenia, że do godzin wieczornych 20 października przeciwnik, batalionami ... i ...BZ, dążył będzie do poprawy położenia w rejonie przyczółków i połączenia się z TDP (GARWOLIN). Wyprowadzi z walki ...DZ i ześrodkuje ją w rejonie wsch. GROJEC, gdzie przystąpi do odtwarzania gotowości bojowej. Częścią sił ...DZ we współdziałaniu ze skrzydłowymi brygadami ... i ...DZ wyprze ...BZ za WISŁĘ. W godzinach porannych 21 października wykorzystując skutki uderzeń lotnictwa wznowi natarcie z opanowanych

przyczółków, dążąc do ich połączenia. ... i ...DZ ze styczności wykonają zbieżne uderzenie z przyczółków dążąc do godzin wieczornych 21 października do opanowania obiektów PARYSÓW-AUGUSTÓWKA. Rano 22 października przegrupowanym w rejon bitwy kolejnym ZO, prawdopodobnie 9K wykona uderzenie w kierunku: PILAWA-ŁOCHÓW. ...K dążyć będzie do rozcięcia ugrupowania ...DZ i połączenia się z wojskami nacierającymi od północy okrążając tym samym WARSZAWĘ.

2. **W pasie obrony ...DZ** prawdopodobnie rano 22 października przeciwnik wprowadzi ZT ...K z rubieży rz. ŚWIDER.
3. Ocenić należy, że przeciwnik w pierwszym rzucie posiadał będzie siły około dwóch DZ z ...K oraz ...BZ w odwodzie.
4. Przypuszczać należy, że głównym kierunkiem operacji zaczepnej ...K będzie: GARWOLIN - MYSZADŁA.
5. W pasie obrony dywizji przeciwnik może prowadzić działania wszystkimi rodzajami lotnictwa w sile do około 40 samolotów.
6. Należy liczyć się z uderzeniami śb w sile do dwóch eśb w walce o pierwszą pozycję obrony i w toku manewru pododdziałów pierwszego rzutu na pozycje ryglowe oraz w walce na II i III pozycji. Prawdopodobnie będą to siły ze składu ...pśb.
7. Prawdopodobnym celem napadu ŚNP będzie niszczenie uderzeniami par i kluczy SU-25 lub MIG-27 – SD, artylerii na SO, elementów zabezpieczenia logistycznego, pododdziałów odwodu i odwodów specjalnych.
8. Lotnictwo rozpoznawcze przeciwnika parami samolotów SU-17 prowadzić będzie rozpoznanie dróg marszu i rejonów rozmieszczenia wojsk z kierunku NOWE MIASTO - MYSZADŁA.
9. Przez cały okres działań należy liczyć się z silnym oddziaływaniem na nasze pododdziały minimum 6 rozpoznawczych stacji radiolokacyjnych i eskadry śmigłowców walki radioelektronicznej.
10. W dotychczasowych działaniach przeciwnik wykorzystywał konwencjonalne środki rażenia. Nie wykryto przygotowań przeciwnika do użycia broni masowego rażenia.

ZAŁĄCZNIKI :

Nr 1. struktura organizacyjna ...D. i ... KA – nie załaczono

Nr 2. wzorce doktrynalne ...D i ... KA. – nie załączono

Załącznik nr 2

Układ meldunku oceny rozpoznawczej
(Ogólne ramy formułowania możliwości działania przeciwnika)

1. Możliwość działania przeciwnika w kontekście natarcia wojsk własnych:

a) *Przeciwnik, znajdujący się naprzeciwko, może prowadzić działania obronne*:
- jakimi siłami? (typ i identyfikacja aż do szczebla o jeden niżej od oceniającego)
- w jakim celu?
- w jakim ugrupowaniu?

b) *W pasie działania może kontratakować lub przeprowadzić operacje (działania specjalne).*
- począwszy od kiedy?
- w rejonie .....
- jakimi siłami i środkami?
- w jakim celu ?
- którędy będzie się przemieszczał?

c) *Możliwe późniejsze działanie* (z lub bez wzmocnienia).
Obrona (czasowa) – Działania opóźniające – Kontratak

d) *Zagrożenia skrzydeł* : gdzie, jak, co, kiedy?

e) *Prawdopodobne miejsce skupienia głównego wysiłku.*

f) *Priorytety w działaniu przeciwnika.*

2. Możliwość działania przeciwnika w stosunku do działań obronnych.

a) *spodziewane siły* : co (dywizje, pułki), typ i identyfikacja aż do jednego szczebla niżej od prowadzącego ocenę, począwszy od kiedy .....

b) *prawdopodobna kolejność działania przeciwnika*:
- ewentualne elementy rozpoznawcze: kiedy, gdzie, cel działania lub zadanie;
- ewentualne działania oddziałów wydzielonych : siły, kiedy, gdzie, cel działania;
- ewentualne działanie śmigłowców : kiedy, gdzie;
- atak na przednią linię obrony (identyfikacja atakującej jednostki). W naszej strefie działania:
  - liczba jednostek w styczności (o jeden szczebel w dół);
  - obiekty pośrednie;
  - ewentualne akcje specjalne: infiltracja, użycie BMR.
- rozwinięcie natarcia w głębi:
  - liczba jednostek w styczności (o jeden szczebel niżej);
  - obiekty;
  - akcje specjalne.
- działania aeromobilne: kiedy, gdzie, potencjalne siły, prawdopodobne obiekty.

Źródło: Na podstawie wyciągu z regulaminu „Rozpoznanie taktyczne", Królewski Instytut Obrony, Bruksela 1996 (tłumaczenie własne)

Załącznik 2a

Tabela oceny rozpoznawczej G2 (wnioski)

	Działanie	Oś działania	Cel	Tempo	Czas (termin)	Ugrupowanie
1.Zadanie a) ogólne ramy b) czas i przestrzeń						
2.Środowisko a. Meteo b. Teren (1) rzeźba terenu i hydrografia (2) przeszkody (3) pozycje (rejony) kluczowe (4) Drogi (kierunki podejścia i korytarze manewru) (5) Klasyfikacja kierunków podejścia						
3. Przeciwnik a. siły lokalne b. wzmocnienie c. ugrupowanie d. działanie e. niekonwencjonalność w działaniu						

Źródło: Na podstawie wyciągu z regulaminu „Rozpoznanie taktyczne", Królewski Instytut Obrony, Bruksela 1996 (tłumaczenie własne)

Załącznik 2b

Wariant prawdopodobnego działania przeciwnika
(według poglądów belgijskich)

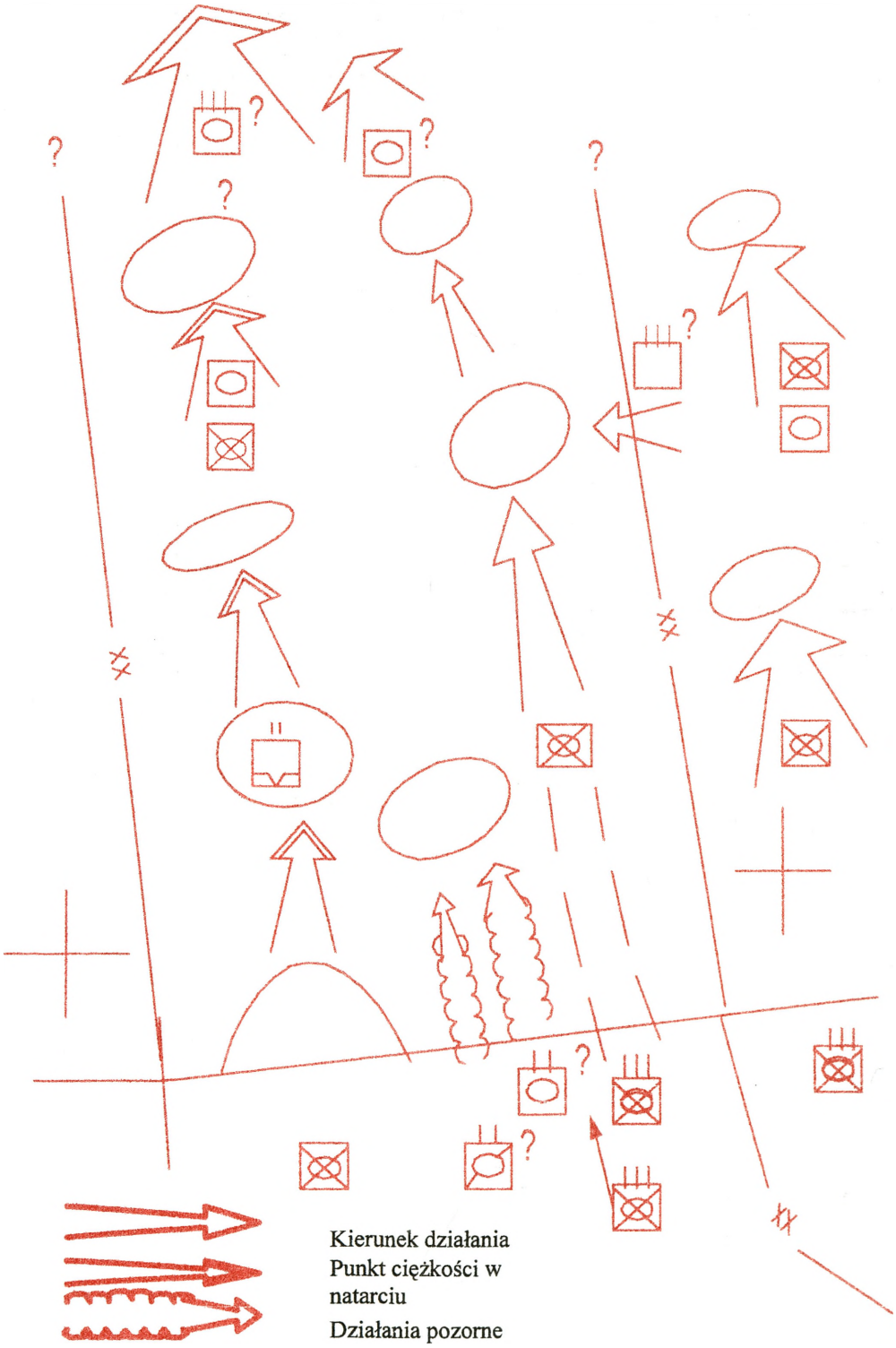

Źródło: Na podstawie wyciągu z regulaminu „Rozpoznanie taktyczne", Królewski Instytut Obrony, Bruksela 1996 (tłumaczenie własne)

Załącznik 2c

Tabela porównawcza wariantów prawdopodobnego działania przeciwnika

Kryterium	Wariant nr 1	Wariant nr 2	Wariant nr 3	.....
Zaskoczenie				
Prostota				
Ekonomia sił				
Bezpieczeństwo działań				
Szybkość (tempo) działania				
Elastyczność działania				
Skuteczność				
Ogółem				
Klasyfikacja				

Źródło: Na podstawie wyciągu z regulaminu „Rozpoznanie taktyczne", Królewski Instytut Obrony, Bruksela 1996 (tłumaczenie własne)

Załącznik nr 3

MELDUNEK ROZPOZNAWCZY INTSUM
(wariant)

Nagłówek

1. Nazwa operacji
2.Identyfikator meldunku

Zawartość

1. Ogólna sytuacja
2. Siły w styczności
117 DZ z .....BZ, ...
a. .....*BZ – 70%*
(1) bz – ROOSBEEK 3133 - w styczności
(2) .....
(3) .....
(4) bz – HOEGAARDEN 3325 – w odwodzie
(5) .....
(6) .....
(7) ksap – GOETSENHOVEN 3725 – ustawia pole minowe na NE od .....
b. .....BZ – 65%
c. ...
d. ...
e. ...
f. Główny wysiłek
(1) .....armia: .....DZ, kierunek .....
(2) 117 DZ: .....BZ, kierunek .....
g. Wsparcie
(1) broń przeciwpancerna: elementy.....dppanc – CORBAIS 1611 – wspiera F1
(2) artyleria
(a)
(1) da/ 257 pa – JAINT REMY GEEST 3123
(2) ...
(3) ...
(b)
(1) da/257 pa – RACOUR 4523
(2) ...

(3) wsparcie inżynieryjne
(a) pola minowe:
(1) ppanc – 1,5 km – NW VISSENAKEN 3433
(b) umocnienia polowe wykonane
(1) 800 m - 208340
(c) umocnienia polowe wykonywane
(1) 1 km – LA BRUYERE 2625

(4) wsparcie śmigłowcowe

(a) FOB .....pułku – FORVILLE 4204

h. Limity

(1) .....

3.

080270 – 125335 – 164352 – autostrada – 240335

4. Siły w głębi

a. 117 DZ

(1) .....BPanc – 80 % - GEMBLOUX 2002

(2) .....dppanc - ?% - LEUZE 3502

(3) .....

b. ..... armia

(1) 34 BPanc – 50 % - HUY FR 5798

(2) .....dppanc .....

5. Przewidywane działanie

Źródło: Na podstawie wyciągu z regulaminu „Rozpoznanie taktyczne", Królewski Instytut Obrony, Bruksela 1996 (tłumaczenie własne)

Załącznik nr 4

PORÓWNANIE SKUTECZNOŚCI BOJOWEJ ZAŁOGI ŚMIGŁOWCA ROZPOZNAWCZEGO W JEDNYM LOCIE W DZIEŃ I W NOCY[x]

W jednym locie załoga śmigłowca rozpoznawczego może wykonać jedno z następujących zadań:

1. w dzień:

- prowadzenie obserwacji 1-2 rejonów o powierzchni 10-25 km^2 na głębokość 4 - 8km oraz określenie rodzaju obiektu, charakteru jego działalności i współrzędnych;
- prowadzenie obserwacji pola walki w pasie bezpośrednio przyległym do rubieży styczności bojowej o szerokości 6 km na głębokość 4-8 km i przekazywanie informacji z pokładu śmigłowca na stanowisko dowodzenia ZT;
- rozpoznanie wzrokowo-fotograficzne 1-2 odcinków dróg o łącznej długości do 100 km lub odcinka rzeki do 50 km;
- rozpoznanie skażeń przemysłowych w 1-2 rejonach;
- rozpoznanie bezpośrednie 1-2 obiektów znajdujących się na głębokości 4-8 km z określeniem współrzędnych i przekazanie informacji na SD ZT;
- poprawianie i kontrola ognia artylerii do 1-2 celów stałych lub jednego ruchomego znajdujących się na głębokości 4-8 km;
- rozpoznanie 2-3 rejonów rozwinięcia własnych pododdziałów artylerii polowej lub rakietowej;
- przewóz kilku pasażerów w ramach lotów łącznikowych lub 4-5 żołnierzy grupy specjalnej na głębokość do 30 km;
- inne.

---

[x] Michalak W., Suchora S. *Użycie śmigłowców rozpoznawczych w działaniach bojowych wojsk*, wyd. AON Warszawa 1995, s 45-46.

2. w nocy:

- prowadzenie obserwacji pola walki w pasie bezpośrednio przyległym do rubieży styczności wojsk o szerokości 4-6 km na głębokość 2-4 km, przy oświetleniu terenu;
- rozpoznanie w jasną noc 1-2 odcinków dróg nad własnym terenem o łącznej długości do 100 km;
- prowadzenie rozpoznania bezpośredniego przy wykorzystaniu aparatury do
- rozpoznania w podczerwieni na głębokość 3-4 km od rubieży styczności wojsk;
- poprawianie ognia artylerii polowej do jednego celu stałego oświetlonego pociskami artyleryjskimi;
- przerzut grupy specjalnej na głębokość do 30 km w sprzyjających warunkach;
- inne.